YAZIN

AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
aralık'86
64
KDV dahil
500 TL

Demokratik Öğrenci Hareketinde Yeni Ufuklar...

BAŞARDIK...

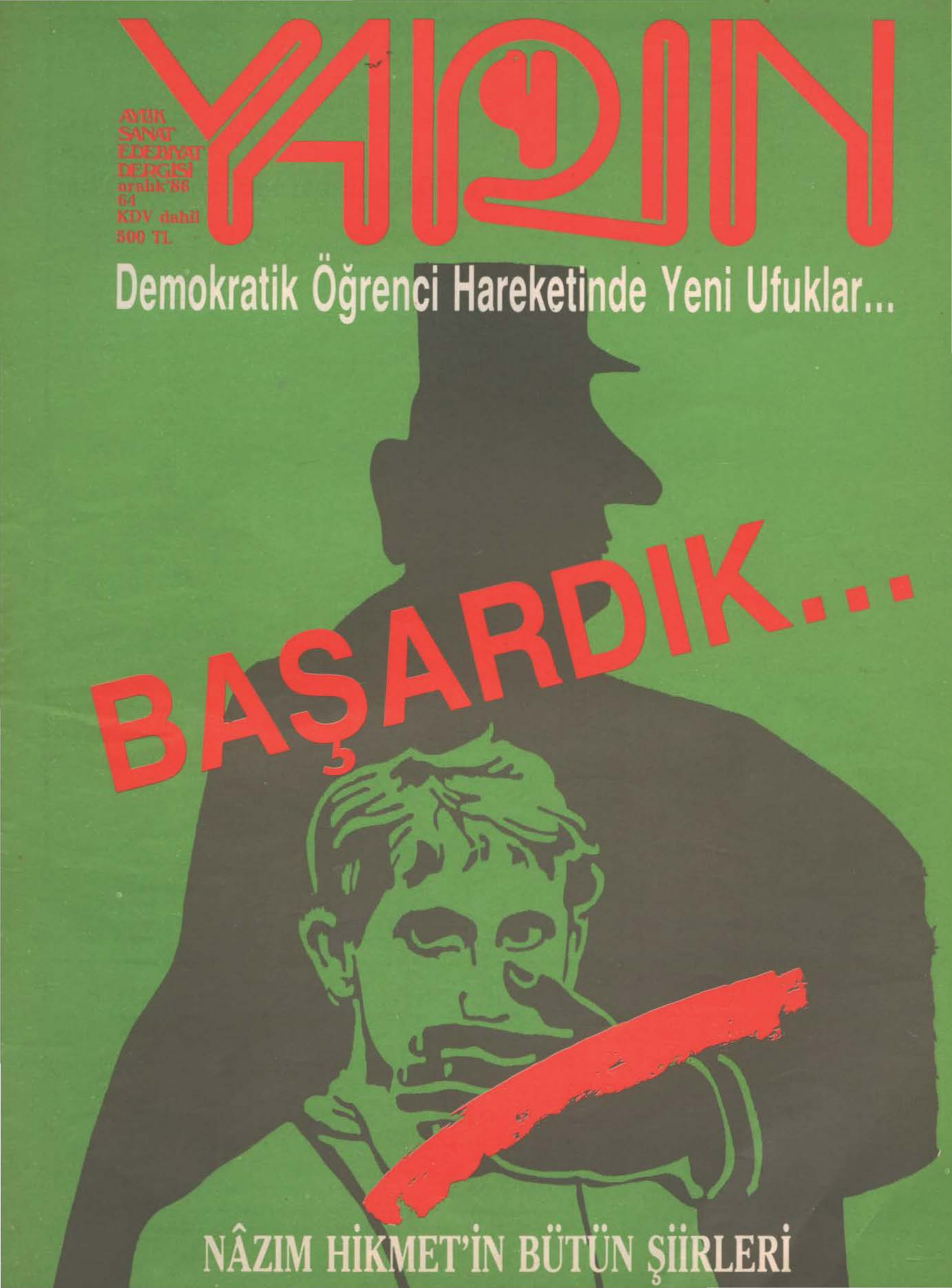

NÂZIM HİKMET'İN BÜTÜN ŞİİRLERİ

TÜSTAV
ARŞİVİ
Umur Coşkun
Bağışı

YARIN

Barış ve Demokrasi İçin Ortak Çaba

(...) Helsinki Konferansına gelinceye dek dünyada barış, savaşın mevcut olmadığı ortam olarak anlmıştır. Oysa yalnız açık şiddetin yani savaşın olmadığı bir ortam eksik bir barıştır. Gerçek, olumlu bir barış adaletin, eşitliğin var olduğu ve kuvvet kullanma olasılığının en aza indirildiği, güvenliğin inandırıcı olduğu bir ortamdır. Böyle bir ortamda sadece şiddete, kaba kuvvete değil, BASKI ve SÖMÜRÜ'ye de yer yoktur."

İçinde bulunduğumuz ay, Birleşmiş Milletler'in "Barış Yılı" olarak ilan ettiği 1986'nın son ayı. Kimilerine göre, barış yılı bitiyor... Yukarıdaki alıntıyı ilkin, böylesi yaklaşımlara yanıt olacağı düşüncesiyle yaptık. Ama alıntının çok daha geniş bir içeriği var. Alıntı, 1980 yılı Ekim ayından bu yana sürmekte olan Barış Derneği Davası sanıklarından Mahmut Dikerdem'in savunmasının kısa bir bölümünü oluşturuyor. 6 yıldır süren Barış Derneği davası geçtiğimiz ay içinde yeni bir aşamaya geldi. Son duruşmada mahkeme, sanıkların 36 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmalarını istedi.

Barış Derneği davasının sürdüğü altı yıl boyunca Türkiye'de barış ve demokrasi için ne yapıldı? Aydınlar, bilimadamları, gençler, sanatçılar düşüncelerinden dolayı cezaevlerine dolduruldular... Cezaevlerinden karakollara kadar heryerde yaşanan işkence olayına ilişkin kanıtlar, olayın canlı tanıkları tarafından bir bir ortaya çıkarıldı... Silahlanmanın genel bütçe giderleri içindeki payı giderek büyüdü.

Ulusal savaş sanayiinin kurulması konusunda "dev" adımlar atıldı... Topraklarımıza nükleer başlıklı yeni füzelerin yerleştirilmesi pazarlıkları en büyük müttefikimizle sürüyor... Irak'a ve Suriye'ye yönelik "amaçlarımız" olduğu söylentisi günlerce basının gündeminden düşmedi... Amerika'nın dünya denizlerindeki barış elçisi Missouri savaş gemisi limanlarımızı ikinci kez onurlandırdı... Amerika'nın İran'a silah satması olayındaki rolümüz ise merak konusu...

Evet, Türkiye'nin barış ve demokrasi politikasına damgasını vuran olaylar kısaca bunlardı... Türkiye, demokrasi ve barış denizinin derin, mavi ve güneşli sularında, durmadan su alan kağıt bir kayık gibi dolaştı durdu geçen bunca zamanda...

Türkiye, bu denizde onurla dolaşan bir beyaz yelkenli oluncaya dek barış ve demokrasiden yana tüm güçlerin çabası sürecektir, sürmelidir. Barışa ilişkin sözlerimizi yine Barış Derneği davası sanıklarından Aykut Göker'in savunmasından yaptığımız aşağıdaki alıntıyla bitirmek istiyoruz:

"(...) Mesele şudur; dünyada kalıcı ve adil bir barışın tesisini isteyen 100 milyonlarca insan var. Bu özlemin, bu isteğin herhangi bir ideolojinin ipoteği altında olmaması, günümüz barış hareketinin en belirgin özelliğidir. Ama bu fikre karşı çıkanların beyinleri hâlâ emperyalizmin ideolojik ipoteği altındadır."

10-17 Kasım tarihleri arasını dünyanın birçok ülkesindeki milyonlarca genç arkadaşımız Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası olarak kutladılar. Spor'dan sanata kadar her alanda şenlikler, konserler, gösteriler düzenlediler, katıldılar, bilimsel toplantılarda dünyanın dört bir yanındaki gelişmeleri tartıştılar. Akademik-demokratik haklarının daha ileri götürülmesi çabalarında yeni hedefler çizdiler. Afrika'dan Ortadoğu'ya, Uzakdoğu'dan Latin Amerika'ya kadar, daha iyi bir gelecek uğraşı içindeki tüm gençlik örgütlerine mesajlar gönderip, kutlama ve dayanışma mesajları aldılar.

Aynı günlerde, Türkiye'de öğrenci gençlik demokratik, sendikal haklar çabalarında verdiği başarılı sınavı değerlendiriyordu. Bazı gençler ise böylesi çabalar içinde bulunmanın "sonuç"larına "katlanıyorlardı"...

YARIN ikinci fotoğraf sergisini "İnsan Manzaraları" başlığı ile katılıma açmıştı. "İnsan Manzaraları Fotoğraf Sergisi" 6 Aralık'ta, İstanbul Fotoğraf Günleri Sergi programı içinde açılıyor.

Matbaa, kira, nakliye, kağıt gibi temel giderlerdeki yüksek maliyet artışını karşılayabilmek için bu sayıdan itibaren satış fiyatımızı 500 liraya çıkarmak zorunda kaldık. YARIN, bu yükü okuyucularıyla paylaşmak için Abone Kampanyası'nın sürdüğü bu günlerde abone ücretini artırmayacak. Aynı amaçla, Yarın Abone Kulübü üyelerine sağlanan olanakları bundan böyle daha da geliştirmeye çalışacağız. Yarın'a abone olan herkesin doğal üyesi olduğu Abone Kulübü'nün üyelerine sunduğu olanakları daha ayrıntılı olarak arka kapak içinde bulabilirsiniz. Tüm okuyucularımızı, abone olmaya, Abone Kulübü'müzün etkinliklerinden yararlanmaya ve YARIN'la dayanışmaya çağırıyoruz...

Sevgi ve dostlukla...

OĞRENCİ GENÇLİK

YARIN/ 3
Örgütlü birleşik güç olarak davranmak
Demokratik öğrenci hareketinin gücü ilkeli birliğidir 4
SERDAR CAN/Demokratik haklar mücadelesinde yöntem tartışması ve bir eylemin öğrettikleri 6
6 Kasım'a doğru 8
27 Ekim/Oturma eylemi üzerine söyleşiler 9
YASEMİN ÖZTÜRK/Bir yürüyüş eyleyelim 10
6 Kasım/ODTÜ önündeki karşılamadan notlar 13
6 Kasım/Meclisten notlar 14
6 Kasım/SHP Ankara İl Merkezi'nde neler yaşandı? 15
7 Kasım/Yürüyüş sonrasının ilk basın toplantısı 15
7 Kasım/SBFOD'un düzenlediği açıkoturum
Emin Bebek: "Bu kampanya demokratik öğrenci hareketinin birlik oluşturmak konusunda attığı önemli adımların somut göstergesidir" 16
7 Kasım/Açlık grevleri 17
13-14 Kasım/Ankara'da yemek protestosu 18
EMİN BEBEK/Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e açık mektup 18
SELİM ÖZEN/Bu filmi daha önce gördük 19
OKAN ÖZDEMİR/Teknoloji demokrasinin karşısında 20
Basında 44. Madde kampanyası 21
Yürüyüşçü öğrencilerle söyleşi: "Yaşadığımız olay 12 Eylül sonrasının en büyük öğrenci eylemiydi..." 22
YAKUP KEPENEK/Bilkent'le amaçlanan nedir? 25

İŞÇİ SENDİKA

Otomobil-İş işçileriyle dayanışmaya çağrı: "Bu grev sendikal ve demokratik mücadelede çok önemli bir kösetaş..." 26
MUSTAFA OKAN/Netaş'ta grev çadırı 28
YILDIRIM KOÇ/Türk-İş'in dünü, bugünü ve yarını 29

DIŞ POLİTİKA

NİHAT YILDIZ/Bir uyanışın öyküsü: Nikaragua 30
YILMAZ USLU: Hoşgeldin Missouri
Kırk yılda birkaç istek 33
TANER GÜREL/Portreler: Pakistan'ın Haçı Fettah'ı Muhammed Ziya-ül Hak 34

SANAT-EDEBİYAT

VAHİT ARAS/80'li yıllarda "İnsan Manzaraları" sergisi üzerine 35
BERNA YUKSEL/Rommain Rolland 36
Yeni Şiirleriyle: Ali Yüce 37
Vole Soyinka'dan şiirler/**Türkçesi: Gurhan Uçkan**
Bir devrimcinin anısına iki şiir/**Türkçesi: Gurhan Uçkan** 38
NESRİN HOCAOĞLU/Liseler Çağrısı, pratikten uzak anti-demokratik 39
Sözde "kostebek" iftiraları ve FKO'nun Türkiye'deki geleceği 40
Yarın Gençlik Gecesi"/Yarın İzmir Bürosu 41
Okuma Notları 41
42

Sahibi: **SAMİ ALPTEKİN** • Sorumlu Yazışleri Yönetmeni: **MUSTAFA OKAN** • Genel Yayın Yönetmeni: **TANER GÜREL** • İnceleme Araştırma Sorumlusu: **YASEMİN ÇONGAR** • Haberler Sorumlusu: **BEYHAN SUNAL-MUSTAFA ÜSTÜN** • İlan-Abone Bürosu: **NESRİN HOCAOĞLU** • **Büro ve Temsilcilikler**/İsveç: **GÜRHAN UÇKAN** Box 38045, 10064 Stockholm • F. Almanya: **MEHMET BİLGİN** Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1 • Hollanda: **RAMAZAN EKİNCİ** Postbus 392, 6040 Aj Reormond • İsviçre: **SERDAR ATAMAN** Apollo Str. 8, 8032 Zürih • **SEVGÜL ULUDAĞ** 19 Necmi AlkıranSokak Lefkoşa • İzmir: **SEVİL ÇAĞIRAN** 856. Sokak Nur Han 3/502 Konak • İstanbul: **ZEKERİYA AYTEMUR** Divanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Cağaloğlu • Adana: **LEVENT AKSEL** Özel Sançak İşhanı Asmakat No: 5 Dörtyolağzı • Trabzon: **HASAN TOMBAK** Maraş Caddesi Onbaşı İşhanı • **Abone Koşulları**/Yurtiçi: Yıllık **3500** Altı Aylık **1800**, Yurtdışı: Yıllık **30** Altı Aylık **16 DM**, Yurtdışı Tek Satış: **3 DM.** • **Teknik İşler**/Dizgi: **Yeşim** • Baskı: **Daily News** • Grafik Düzenleme: **Yarın** • Yönetim Adresi: **Hanımeli Sokak 19/10 Sıhhiye-Ankara** • Yazışma Adresi: **PK 723 Kızılay-Ankara** • Posta Çeki: **164860** • Dağıtım: **Etkin** 527 60 11 • **İlan koşulları**/Kapak: Tam Sayfa **100.000**, Yarım Sayfa **60.000**, Çeyrek Sayfa **30.000 TL** • İç Sayfalar: Tam Sayfa **70.000**, Yarım Sayfa **35.000**, Çeyrek Sayfa **15.000 TL**.

Örgütlü, Birleşik Bir Güç Olarak Davranmak

YARIN

6 yıldır, korkutma ve yalnızlaştırma politikalarıyla dertlerini söyleyemez hale getirilen üniversite gençliği, herhalde ileride gençlik tarihi ele alınırken altı çizilerek anılacak değerde bir çıkış yaptı. Krediler, harçlar ve en çok da ünlü 44. madde üzerinde yoğunlaşan kampanyanın başarısını bütün kamuoyu yakından izledi. Basının, hiçbir demokratik girişimi desteklemesi düşünülemeyecek, ihmal edilebilir derecede küçük ve etkisiz bir bölümü dışında hemen hemen tamamı, öğrenci istemlerine sempatiyle yaklaştı. Demokrat yazarlar, köşelerinde konuya yer ayırdılar. Demokratik kuruluşlar ve kimi siyasi partiler öğrencileri yalnız bırakmadılar. Kısacası bu eylem, hem öğrenci istemlerinin kamuoyuna mal olması ve üniversitelerin temel sorunu YÖK'ün bir kere daha toplumun gözünden düşmesi bakımından ve hem de öğrencilerin toplumun diğer kesimleri ile olan sıcak bağlarının yeniden dirittilmesi -ki bu çok önemlidir - açısından tartışılmaz bir başarı kazandı. Bununla da kalmadı; iki yıldır harcanan emeklerin boşa gitmediği, dernekleşme fikri etrafında toplanan gücün öğrenci hareketine önderlik edebileceği anlaşıldı. Öğrenci dernekleri, bugün temel sorunlarını oluşturan kitleselleşmede köşe taşı oluşturabilecek bir açılım yaptılar. Kendi doğal tabanlarına güven veren bir pozisyon kazandılar. Bütün bu unsurlar gözönüne alındığında şu söylenebilir ve abartma olmaz: Türkiye'de öğrenci hareketi artık kampanya öncesi öğrenci hareketi değildir. Burada söz konusu olan sıradan bir gelişme değil, bir sıçramadır. Ve bu başarı tüm öğrencilere aittir, onların bir kazanımıdır.

Evet kazanıldı. Başarıldı. Fakat bir işi, o günün koşulları içinde çizilen sınırlara bağlı olarak başarmış olmak her şey değildir. Ülkemizin siyasi koşulları ve üniversitenin içinde bulunduğu durum dikkate alındığında sözünü ettiğimiz kazanımların kendisi kadar, korumasının ve geliştirilmesinin önem kazandığı görülecektir. "Kafa ezmeye" meraklı dekanlar fakültelerinin başında oturuyorlar. "Ben bu filmi daha önce gördüm" diyenler yine milli eğitimin başındadır. Gençleri zararlı etkilerden (!) korumak için, sorunları çözmek yerine onlara spor yaptırmayı öneren, meseleyi boş vakit bunalımı zanneden dar kafalı yöneticiler ortalıkta cirit atıyorlar. En önemlisi, kitlelerde hak arama bilincini geliştirecek her türlü girişimin karşısına polis gücüyle çıkmayı temel politika edinmiş iktidar yerli yerinde duruyor. Hasmının boşluğunu kollayan ve hiç de yalancı olmayan pehlivanlar takımı, yılların getirdiği büyük bir tecrübeyle ve kıyas kabul etmez üstünlükteki olanaklarıyla, gözlerini yeni filizlenmekte olan öğrenci hareketinin üstüne dikmişlerdir. Gerçekten işin şakası yoktur.

İlk bakışta ürkütücü gözüken bu güçlükler karşısında öğrenci hareketinin elinde tek bir silah vardır: **ÖRGÜTLÜ, BİRLEŞİK BİR GÜÇ OLARAK DAVRANMAK.** Bunu başarmanın, hiç de sanıldığı kadar kolay olmadığını hemen belirtmek gerekir. Her şeyden önce, demokratik öğrenci hareketinde, birbirinden farklı görüşlere sahip gruplaşmaların olduğu biliniyor. Kuşkusuz, siyasi görüş birliğine dayanmayan demokratik kitle örgütlerinde, bu tür gruplaşmaların olmaması düşünülemez. Bir kitle örgütü zaten birbirinden farklı görüşten unsurları, demokratik haklar için mücadele zemininde bir araya getiremezse, kitle örgütü olma vasfını kaybeder ve etkisizleşir. Bu tür örgütlerde sorun, grupların reddedilmesi veya tasfiyesi değil, ortak bir disiplinin benimsenmesidir.

Oysa, demokratik öğrenci hareketinde, ulusal düzeyde örgütlü davranma girişimlerini ısrarla baltalamaya yönelik, dar grupçu politikaların tırmandırıldığı görülüyor. Bu politikaların arkasında temel hastalık, ne pahasına olursa olsun, öğrenci hareketinin önderliğini ele geçirme saplantısıdır. İlk günden buyana, ulusal düzeyde tüm dernek temsilcilerinin eşit söz ve oy hakkıyla biraraya geldikleri platformun kararları, bu platformda azınlıkta kalan gruplarca tanınmamaktadır. Bunun birtek açık seçik nedeni vardır o dabu grupların, tüm öğrenci derneklerinin temsilcileri içinde sayıca az olmaları, görüşlerini bu platformda kabul ettirememeleri, yani önderliği ellerinde tutacak güçte olmamalarıdır.

Kayıtsız, şartsız kendilerinin söz sahibi olamayacakları hiçbir girişimi bu gruplar desteklememektedirler. Örneğin bu gruplar sırf kendilerinin azınlıkta kalacağı ve siyasi olarak karşıt oldukları kesimin ağırlıkta olacağı nedeniyle, Türkiye çapında bir öğrenci dergisinin çıkartılması önerisine şiddetle muhalefet etmişlerdir. Oysa önerilen, öğrenci hareketi içinde, yer alan **TÜM GRUPLARIN** gücü oranında yazı kurulunda yer alacağı bir öğrenci dergisi çıkartılmasıydı. Bu dergi ulusal öğrenci hareketinin birleştirici sözcülüğünü üstlenecekti ve her grup gücü oranında bu sözcülüğü paylaşacaktı. Bu öneri "demokratik" bulunmadı. Dergiyi önerenler grupçulukla suçlandılar. Sonuç olarak dergi, onu savunan grupların sorumluluğu altında çıkmak zorunda kaldı. Aynı şekilde, ulusal düzeyde örgütlü, birleşik bir güç oluşturmak için, birlikte tartışıp, birlikte karar almak ve birlikte uygulamak ilkesi savunuldu. Azınlıkta kalan kesim bunu da reddetti. Gerekçe yine aynıydı: "Bu platform demokratik değildi" Bu grupların kendilerinin çoğunlukta olmadığı hiç bir platformu demokratik bulup, onun disiplinini kabul etmeleri düşünülemez. Çünkü demokrasi çığlığının ardında yatan, tam anlamıyla dar grupçuluk, ne olursa olsun yönetimde olmaktır. Bu gruplar, öğrenci hareketinin gözbebeği gibi korunması gereken ilk nüvelerine, dernek yönetim kurullarına ve onların seçtikleri temsilcilere gözükara bir kampanya başlatmışlardır. Ulusal öğrenci birliğinin ilk adımını oluşturan, temsilciler platformunu derme çatma kurulların seçtiği kendinden menkul temsilciler olarak ilan etmişlerdir. Öğrenci hareketinin güncel koşullar içinde yegane birleştirici gücünü oluşturan bu platformu etkisizleştirmek, gözden düşürmek için elden geleni yapmışlardır. Ama işte tam da, o beğenmedikleri, derme çatma diye hakaret ettikleri platform, bugün herkesin ağzının açık kaldığı 44. madde eylemini kararlaştırmış ve başarmıştır.

Evet, Türkiye'de uzun yıllar demokratik kitle örgütlerini, en çok da gençlik hareketini için için kemiren hastalık, bugün yine kimi eğilimlerin bünyesinde aynen yaşamaktadır. Bu hastalık, demokratik kitle örgütlerini siyasi hesaplaşma alanı olarak görmek, demokratik hedefler için birlikte mücadele yerine, grup rekabetini öne çıkartma hastalığıdır. Öğrenci hareketinde örgütlü birleşik gücün yaratılmasını tehdit altına alan en büyük tehlike de budur. Mücadeleyi ileriye götüren her girişime karşı, kendileri önderlik edemedikleri için, karşıt oldukları grubun prestijini arttıracağı için aktif muhalefet yolunu seçen eğilimlerin, bugün tek hedefleri öğrenci hareketinin önderliğini yürüten kesimleri yıpratmak, onun gücünü kırmaktır. Bütün enerjilerini, ulusal öğrenci hareketinin önderliğini yürüten kesimlere karşı, dedikodu ve kulis faaliyetine yöneltmiş oldukları görülmektedir. Oysa bu enerjilerini, kitleleri temsil etmediği için demokratik olmadığını iddia ettikleri ulusal platformu güçlendirmek, kitleleştirmek yolunda kullansalardı, öğrenci hareketi onlara çok şey borçlu olurdu.

Yazının başında dedik ki, öğrenci hareketinin önündeki güçlükler karşısında tek bir silahı vardır: **ÖRGÜTLÜ BİRLEŞİK BİR GÜÇ OLARAK DAVRANMAK.** Bunu başarmak ise ancak dar grupçuluğun tahribatını engellemekle mümkün. Grup rekabeti kafasını aşmak ve birlikçi olmakla mümkün Öğrenci Hareketi bunu başaracaktır. Kendinden sonraki kuşaklara kendisinin devralmadığı bir geleneği; ortak yolda birlikte yürüme geleneğini armağan edecektir. Evet buna inanıyoruz ve biz bunun için mücadele edeceğiz.

DEMOKRATİK HAREKETİNİN BİRLİĞİDİR

Geçtiğimiz Kasım ayına dönüp şöyle bir bakınca, kamuoyunu en çok ilgilendiren, basında en çok yeralan konunun öğrenci eylemleri, daha somut belirtmek gerekirse öğrenci derneklerinin YÖK'ün atılmalarla ilgili 44. maddesine karşı başlattıkları kampanya ve bu kampanya çevresinde gelişen olay ve tepkiler olduğunu görüyoruz. Gerçekten de, 12 Eylül 1980'den bu yana ilk kez, örgütlü, birleşik, kitlesel bir öğrenci eylemi gerçekleştirilmiş ve bu eylem gerek somut taleplerden kaynaklanıp bu taleplere ilişkin somut sonuçlar elde edilmesi, gerekse herhangi bir derneğin, herhangi bir eğilimin, hatta herhangi bir kentinsınırlarını aşıp ülkenin her yanındaki insanlara ulaşması, çok geniş bir kamuoyu ilgisi uyandırması anlamında daha gerçekleştirildiği günlerde çok büyük önem kazanmıştı. Hiç kuşkusuz, üniversite gençliği içinde bu kampanyayla yükselen duyarlılık, altı yıllık bir depolitizasyon çabasının baskı ve korkutma araçlarının geçerlilliğini, etkisini yitirmeye mahkum olduğunu da gösterdi. Öğrenci gençlik artık susmamayı, konuşmayı, hem de planlı, gündemli, ortak bir sesle konuşmayı seçtiğini söylüyordu. 44. Madde kampanyasına ve bu kampanya çerçevesindeki her türlü etkinliğe emek veren tüm öğrencileri selamlar ve bu güzel başarıyı kutlarken, sayfalarımızı da bu kampanyanın çeşitli aşamalarını söyleşi ve gözlemlerle zenginleştirerek aktarmaya, güncelde capcanlı yaşanan tutum ve seçimleri de biraz daha genel ve kalıcı bir düzeyde tartışmaya ayırdık. Kasım 1986'nın Türkiye öğrenci hareketinin tarihine onurlu bir sayfa olarak ekleneceğini biliyoruz. O tarihte, onurlu, gururlu, yepyeni sayfaların açılacağını da...

Öğrencilerin güncel, kısmi akademik, demokratik hak ve çıkarlarını koruma temelinden yükselen dernekleşme süreçleri, ulusal düzeyde geniş öğrenci yığınlarının katılımını sağlayan, kamuoyunun dikkatini öğrenci sorunlarına çeviren ve ilgisini arttıran, varolan yasalarda öğrencilerin yararına olacak değişiklikleri zorlayan girişimleriyle yeni bir aşamaya ulaştı. Başvuru yapabilecek kurucu sayısını tamamlamak için aylarca verilen uğraşlardan, yetmişi aşkın öğrenci derneğine, aynı sorunlarla karşılaşan ilişkilerini sınırlı girişimlerden, ülke düzeyinde eşgüdümü sağlayan bir platforma ve öğrencilerin ortak sesi olan sendikal bir yayına, Öğrenci Postası'na ulaşmak, öğrencilerin örgütlenmek için gösterdikleri kararlılık ve bilinçli çabanın sonucu olarak varılan noktayı belirledi.

Öğrenci derneklerinin kuruluş ve gelişme süreci sadece korku ve tehdit yaratmaya uğraşan propagandanın alt edilmesi ve önüne çıkarılan engellerin aşılmasını içermedi. Aynı zamanda tüm süreci kapsayan geniş bir tartışma içinde sonuca ulaşıldı. Doğrular ile yanlışlar, hatalar ile başarılar tartışmaların sonuçları olarak kendilerini gösterdi. Başlangıcından günümüze baktığımızda tartışmaların hareketin gelişmesine olan etkilerinin açıkça ortaya çıktığını görmekteyiz. Bu tartışmaların kısa da olsa tekrarı, demokratik öğrenci hareketinin geldiği aşamada, kendi içinde yendiği sorunlarını anlamak ve gelişme çizgisini kavramak açısından önemlidir.

Öğrenci dernekleri mi, örgütsüzlük mü?

Öğrencilerin kendi hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmek için örgütlenmeleri gerektiği, bunun yolunun da öğrenci derneklerinin kurulmasından geçtiği görüşünün ortaya atılması ile birlikte, ilk başta dar bir kesimde olmak üzere yoğun tartışmalar başladı.

Uzun süreli bir baskı ve korku dalgasının etkileri kendisini gösteriyordu. Bir yandan gençliği, özellikle öğrenci gençliği potansiyel suçlu gösterme politikaları, diğer yandan en küçük yasal hakların kullanılmasına bile gösterilen sert tepki öğrenciler arasında tereddütle yaklaşımlara yol açtı. Bu politikaların etkisi altında öğrenci derneklerinin kurulmasına izin verilmeyeceği, kurucuların çeşitli baskılar ile karşılaşacağı, derneklerin kurulması sağlansa bile geniş öğrenci yağınlarını kucaklayamayıp, kurucuların yalnız kalacağı görüşü ortaya çıktı.

Temelde bu görüşler sessizliğin ve dağınıklığın getirdiği yılgınlık ortamında kendi gücüne ve yığınlarınhaklarına sahip çıkma kararlılığına güvensizlikten kaynaklanıyordu.

Oysa bir yandan YÖK'lü eğitim sistemi ve yetersiz kredi, yurt ve beslenme ile, diğer yandan toplumu saran boğucu hava içinde sorunlarla yüklü yüksek öğrenim gençliğinin hak arama ve genişletme mücadelesinde, güçlerini biraraya getirecek bir örgütlenmeye gereksinimi dayatmaktaydı. Demokratik hakların uğraş verilerek elde edilebileceği ve bunun için gerekli özverinin gösterilmesi gerektiği ortadaydı. Toplumda demokratik dönüşümlerden yana güçlere öğrenci gençliğin gücünü katabilmenin yolu hep örgütlenmeden geçiyordu. Sadece üniversitelerdeki klüp ve kollarda çalışmak, öğrencilerin demekratik, akademik haklarının korunması ve geliştirilmesinin aracı olan sendikal örgütlenmenin yerini tutamazdı.

Öğrenciler ise sanıldığı gibi hareketsiz değildi. Tek ders hakkı için Meclise, Cumhurbaşkanlığına yağdırdıkları dilekçeler ile, haklarını aramak için ellerindeki tüm araçları kullanma kararlılığını göstermişlerdi. Öncülere düşen görev, sorumlulukları yüklenip, olası baskıları göze alıp, öğrenci hareketini ete kemiğe büründürecek olan öğrenci derneklerinin kuruluşu için başvuruları yapmaktı.

Bu tartışmalar içinde, kendi durumlarının dernek kurmaya elverişli olmamasından yola çıkarak, derneklerin kurulmaması gerektiği sonucunu çıkaran eğilimlerin varlığı da gözlendi. Öğrencilerin sendikal örgütlenmesinin kendini dayattığı ortamda, öznel durumları veri alarak genellemelere gitmenin hatalı bir davranış olduğu ortaya çıktı.

Bir başka görüş ise, varolan politik koşulların sertliği ve yasaların kısıtlayıcılıklarından hareketle, öğrenci derneklerini kurmanın uzlaşmacı bir tavır olacağını savundu. Bu görüş, sendikal örgütlenmenin öncünini görmezden gelen bir tutum olarak kendisini gösterdi.

Öğrenci derneklerinin kurulma aşamasında yürütülen bu tartışmada, farklı nedenler ileri sürülse bile temelde iki görüş ortaya çıktı. Ya koşulların olumsuzluğu ve olası baskılar temel alınacak ve öğrencilerin örgütlenmesi belirsiz bir zamana ertelenecekti, ya da inanç ve kararlılıkla günün görevleri yerine getirilecekti. Ülkenin çeşitli üniversite ve fakültelerindeki öğrenci öncüler, tüm olumsuz koşullara ve yasal kısıtlılığa karşın, kendi öz örgütlerini yaratmak gerektiği bilinci ile başvurularını yaparak, öğrenci derneklerinin ilk tartışma dönemine son verdiler.

Demokratik merkeziyetçilik mi, "yeni tür demokrasi" mi?

Öğrenci derneklerinin dar bir kurucular kurulu çevresinden çıkarak ve yeni yeni üyeler kazanarak genişlemesi ile birlikte dernek içi işleyiş yönteminin tartışılması da hız kazandı.

12 Eylül'ün ağır politik koşulları ve yenilginin şaşkınlığı teoriye karşı güvensizlik havasını yaratmıştı. Baskılara tepkinin bireyler düzeyinde ve bireyin kendisi için gösterilmesi gerektiği görüşü gençlik içinde kısa süre de olsa kendisine yer açmıştı. Dernekleri "bireyin kendisini gerçekleştirme alanı"

ÖĞRENCİ GÜCÜ İLKELİ

olarak gören bu görüş, dernek içi işleyişte her türlü kademeleşmeye ve bağlayıcı kararlar alınmasına karşı çıkıyordu.

"Yeni tür demokrasi"nin karşısında savunulan, mücadeleci örgütlenmenin sınanmış ilkesi, demokratik merkeziyetçilik oldu. Demokratik merkeziyetçilik ilkesi, üyelerin çalışmalara aktif olarak katıldığı, tabanın söz ve karar sahibi olduğu, örgütlenmenin tabandan aldığı güç ile ve her attığı adımda tabanına hesap veren, seçilmiş bir önderlik eliyle yürütülmesi biçiminde bir işleyiş olanağı sağlıyordu.

Temelde tartışılan örgütlenmenin amacı oldu. Öğrenci dernekleri, öğrencilerin mücadele aracı mı olacaktı, yoksa baskılardan usanmış, tepkici ama bireyci güçlerin bir sığınağı mı? İşte bu sorunun yanıtı dernek işleyişinin biçimindeki ayrışmaları aydınlatıyordu.

Öğrenciler, dernekleri özerk toplulukların matematik toplamı olarak değil, tek tek katılanların güçlerini bir üst düzeye çıkartan organik bütünlük olarak değerlendirdiler. Örgütlenmenin ancak gönüllü bir disiplin içinde başarı kazanacağını gösterdiler.

Demokratik merkeziyetçiliğe saldırı sadece, öğrenci derneklerini demokratik mücadelenin bir parçası değil meşgale alanları olarak görenlerden gelmedi. Demokratik merkeziyetçiliğin savundukları ama "bürokratik", "tepeden inmeci" yaklaşımlara karşı çıktıklarını iddia edenler oldu. Kendi grup çıkarları için her ne pahasına saldırıda bulunma düşüncesindeki görüş sahipleri, öğrenci hareketinde tek bir örneğini veremedikleri eleştirileri ile doğru ilkelere karşı güvensizlik yaratma çabasından başka bir sonuç elde edemediler.

Azınlık mı çoğunluğa uyar, çoğunluk mu azınlığa?

Örgütlenme, ortak hedefe ulaşmak için, tek tek etkisiz kalan güçlerin biraraya getirilmesi gereksiniminden doğar. Öğrenci dernekleri de öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunların çözümü için yola çıktılar. Öğrenci derneklerinde, öğrencileri biraraya getiren etnen demokratik ve özerk bir üniversitenin yaratılmasının koşullarını hazırlamak oldu. Doğal olarak böylesi bir hedefi gerçekleştirmek için biraraya gelen güçler çok çeşitli düşünce ve inanç sahiplerinden oluştu. Öğrenci hareketinin sendikal niteliği de böylesi bir oluşumu amaç edinmişti. Farklı düşüncelerin var olduğu yerde farklı görüş ve önerilerin ortaya çıkması doğaldır. Tartışmalar sorunlara yeni bakışlar kazandırır, önünü açar.

Tartışmalar karar almak için yapılır. Tartışmanın sonucunu belirleyecek ilke örgütlenmenin güçlendirilmesine göre kurulmalıdır. Farklı görüşlerin varolduğu bir tartışmada sonucu belirleyen tartışmaya katılanların çoğunluğudur. Öğrenci derneklerinde de tartışmaya ilişkin temel işleyiş ilkesi budur. Eğer öğrenci derneklerinde farklı görüşlerin varlığı biliniyor, yine gücümüz birliğimizdir denerek biraraya geliniyorsa en demokratik yöntem budur.

Azınlığın çoğunluğa uymasının anti-demokratik olduğu iddiası öğrenci derneklerinde bir tartışma konusu oldu. Çoğunluğun kararına "derme çatma parmak sayısı" denilerek saldırıldı. Oysa anti-demokratiklik azınlığın çoğunluğa karar aldırmama girişimlerinden aranmalıdır. Azınlık kendi görüşlerini özgürce açıklayabiliyor, kendisine çoğunluk olma olanağı sağlanıyorsa azınlığa düşen kendi görüşlerini saklı tutmakla beraber çoğunluğun kararına uymaktır. Bu birlikte mücadelenin dayattığı ahlaki bir ilkedir.

Öğrenci yayını mı, yayınsız öğrenci hareketi mi?

Öğrenci derneklerinin sayısının hızla artması öğrenci hareketinin önüne ulusal düzeyde işbirliğini sağlacak bir platformun yaratılması görevini koydu. Öğrenci dernekleri birimlerinin özgün sorunlarına eğilmekle birlikte, karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmanın yolunun ulusal düzeyde hareketin birliğini sağlayacak bir örgütlenmeden geçtiğini saptayarak, Ulusal Öğrenci Birliği'nin yaratılmasını hedef olarak koymuşlardı. Federasyonlaşmaya getirilen yasal sınırlılıklar nedeniyle ulusal düzeyde eşgüdümü sağlayacak bir önbiçim olarak öğrenci yayınının çıkartılması önerisi getirildi.

Öğrenci derneklerinin temsilcilerinin denetimi ve katılımında çıkartılacak sendikal bir yayın, hem tek tek derneklerin yetişemedikleri öğrencilere derneklerin sesini duyuracak, bir propaganda ve örgütlenme aracı olacak, hem de demokratik öğrenci hareketinin ulusal birliğini temsil edecektir.

Öğrenci yayınının çıkartılması tartışması 3 ay gibi uzun bir süreyi aldı. Muhalefetin öğrenci yayınına karşı getirdiği eleştiri önceliğin bir yayında değil, derneklerin kitleselleştirilmesinde olduğu biçimindeydi. Öğrenci yayınının çıkartılması ile derneklerin kitleselleşmesi karşı karşıya gelebilir miydi. Aksine bir öğrenci yayını yeni kurulan öğrenci derneklerinin görüşlerini geniş bir alana yayarak tanınmalarına ve örgütlenmenin yaygınlaştırılmasına yol açacaktı. Muhalefet, öğrenci yayınına karşı çıkarak kendi çıkarlarıyla demokratik öğrenci hareketinin çıkarlarını bağdaştıramamış, açıkta kalmıştı.

Öğrenci Postası öğrenci derneklerinin seçilmiş temsilcilerinin çoğunluğunun onayını alarak çıktı. Derginin çıkartılmasını üstlenen yazı kurulu aynı temsilcilerin güven bildirimleriyle sorumluluğu üstlendi. Öğrencilerin somut sorunlarının çözümü için çabasar fetmekleyükümlü olan dergi, sayfalarını ortak mücadele zeminini terketmediği sürece her görüşten öğrenciye açık tutma ilkesini benimsedi. Öğrenciler arasında geniş ilgi uyandıran Öğrenci Postası'nın çıkması ile birlikte, demokratik öğrenci hareketi bir sorunu daha geride bırakmış oldu.

Güçlü ulusal önderlik mi, bölgecilik mi?

Ülke çapında kurulan öğrenci derneklerinin arasında yoğun ilişkilerin kurulması ile dar birim sınırları içerisinde hapsedilmeye çalışılan hareket ulusal düzeyde birliğini fiili olarak sağladı. Öğrenci Postasının çıkışı, ulusal öğrenci birliğine giden yolda atılan önemli bir adım oldu. Bu gelişim sürecinde Öğrenci Postası'nın örgütlenmesine ilişkin iki temel görüş ortaya çıktı.

Birincisi tüm birim derneklerinin Öğrenci Postası'nın politikasının belirlenmesine ve yazı kurulunun oluşturulmasına doğrudan katılması, yazı kurulunun ulusal liderlik bilinci ve sorumluluğu ile öğrenci hareketini ilgilendiren tüm alanlarda sorumluluk yüklenmesini,
yazı kurulunun kendisine bağlı alt organlar ile desteklenmesini savunuyordu. Öğrenci hareketinin aldığı yol boyunca savunduğu ve uyguladığı ilke buydu.

İkinci görüş ise yazı kurulunun bölgelerden seçilmesinive her bölge yazı kurulunun biraraya gelerek ulusal yazı kurulunu oluşturmasını savunuyordu.

Demokratik öğrenci hareketi hızlı gelişmesini ve başarısını daha ilk günden ülkedeki tüm güçleri birleştirmesine, uyumlulaştırmasına borçluydu. Derneklerin kitleselleşmesinden keyfi engellemelere karşı yasal girişimlerde bulunulmasına kadar çeşitli konularda ulusal düzeyde politikaların izlenmesi başarının temel etmeni olmuştu. Bölgecilik önerisi ise ulusal önderliğin etkinliğini azaltarak birim derneklerinin ulusal platforma ve izlenecek politikaların saptanmasına olan etkisini sınırlıyor, öğrenci hareketinin bölgelere göre farklılaşma tehlikesini barındırıyordu. Bölgelere dayalı bir örgütlenme ayrışmaları zorlayan, en önemlisi tüm derneklere karşı sorumlu bir yazı kurulu yerine, bölgelere karşı sorumlu ayzı kurulları oluşturarak öğrenci hareketinin ulusal birliğini tehdit ediyordu.

Gücünü tüm öğrenci derneklerinden alan ve yine onlara karşı sorumlu bir önderlik, birim derneklerinin politikalarının saptanmasına ve kararlarının alınmasına doğrudan katılımı son gelişmelerin de gösterdiği gibi güçlü bir öğrenci hareketinin yaratılmasına ve başarı kazanmasına hizmet etmektedir. Öğrenci hareketi elde ettiği tüm başarıları örgütlenmesine ve birliğine borçludur. 2 yıllık Örgütlenme ve mücadele gereği öğrenci hareketinin üzerinde yükseleceği ilkeleri tespit etmiş, doğruluğunu yaşamın içinde deneyerek ispat etmiştir. Bundan sonra da öğrenci hareketinin ilkeli birliği başarıların garantisi olacaktır.

Öğrenci hareketinin yolu açık olsun

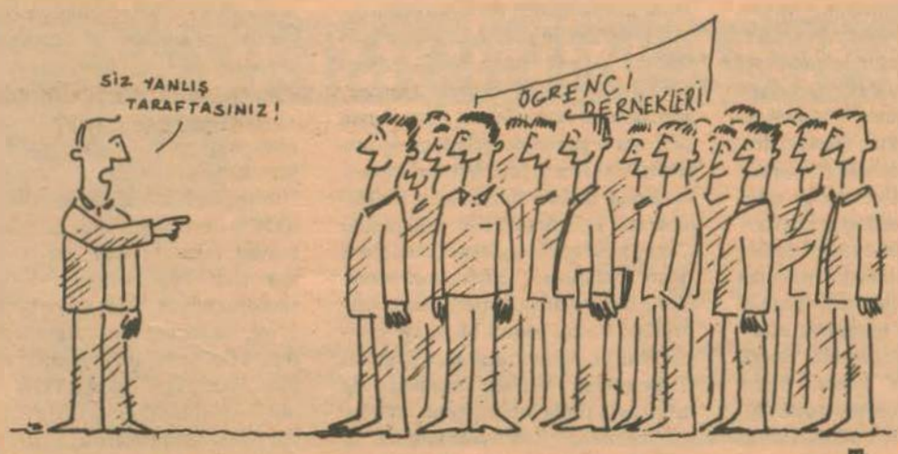

Demokratik Haklar Mücadelesinde Yöntem Tartışması ve Bir Eylemin Öğrettikleri

Serdar Can

Öğrenci hareketi, büyük bir başarı kazanan kampanya öncesinde kendi içinde, önemli, bakış farklılıklarını yansıtan bir yöntem tartışması yaşamıştır. Bir görüş, kampanyanın, temelde YÖK'ün varlığını hedef almakla birlikte tek başına YÖK'Ü PROTESTO sloganıyla yetinilmeksizin, öğrencilerin ertelenemez somut sorunları üzerinde yoğunlaştırılmasını ve kamuoyu önüne gerçekleşebilir kısmi istemlerle çıkılmasını savunurken, diğer görüş, bunun "reformist" ve geri bir bakış açısı olduğunu öne sürmüş ve kampanyanın kısmi ve acil istemleri ele almaksızın doğrudan YÖK'ü protesto biçiminde yürütülmesi gerektiğini savunmuştur.

Birinci görüşün sahipleri, kampanya boyunca temel çözümün YÖK'ün tüm kurumlarıyla tasfiyesi ve yerine özerk ve demokratik bir üniversite yapısının oluşturulmasıyla gerçekleşebileceği düşüncesini açık açık savunmak gerektiğini, ancak bu hedefin bir günde gerçekleşemeyeceğini, bu hedefe giden yolda öğrencilerin ertelenemez acil isteklerinin olduğunu, bunların savunulması gerektiğini, somut sorunların sergilenmesinin daha geniş bir kamuoyu desteği yaratmaya elvereceğini, ayrıca YÖK'ü kamuoyu önünde daha da yıpratacağını, desteklerini zayıflatacağını belirtmişlerdir. Ülke düzeyinde dernek temsilcilerinin çoğunluğunun kabul ettiği görüş de bu olmuş ve kampanyanın, harçlar, krediler ve 44. maddeye ilişkin somut istemler temelinde YÖK'ü hedef alarak yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Bu durum öğrenci hareketinin temsilcilerinde sağlıklı bir bilincin egemen olduğunu gösteriyor. Radikal heyecanlara seslenerek iş yürütmeye çalışan eğilimin, en azından şimdilik eski parlak günlerini geride bıraktığı görülüyor. Öğrenci hareketinde akıl ve bilinç, heyecana ağır basıyor.

Demokratik öğrenci hareketinde kendini gösteren bu tartışmayı, kimi okurlar, ilk kez bu yazı nedeniyle öğreniyor olabilirler. Hele ki bu tartışmanın, "reformist", "uzlaşmacı" vb. keskin kavramlarla yürütüldüğü göz önünde tutulacak olursa, bir çok okur söz konusu tartışmayı, çocukça ve anlamsız olarak niteleyebilir.

Gerçekten de tartışan tarafların, YÖK'e bütün olarak karşı olma ve onun tasfiyesi amacında birleşiyor olmaları, ilk bakışta ayrılıkların önemsiz ve suni olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Oysa amaç kadar ve hatta ondan daha önemli olanı yöntemdir. Eğer seçilen yöntem o amaca yaklaştırmıyorsa, elverişsizse, doğru bir amaca sahip olmanın en küçük bir değeri olmadığı çok açıktır. İşte burada özetlediğimiz tartışma da yönteme ilişkindir ve sıradan bir ayrılık değildir. Bu tartışma esasen tarafların somut bir konuda ipuçlarını veren dünya görüşleri arasındaki önemli farklılıkları yansıtıyor ve öğrenci hareketinin kaderini doğrudan ilgilendiriyor. Bu nedenle tartışmayı geçiştirmek yerine, üstüne gitmek, doğru olanla yanlış olanı birbirinden ayırmak büyük önem taşıyor.

Konuya biraz yakından bakıldığında, somut öğrenci istemlerine dayalı mücadele yöntemini, geri ve "reformist" bulan muhalif eğilimin, öncelikle öğrenci derneklerinin temel işlevlerini kavrayamamış olduğu görülecektir. Buna bağlı olarak sendikal mücadelenin özellikleri de bu eğilimce anlaşılabilmiş değildir.

Öğrenci dernekleri, öğrencilerin demokratik kitle örgütleridir. Onlar, öğrencilerin günlük yaşamlarının iyileştirilmesine ilişkin mücadele veren bir tür sendikalardır ve bunu başarabildikleri ölçüde varolabilirler. İşte söz konusu tartışma, 80' sonrası öğrenci hareketinde hiç kimsenin açıktan itiraz etme cesareti gösteremediği bu ilkelerin ne kadar hazmedilip hazmedilmediğini ele vermektedir.

Sendikal bir örgütlenmenin, "ya hep ya hiç" mantığıyla hareket edemeyeceği, öğrencinin günlük yaşamında önemli yeri bulunan tüm sorunların gerçekten çözümü için somut alanda mücadele etmesi gerektiği çok açıktır. Öğrenci dernekleri, öğrenci sorunlarının çözümünü YÖK'ün tümüyle tasfiye olacağı ortamın elde edileceği güne kadar erteleyemez. Bir öğrenci sendikası, öğrencilere dönüp, "okullardan atılmak önemli değildir, harçlara karşı istekte bulunmak gericiliktir, kredilerle uğraşmak uzlaşmacılıktır, bütün bu sorunlar ancak YÖK'ün kalkmasıyla çözülür bizler YÖK'ün kaldırılması için mücadele ederiz ve o güne kadar hiç bir kısmi sorunun çözümünü talep etmeyiz" diyemez. Bunu söylemek, işçi sendikalarının, fabrikada, işçilerin üretimde söz sahibi olması, yönetime katılması istemini öne sürüp, bu sağlanıncaya kadar ücret artışı, iş güvenliği, sosyal haklar vb. talep etmeyi uzlaşmacılık sayması kadar anlamlıdır ancak. İlk bakışta ne kadar da "devrimci" gözüküyor. Ama bu ancak, sosyal mücadeleleri kendi hayal dünyalarının üstüne inşa edenlerin "devrimciliğidir", gerçeklerin değil. Sendikal mücadele elbette uzlaşmalara dayanır. Uzlaşmaları, ama mücadeleyi hep daha ilerilere götüren uzlaşmaları defterden silmiş bir sendikal mücadele yürütmek mümkün müdür?. Hiçbir sendikal hareket o günün siyasal dengeleri içinde gerçekleşebilir olmayan köklü çözüm hedeflerinin propogandasıyla yetinen bir eylem anlayışına kendisini hapsedemez. Köklü çözümlerin propogandasından vazgeçilemez, fakat bunun yanı sıra o günün dengeleri içinde gerçekleşebilir somut istemleri ileri sürmek ve somut tavizler kopartmak her demokratik kitle örgütü için yasamsaldır Çünkü kitleleri bu örgütlere çeken temel faktör, onların acil, ertelenemez sorunlarına ilişkin haklar kopartabilme yeteneğidir. Ve bu somut başarılar sayesindedir ki, demokratik kitle örgütleri gerçekten sıradan insanları da saflarında toplayabilir, geniş yığınları harekete geçirebilecek kitlesel bir güce erişebilir. İşte böylesi bir güç yaratılmaksızın propogandası yapılan daha ileri hedeflere de varmanın zaten imkanı yoktur. İleri hedeflerin propogandası yanısıra somut güncel tavizler kopartmayı gözeten mücadele anlayışını "geri" bulan eğilimin anlayamadığı şudur: İleri hedeflere ulaşmakta temel sorun bu ileri hedefleri sloganlaştırıp durmadan tekrarlamak değildir, temel sorun kitlelerin doğal örgütlerine ve kendi güçlerine olan güvenini arttırmaktır. Bu ise gerçekçi hedeflerden uzaklaşmayan, somut sonuç alma şansı olan mücadele yöntemleriyle gerçekleşecektir. Sonuç olarak, gerçekçiliği, gerçek tavizler kopartma anlayışını, bir tarafa bırakmış, sadece köklü çözümlerin propogandasıyla kendini sınırlayan öğrenci dernekleri, gerçek çözümün nerede olduğunu "bilen" ama okuldan atılmayı önemsemeyen, harçları ciddiye almayan,krediyi kendine sorun etmeyen, kendisini büyük davaya adamış "bilinçliler" kulübüne dönüşür. YÖK'ü devirmeyi henüz gerçekçi bulmayan, fakat, krediler, harçlar ve atılma için kopartılabilecek somut tavizlere büyük değer veren bir öğrenci ise, bu sorunlarını formülleştirmemiş, YÖK'le pazarlığa girmeyi ufkuna bile almamış bir eyleme YÖK'e karşı olduğu için belki sempatiyle bakacaktır. Fakat bütün enerjisiyle ortaya çıkmaya da çok istekli olmayacaktır.

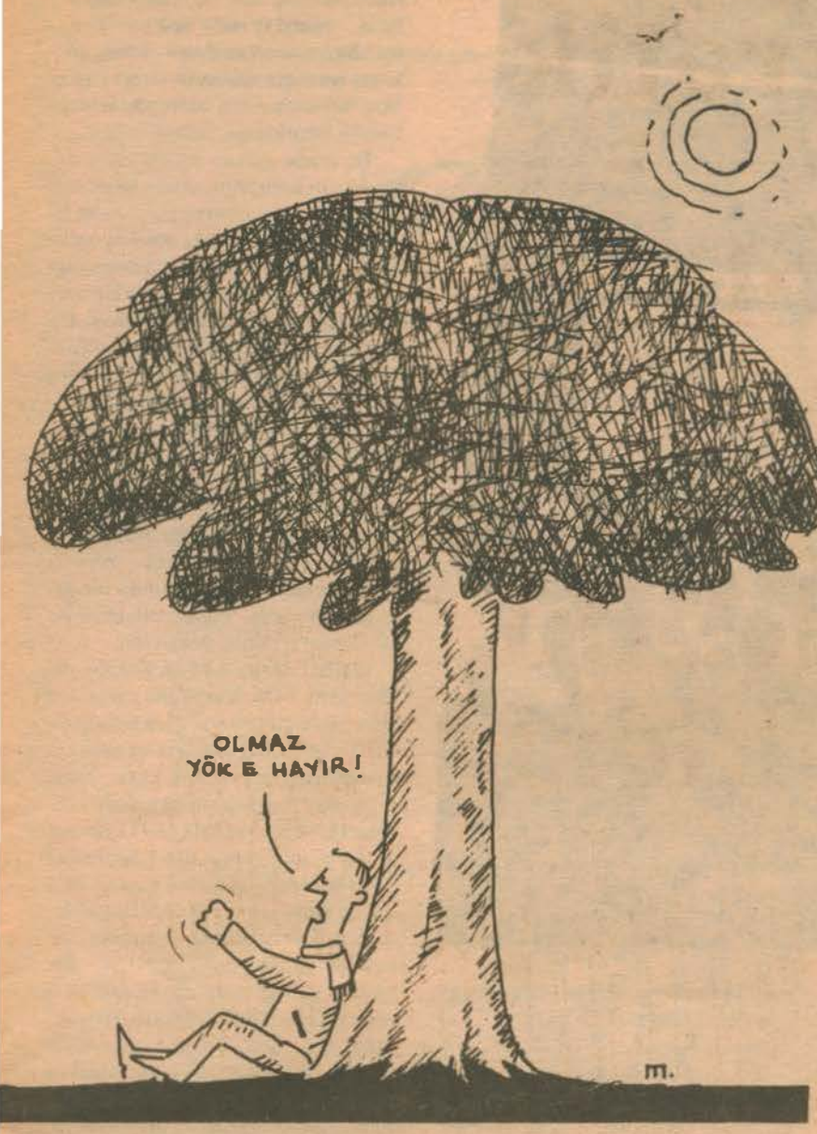

kitlelerle bu düzeyde bağ kuramayan bir "bilinçliler" kulübünü ise, kitlelerin dışına atıp başını ezivermek, meraklıları için herhalde çok da zor olmayacaktır.

Kısmi öğrenci sorunları için mücadelenin önemini ve zorunluluğunu kavrayamayan eğilim, somut istemler ileri sürmenin, YÖK'ün bütününü gözden kaçıracağını, hatta onun durumunu güçlendireceğini iddia etmektedir. Bu günün koşullarında, aklı başında hiç kimse bu iddiayı paylaşamaz. Neden paylaşamaz açarak anlatalım: Gerçekten sosyal mücadelelerin her alanında (sendikal veya politik) öylesine anlar ortaya çıkar ki, o mücadelenin temel olarak hedef aldığı kurum veya rejimin bütünüyle aşılması olanağı doğar. Mücadelenin ana doğrultusunun hiç bir uzlaşmaya gerek duymaksızın radikal bir çizgide ilerlemesi durumunda, artık o kurum veya rejimin sonunun gelmiş olduğu açık seçik görülmektedir. Bu gibi durumlarda, o kurum veya rejimin savunucuları, bütünü kurtarmak, mücadelenin güçlerini yatıştırmak ve yükselen dalgayı kırmak için önemli tavizlere dayanan manevralara girişirler. Tarihte bunun örnekleri çoktur. İşte bu noktada eğer mücadele eden güçler, temel hedefe giden yolu terk ederek tavizlerle yetinir, uzlaşmalara sapılırsa affedilmez bir yanlış içine düşerler. Böylesi bir konjonktürün oluşup oluşmadığını anlamak ise, toplumsal belirtilerin ve güçler dengesinin gerçekçi, somut bir analizi ile olanaklıdır. Konu aldığımız tartışmaya dönecek olursak, YÖK'ün durumunun ne olduğuna karar verebilmek için, bu tür uzun uzadıya bir analiz tartışmasına gerek bile olmadığını kolayca görürüz. Evet, YÖK, 12 Eylül rejiminin en zayıf, en yıpranmış kurumlarından birisidir ama, üniversitelere ilişkin bir devlet politikasının da ana parçası, temel unsurudur. Bugünkü statükoyu savunan sınıfların ve onların siyasi sözcülerinin, korunmasına öncelik tanıdıkları temel kurumlardan birisidir. Bu yönüyle, demokratik ve özerk üniversitenin yaratılması sorunu, bir bakıma rejim sorunudur ve ülkedeki öğrenci hareketinden de öteye genel siyasi güçler dengesine sıkı sıkıya bağlıdır. Konuya bu çerçevede bakıldığında ve öğrenci hareketinin içinde bulunduğu aşama ile toplumsal muhalefetin gücü ele alındığında, demokratik ve özerk üniversite dışında hiçbir tavize razı olunmaması, aksi taktirde YÖK'ün tasfiyesi fırsatının elden kaçacağı, YÖK'ün bundan yararlanacağı düşüncesi, "aklına geleni söyle, inandırırsın" mantığına dayanmaktadır.

Buraya kadar ele aldığımız anlayış ne kadar yanlışsa, "somut haklar elde etmek çok önemlidir, aman şimdilik demokratik ve özerk üniversite istemimizi ağzımıza almayalım, bunu bilinmeyen günlere erteleyelim mantığı da o kadar yanlıştır. Ve asıl uzlaşmacılık budur. Böylesi bir uzlaşmacılığın ise sonu yoktur. Bunun en açık örneğini TÜRK-İŞ yönetiminin Anayasa oylaması sırasındaki tavrında gördük. Şevket Yılmaz ve arkadaşları, ilk anayasa taslağında bulunmayan, Check-off vb. bir-iki düzenlemenin sonradan anayasaya konması karşılığında işçi sınıfının tüm temel haklarını silip süpüren Anayasaya evet dediklerini açıkladılar. Böylesi işçi sınıfının yararına olduğu bile tartışılır bir iki önemsiz düzenleme karşılığında, tüm hakları süpüren temel bir kuruma, açık veya örtülü destek vermek, ancak sınıf içinde iktidarın bilinçli bir uzantısı olma rolünü benimseyenlere yakışır.

Bugün öğrenci hareketinde hiç kimse somut hakları kopartmayı kolaylaştırma mantığıyla, özerk ve demokratik üniversite isteminin dile getirilmesini ertelemeyi veya bundan vazgeçmeyi savunmuyor ve savunamaz da. İşte bir yandan, henüz YÖK'ün tasfiyesi koşullarının oluşmadığı, diğer yandan, somut istemlerde yoğunlaşan politikasının demokratik ve özerk üniversite amacına dayandığı ve bunu gizlemediği gözönüne alındığında, "somut sorunlarda yoğunlaşan mücadele anlayışının YÖK'ün durumunu güçlendireceği" itirazı, küçük burjuva radikalizminin, alelacele ortaya attığı talihsiz bir gerekçe olarak sırıtıyor. Kendilerince en ileri sloganları tekralamaktan başka hiç bir somut hak kopartma mücadelesini "devrimciliklerine" yedirmeyen bu unsurlar, hiç olmazsa şu yaşanılan eylemi biraz soğukkanlılıkla değerlendirmeyi, ondan sonuçlar çıkartmayı başarabilseler, bundan sonra en azından konuşmadan önce daha fazla düşünme ihtiyacı duyacaklardır.

Bu eylem hangi ölçütlere vurulursa vurulsun başarılıdır. Ve bu başarı, ona önderlik eden anlayışın geçerliliğini, muhalif görüşlerin ise geçersizliğini göstermektedir. Birincisi bu eylem, öğrenci derneklerinin yaşamsal öncelikte olan kitlelere açılım sorunu açısından ciddi bir adımı oluşturmuştur. Bunu yaratan temel faktör, her öğrenci için birinci dereceden önem taşıyan okuldan atılma gibi somut bir sorunun öne çıkartılmış olmasıydı. Yine öğrenci hareketi açısından yaşamsal değer taşıyan diğer toplumsal kesimlerin desteğini kazanma konusunda da umulanın da üstünde bir başarı söz konusudur ve bunda da sorunların son derece açık bir somutlukta ifade edilmesi, atılmalar gibi aileleri de ilgilendiren haklılığı tartışılmaz bir nokta üzerinde yoğunlaşılması büyük rol oynamıştır. Öyle ki, istemin haklılığı ve gördüğü kamuoyu desteği karşısında, demokratik mücadeleler karşısında tavrı belli olan iktidar güçleri bile girişebilecekleri açık bir saldırının çok altında bir tepki gösterebilmişlerdir. Keza bu eylem, muhaliflerin iddia ettiği gibi YÖK'ün durumunu güçlendirmemiş, onu kamuoyu ve öğrenci kitlesi önünde bir kere daha "sorun yaratan kurum" olarak gündeme getirmiş biraz daha köşeye sıkıştırmıştır. Sadece 44. maddenin değil, üniversitenin hangi sorununun dibi deşilse altından YÖK çıkacaktır ve çıkmaktadır. Bunun kamuoyunun gözünden kaçtığını, kaçırılabilmesine fırsat verildiğini zannetmek, gerçeklerle inatlaşmak anlamına gelir. Biz, Doğramacı ve arkadaşlarının, onu destekleyenlerin, "iyi oldu, bu işi tavizlerle geçiştiririz, iyiki öğrenci hareketinde, "pasifist, reformist, vb." anlayış ağır basıyor yoksa YÖK elden gitmişti" diye düşünüp sevinebildiklerini zannetmiyoruz.

Ve nihayet bu eylemle birlikte YÖK'ün 44. maddeyi ele aldığı haberleri gazetelerde çıkmıştır. Bu da, YÖK'ü somut bir alanda sıkıştırmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Kolayca tahmin edilebilirki, YÖK, 44. maddeyi öğrencilerin tüm istekleri yönünde değiştirmeye yanaşmayacaktır. İlk deneyeceği şey, önemsiz bir iki oynamayla öğrencileri oyalamak olacaktır. Ancak, YÖK'ün 44. maddeyi alelacele ele almasının asıl yarattığı önemli sonuç şudur: Öğrenci hareketinde birleşerek hak arama sonunda başarı kazanılacağına dair inancın yayılması. Yani kitlelerde mücadele bilincinin gelişmesi ve kendilerine olan güvenlerinin artması. İşte 12 Eylülün yok etmeye çalıştığı duygu da budur. Ve bu anahtar sorundur. Bu anahtar sorun çözüldükçe YÖK'ün oyalama politikalarının da nasıl boşa çıkacağını hep birlikte göreceğiz.

Artık yeniden sormak gerekiyor: Somut sorunlarda yoğunlaşan mücadele yöntemi başarıyı mı getirmiştir başarısızlığı mı? Mücadele bilinci açısından, kitle desteği açısından, YÖK'ün biraz daha yıpranması acısından; yani temel olan bütün ölçütler açısından, ileriye doğrumu adım atılmıştır, yoksa geriye mi düşülmüştür? Bu düzeyde bir başarı genel bir sloganla, "YÖK'e karşı olma" sloganıyla yetinilerek, 44. madde hiç ileri sürülmeseydi elde edilebilir miydi?

Evet, Türkiye'nin üniversitelerinde safsata değil, bilim üretilecek. Robotlar değil, yaratıcı, her bakımdan kişiliği gelişkin gençler çıkacak Türkiye üniversitelerinden. Özerk ve demokratik üniversite toplumsal yapıdaki onurlu yerini alacak. Bundan zerrece kuşku duyulmasın. Ama bu, ayakları havada, çocukluk hastalıklarıyla malul, sözümona, "radikal" politikaların önderliğiyle değil, gücünü bilimsel dünya görüşünden alan gerçek devrimci politikaların kitleler tarafından benimsenmesiyle olacak. Ve biz, gerçekten toplumda köklü çözümlerden yana olan herkesi, bu yolda, aynı safta görmek istiyoruz. Bunun için hiç bir sekterliğe düşmeden, dostça bir tartışma ortamı içinde elimizden gelen tüm çabayı sarfedeceğiz. ●

6 Kasım'a doğru

...Öğrenci dernekleri, geçtiğimiz Mayıs ayında, kendi aralarında kurdukları iletişimler sonucu YÖK'e karşı bir kampanya başlattılar. Kampanya YÖK'ün aksayan tüm yönlerinin öğrenci yararına değiştirilmesi temel hedefini içeriyordu. Ancak bu yolda adım adım ilerlenecekti.

Üniversite yaşamının tüm sorunları içinde öncelikle, üniversite yaşamının son bulması anlamına gelen "**atılmalar**" sorunu çözüme kavuşturulmalıydı. Her yıl yaklaşık 40 bin öğrencinin kaydı siliniyordu. Bu öğrencilerin bir bölümü çıkarılan aflarla geri dönseler de bu yeni öğrencilerin atılmayacağı anlamına gelmiyordu. O halde atılmalara neden olan YÖK Yasasının 44. maddesi öğrenciler yararına değiştirilmeliydi. Öğrenci dernekleri önce "**atılmalar birimleri**" oluşturdular. Birimler, atılmaların nedenlerini incelediler, yaz boyu atılma durumunda olan öğrencilerle, avukatlarla, öğretim üyeleriyle ve diğer derneklerin birimleriyle ilişkiler geliştirildi. Atılmaların nedenini oluşturan 44. maddenin nasıl değiştirilebileceği tartışıldı. Ekim ayı başında öğrenci dernekleri hazırladıkları "**44. Madde Değişiklik Önerisini İçeren**" bir dilekçeyi Meclis Başkanı Necmettin Karaduman'a sundular.

Dilekçe daha sonra okullarda imzaya açıldı. Ancak dilekçe tüm okullarda aynı hızla ve etkinlikle öğrencilere ulaşmıyordu. Bazı öğrenci dernekleri böyle bir dilekçeyi imzaya açmayacaklarını belirtirken, bir bölüm dernek sorunun yalnızca 44. madde değişikliği olmadığını, sorunun YÖK'ün toptan değişmesi olduğunu ve öğrenci derneklerinin de enerjilerini bu yolda harcamaları gerektiğini savunuyorlardı. Dilekçe, sonuçta 33 dernek temsilcisi tarafından kabul gördü ve okullarında imzaya açıldı. 15 gün gibi bir sürede 13 binden fazla imza toplandı.

Sorun, bu imzaların Meclis Başkanına nasıl iletileceğiydi. Daha önce de dilekçeler verilmişti. Ancak öğrencilerin kendi girişimleri bu konuda etkili bir kamuoyu yaratmaktan uzak kalmıştı. Tüm derneklerin de girişimiyle, kamuoyunda ses getirecek bir yöntem bulunmalıydı. Bu arada öğrenci dernekleri, bu girişimin derneklerin yasallığını ve meşruluğunu zedelememesi, bazı çevrelerce başlatılacak "**anarşi ve terör başlıyor, 12 Eylül öncesine dönülmek isteniyor**" kampanyasına malzeme verecek nitelikte olmaması için özen göstermeye kararlı olduklarını belirtiyorlardı.

Bu arada gelişen acı bir olay, 44. maddenin değiştirilmesi için başlatılan imza kampanyasının ne denli haklı istemlere dayandığını da gösteriyordu. 23 Ekim günü, 2 dersini veremediği için okuldan atılan Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi İsa Tanrıverdi intihar ediyordu. İsa Tanrıverdi'nin intiharı üzerine Marmara Üniversitesi Rektörlüğü'nün önüne siyah çelenk koymak isteyen iki öğrencinin gözaltına alınmasını protesto etmek için 27 Ekim günü 500'ü aşkın öğrenci Marmara Üniversitesi Rektörlüğünün önünde oturma eylemi gerçekleştiriyordu. Eylem sonrası dilekçelerdeki imza sayısında bir artış gözleniyordu. En anlamlı imza ise İsa Tanrıverdi'nin imzasıydı.

Öğrenci Postası Yayın Kurulu, dilekçelerin YÖK Yasasının yürürlüğe girmesinin yıldönümü olan 6 Kasım'da Meclis Başkanı'na verilmesinin uygun olacağı görüşünde karar kıldı. Dilekçeler Ankara'ya yürüyerek getirilecekti ve Ankara'da ODTÜ önünde karşılama yapılacaktı. Ayrıntılar kararlaştırıldı, işbölümü yapıldı ve 3 Kasım günü İzmir Öğrenci Dernekleri Temsilcileri, imzalarla birlikte Ankara'ya doğru yola çıktılar. Bir sonraki gün de İstanbul Öğrenci Dernekleri Temsilcileri. Yürüyüş olayı ayrıntılı ve geniş bir biçimde basında yer alıyordu. Basının yaklaşımı oldukça olumluydu. Öğrencilerin istemleri, hedefleri, dilekçelere atılan imzaların yanısıra, yürüyüşün başından beri somut biçimde gözlenen polis baskısı ve gözetimi de basında geniş biçimde yer alıyordu. Bir öğrenci velisinin de İzmir'den yola çıkması kamuoyunda önemli bir etki yaratmıştı.

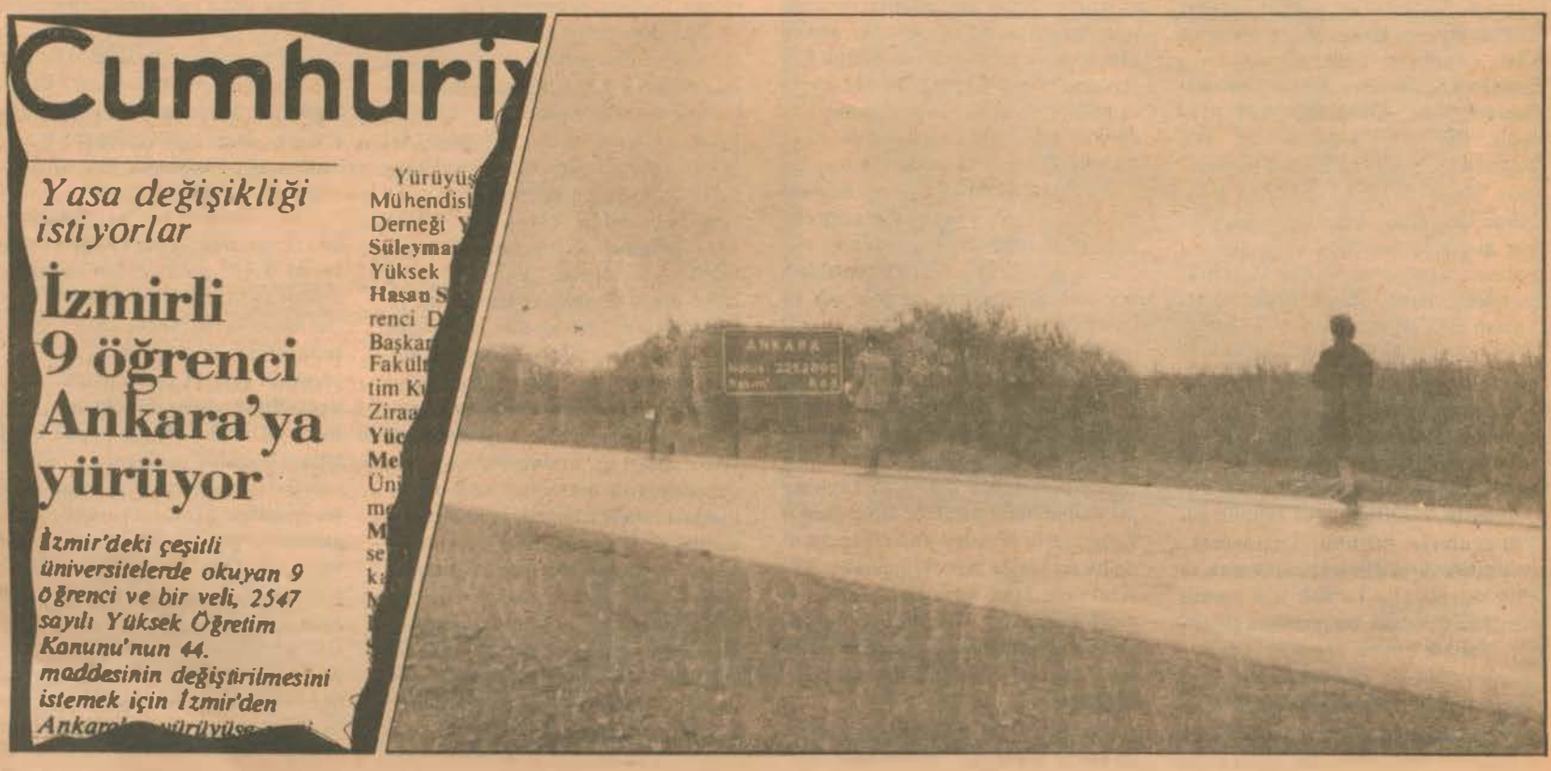
Cumhuri

Yasa değişikliği istiyorlar

İzmirli 9 öğrenci Ankara'ya yürüyor

İzmir'deki çeşitli üniversitelerde okuyan 9 öğrenci ve bir veli, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Konunu'nun 44. maddesinin değiştirilmesini istemek için İzmir'den Ankara[illegible] yürüyüş[illegible]

Yürüyüş
Mühendisl
Derneği
Süleyma
Yüksek
Hasan S
renci D
Başkan
Fakült
tim K
Ziraa
Yüc
Me
Üni
m
M
se
k
M

27 Ekim günü Marmara Üniversitesi Rektörlüğü önündeki oturma eylemine katılan ve öğrencileri temsilen MÜ Rektörü ile görüşmeye giden, MÜ Öğrenci Derneği Geçici Yönetim Kurulu Başkanı Melahat Ünay ve İÜ Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği Geçici Yönetim Kurulu Üyesi Atilla Bahçıvan ile yaptığımız kısa söyleşileri sunuyoruz.

27 Ekim 1986

ATİLLA BAHÇIVAN "İsa arkadaşın, 44. maddenin çarkları arasında kalarak intihar etmesi, bardağı taşıran son damla oldu."

YARIN □ Çok değişik fakültelerden beşyüzü aşkın öğrencinin Sultanahmet eylemine katılmasını sağlayan etmen sadece bir arkadaşlarının ölümüne duyulan üzüntü müydü?

ATİLLA BAHÇIVAN □ Şüphesiz tek etmen o değildi. Sultanahmette 1980 sonrası demokratik öğrenci hareketi için mihenk taşı olacak bir eylem yapıldı. Bu eylemin temel etmeni 1981 yılından bu yana onbinlerce öğrencinin okullarıyla ilişkisinin kesilmesine neden olan, gene yüzbinlerce öğrenciyi büyük bir strese sokan YÖK'ün 44. maddesine duyulan tepki idi. İsa arkadaşın, bu maddenin çarklarında kalarak intihar etmesi bardağı taşıran son damla oldu ve oluşan tepki yüzlerce öğrenci tarafından kararlı bir şekilde dile getirildi. Ayrıca, hemen her fakülteden öğrencilerin orada olması da asıl etmenin salt İsa'nın ölümü olmadığını gösteriyor.

Melahat ÜNAY □ İsa Tanrıverdi arkadaşımıza, özellikle ölüm nedeninden dolayı üzülmüştük. İsa arkadaşımız, öğrenci derneklerinin acil çözülmesi gereken sorun olarak gördükleri, atılmalar nedeniyle intihar etmişti. Dernekler, bu arkadaşımızın ölümünden önce "atılmaları protesto" eylemlerini başlatmışlardı. Atılmaları kapsayan 44. maddenin, öğrenci kıyımına sonverecek şekilde düzenlenmesinden sonra, yasayı protesto eylemleri'nin bütünlüğü içinde oturma eylemi de yerini aldı.

□ 12 Eylül sonrasında İstanbul'daki ilk kitlesel eylem olması Demokratik öğrenci hareketi açısından nasıl bir önem taşıyor?

□ Demokratik Öğrenci Hareketi açısından önemli bir olaydır. İki açıdan önemlidir. Birincisi kitlesel bir katılımın olması, ikincisi yıllardır topluma yerleştirilmeye çalışılan "öğrenciler teröristtir" anlayışını öğrencilerin disiplinleri ve provakasyonlara izin vermemeleri ile yıkmış olmalarıdır. Bu da gösteriyor ki, Demokratik Öğrenci Hareketi akademik-demokratik hakların elde edilmesi ve korunması savaşımında, provakasyona gelmeyecek disiplinlilik ve kararlılıktadır. Amacına da bu kararlılıkla ulaşacaktır.

ÜNAY □ Eylemin önemi, öğrenci derneklerinin bu sorumluluğu yüklenmesinden kaynaklanıyordu. Bilindiği gibi, oturma eylemi gerçekleştirilmeden önce de öğrenciler pek çok olaya karşı tepkilerini gösterdiler. Ancak, kendiliğinden gelişen bu eylemler, kamuoyundan gerekli tepkiyi alamamışlı. Böylesi eylemler yine aynı nedenle süreklilik göstermediği gibi çözümü ilişkin program da yoktu. Çünkü yalnızca "ret" manığı içeriyordu. Bu ayrım noktalarıyla da eylemimiz, demokratik öğrenci hareketi açısından önemlidir.

□ Bu oturma eyleminin, özünde YÖK'e karşı mücadelenin bir parçası olduğunu söylediniz. Bu mücadelenin başarıya ulaşabilmesi için ne gibi şartları öngörüyorsunuz?

Bunun yanıtı bence iki tümcedir. "Kitlesel ve örgütlü bir savaşım."

MELAHAT ÜNAY "Eylemin önemi, öğrenci derneklerinin bu sorumluluğu yüklenmesinden kaynaklanıyor."

ÜNAY Demokratik öğrenci hareketi, 1985 yılında Öğrenci derneklerinin kurulmasıyla birlikte başladı. Ancak iktidar bu hareketi engellemek için, kendi koyduğu yasaları bile çiğneme yoluna giderek demokratik öğrenci hareketinin motoru olan öğrenci derneklerinin meşru zeminini yok etmeye çalıştı. İki yıllık çaba sonucunda öğrenci dernekleri, istenmeyen meşriliklarını kamuoyuna eylemleriyle birlikte kabul ettirdiler.

Demokrasi güçlerinin tam desteğini alan eylemler, öğrenci derneklerinin ayağının yere bastığının ve kararlılığının açık bir göstergesidir.

Sonuç olarak Kasım ayında cantanan Demokratik Öğrenci Hareketi'nin bundan sonra varacağı nokta ne olacak? Öğrenci kitlesinin bu konuda ki beklentileri neler?

□ Artık doğrudan birim derneklerin güçlenmesine ve alternatif bir üniversite reform tasarısı hazırlanmasına çalışmak gerekiyor. Bunun içinde Demokratik-özerk üniversitenin ne olduğu, nasıl bir yapılanma gerektirdiği tartışılmalı, kitlelere demokratik-özerk üniversitenin bileşenleri anlatılmalı. Ancak bu, tek tek birim derneklerin değil de, tüm öğrenci derneklerinin birlikte yürüteceği bir çalışma olmalıdır. Çünkü öğrenci gençlik kazanımlarını, ancak öğrenci kesiminin öz örgütleri olan öğrenci dernekleri'nin birleşik gücüyle elde edebilirler.

ÜNAY □ Demokratik öğrenci hareketinin zemini ve aracı durumunda olan Öğrenci Postası'nın güçlendirilmesi ve bu gücün tirettiği politikaların yol göstericiliğinin öğrenci dernekleri tarafından benimsenmesi demokratik öğrenci hareketinin önünü daha da açacaktır.

□ Olayla ilgili olarak gözaltına alınanlardan biri de sizdiniz. Siyasi şubede nasıl karşılandınız? Size neler soruldu?

□ Siyasi şubede olayla ilgili olarak sorular sordular, ifademi aldılar. Ayrıca fişlemek için gerekli fotoğraf, imza gibi şeyleri de aldılar. Dört saat kadar şubede tuttuktan sonra serbest bıraktılar.

"bir yürüyüş eyleyelim

Yasemin Öztürk

4 Kasım / İstanbul'dan uğurlama. Serhat'ın yeğeni Deniz'in ismi daha sonraki gün gazetelerde yürüyüşcülerin isimleriyle birlikte yer alacak. Saat: 10.00

4 Kasım / Ankara'ya doğru ilk adımlar...

Kaç gündür okullarımızda büyük bir hızla yürüttüğümüz, "44. Madde Değişsin", "Atılmalara Son", "Harçlara Hayır", "Krediler Yükseltilsin" dilekçe kampanyamız, bir yürüyüşle sonuçlanacak, belki de yeni başlıyacaktı. Öğrenciler dilekçe metnine büyük ilgi gösterdiler, farklı görüşler de ortaya çıktı tabi. Kampanya başlamadan önce istemlerimizi geri bulan kimi öğrenciler vardı, kampanya başladıktan sonra bu istemleri fazla ileri bulanlar oldu, dilekçe metnindeki imla hataları ve anlam bozukluklarını bulup imzalamıyanlar oldu, imzalarla bir şey halledilmez diyenler oldu ve sonuçta TBMM'ye 13000'i aşkın imza verildi Serhat dilekçelerin altında eziliyordu nerdeyse.

Yürüyüş olayını hepimiz benimsemiştik, ne kadar haklı da olsak, ne kadar çok da olsa sayımız, kamuoyunun ilgisi ve istemimizin acilliği için en iyi yol "**bir uzun yürüyüş**"tü. Pek çok soru işareti vardı kafamızda. Sürekli yürüyecekmiyiz, otobüse nerelerde binilecek, yasal çerçeve... vb. Tüm bu sorular kafamızda çözüldükten sonra bile, yürüyüşe başlamadan önceki son iki gün geceleri uykusuz ve bekleyiş içinde gündüzleri telaşlı geçirdik.

Ve 4.11.1986 günü, saat 9.30'da Söğütlüçeşme istasyonu altındaki durakta buluştuğumuzdaki an gerçekten görülmeye değerdi. Tam bir şenlik havası vardı; Türkiye'deki gazete sayısından çok gazeteci bizi bekliyordu, veliler, öğrenciler gelmişti. Serhat'ın yeğeni bir anda ortamı sıcaklaştırdı, dayısını uğurlamaya gelmişti 1.5 yaşındaki Deniz. Hepimiz pantolonlarımızı, botlarımızı giymiş, en kalın kazaklarımızı çekmiştik üzerine.

Basına verilen açıklamadan sonra başlıyacaktık yürüyüşe. O esnada Siyasi Şube Müdürü Vedat Cem ile arkadaşımız Fatma İnci arasında ilginç bir konuşma geçti.

— **Niye yürüyerek gidiyorsunuz?**

— **Bazısının parası var uçakla gidiyor, bizim yok, yürüyoruz.**

— **Zor olmayacakmı?**

— **Bilmiyoruz, yardımcı olursanız kolay olur.**

— **Olur, götürürüz.**

Gerçektende Ankara'ya kadar götürdüler bizi.

Saat 10.00'da tek sıra halinde yürüyüşe başladık. Biraz düzensiz ve epeyce keyifliydik. Basın mensuplarının yoğun ilgisinden başka, videolu bir görevli dehepimizetek tek gerçekten büyük ilgi (!) gösteriyordu. Bu sıcak ilgi peşimizi hiç bırakmayacaktı.

Otobüsümüz hareket etmeden önce Vedat Cem bir isteğimiz olup olmadığını soruyor. Otobüs hareket ettiğinde hepimiz gülüyorduk. Evet, artık başlamıştık.

Tam 16 öğrenciydik otobüste, elimizde 4000'i aşkın imza vardı. Koca otobüste bizden başka bir

4 Kasım / İzmit girişinde ilk karşılayanlar polislerdi...

4 Kasım / Adapazarı'nda kucak dolusu çiçek... "Güvenlik güçleri nerede?"

4 Kasım / İzmit güzel bir şehir, yürüyüş yormadı bizi.

Yarın muhabiri, bir de Cumhuriyet gazetesinden Halil Nebiler var. Halil yol boyunca bize çok yardımcı oldu, bizimle beraber yürüdü, türkü söyledi, sıramız bozulduğunda uyardı. otobüste hemen bir yürüyüş sırası yaptık. Şöförün kasetlerini gözümüz tutmadı, aksi gibi kimsede de kaset yok. Ha, bu arada yakın takipteyiz.

Saat 12.00'de İzmit'e geldiğimiz SHP'lilerce değil ama görevlilerce karşılandık. Serhat ve ben hemen inip yürümeye başlamıştık ki, sert bir şekilde otobüse geri sokulduk. Görevliler gelecekti, onları beklememiz lazımdı. Nitekim gelen görevlilerce kimliklerimiz alındı, adres tespiti yapıldı, tutanak tutuldu Yürüyecektik, kararlıydık. Onlarsa, "bir arkadaşınız intihar etmiş, ne olmuş yani. Akıllı adam intihar eder mi" gibi laflar ediyorlardı. Bir görevli imzaların fotokopisini istedi, vermedik. Sonuçta tek ve açık aralıklı olarak, yürüyüş izlenimi bırakmamak kaydıyla yürümemiz söylendi. En ufak bir toparlanma olmayacaktı. Yola koyulduk, istikamet SHP.

Yürüyorduk, ama gerçekten yürüdüğümüz anlaşılmıyordu, aramız epey açıktı, tek tek yürüyorduk. İzmit güzel bir şehir, yürüyüş yormadı bizi. Yolda sora sora SHP'yi bulduk ama, onların da bizi şehrin girişindeki benzin istasyonunda beklediğini gördük Ve bundan sonra SHP'lilerle aramızda adeta kovalamaca başladı; tek sıra halinde benzin istasyonlarını dolaşıyoruz, yoklar. Bizi yalnız bırakmayan iri yarı görevliler epeyce yoruldular. Bir tanesi, "ya ağrılarım geçmişti, yeniden başladı" derken bir diğeri "gördünüzmü, düşenin dostu olmaz" diyor. Arabayı kullanan emniyet görevlisi önce yürüyüşçülerden İzmir'li Cem'le, sonrada Malatya'lı Atılla'yla hemşeri çıkıyor, amacı imzaların fotokopisini almak. Bu arada çay içiyoruz, kızıyoruz bu düzensizliğe. Sonuçta telefon ediliyor ve tekrar SHP'ye dönüp İl Başkanıyla görüşüyoruz İl Başkanı "demokrasiye inanan bir parti olarak bu tavrınızı destekliyoruz" diyor. Çaylarımızı içiyor, Adapazarı SHP'yi telefonla arıyor ve otobüsümüze dönüyoruz. Yolda Cemal'le Halil bir kasetçiye dalıp iki kaset alıyorlar.

Sivil görevliler gidişimize çok seviniyorlar. Öyle ki saat 16.00'da otobüsümüz hareket ettiğinde el sallıyorlar bize. Derin bir oh çektiklerine eminim.

Herkes çok keyifli, artık müzik işini de hallettik, Faranduri'yle beraber "Karlı Kayın Ormanı"nı söylüyoruz. İzmit'teki uğurlama hepimizin çok hoşuna gitti, ama hâlâ peşimizdeler. Öyle barız bir şekilde izliyorlar ki, "hiç film seyretmemişler" diyor biri. Ama bilinçli olarak yapıyorlar bunu, eminiz

Evet, saat 17.00'de Adapazarı girişinde yine SHP'lilerce değil, bu sefer polis minübüsleri ve görevlilerce karşılanıyoruz. Epey kalabalıklar. Serhat görüşüyor, "İzmit'te yürüdünüz, burda yürüyemeyeceksiniz" diyorlar. Tek sıra ve aralıklı olarak Adapazarı Yeni Camii önünde inip yürümeye başlıyoruz. Mesafemiz kısa bu sefer. Mübalağasız hepimize bir sivil görevli düşüyor, benim yanımdaki 35 yaşlarında, saçları hafif dökük. Önde sıra iyi ama arka sohbet ediyor. Birbirimizi uyarıyoruz, yavaş yürü, arayı aç, SHP'liler yolda karşılıyor bizi.

Adapazar İl Başkanıyla görüşüyoruz, susuzluğumuzu gideriyor, çay içiyoruz.

5 Kasım / Eskişehir'deyiz... "İzmirliler gelmiş..." Eskişehir'de buluşmanın coşkusunu anlatmak zor... İ. Tanrıverdi'nin köyü ise terkedilmiş gibi. Mezarı bile zor buluyoruz. "Gözyaşları ile yaşadıklarımızın gerçeğini, yaptığımız işin doğruluğunu anlatıyor."

Vakit ilerledikçe sohbet koyulaşıyor, kahkahalarla kesiliyor yer yer; YÖK 44. madde, Adapazarı emniyeti. Bir arkadaş herkese "ya benimki nerde, çok alışmıştım" deyip duruyor. Kastettiği yanında yürüyen takipçisi. Sakarya Mühendislikten arkadaşlarla konuşuyoruz, sorunlar ortak, hiç değişmiyor.

Bir ara 4 kişi üst kattaki DYP ile görüşüyoruz. İstemlerimizi önce çok fazla ve ek süreleri çok uzun bulan İl Başkanının İ.Ü. Hukuk Fakültesini 8 yılda bitirdiğini öğreniyoruz. Çapa Tıp'dan Levent "ülkede tüm koşullar sağlanmış ve öğrenciye yalnızca okumak kalsaydı, 4 yılda okulunu bitirebilirdi. Oysa öğrencinin yurt sorunu, para sorunu var. Koşullar 4 yılda bitirmeye elvermediği için ek süreler tanınmalı" diyor.Uzun tartışmalardan sonra DYP İl Başkanı "Sakarya il teşkilatı olarak yanınızdayız, destekliyoruz" diyor.

SHP'de köfte, ekmek, meyveden oluşan akşam yemeğimizi yedikten sonra otele gidiyoruz. Yetkili şaşırıyor, sayımız fazla.Adapazarı'nda3 kişi daha katıldı bize. İTÜ Elektrikten Sait atılmış bir öğrenci olan Yüksel ve Yeni Gündem muhabiri Ercan Yaşa. Yine kimlikler alındı, okullar yazıldı. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp'da okuyan Cem, otel kayıtlarına İTÜ Cerrahpaşa Tıp öğrencisi olarak geçiveriyor Telefonlar ediliyor, haberler veriliyor. Akşam lobide biraz televizyon seyredip çay içiyoruz. Daha sonra odalara çekiliyoruz, herkes yorgun, sabah erken kalkacağız. Biz uyurken dışarda iki araba bekliyor bizi.

Sabah 7.30'da tek tek çıkıyoruz otelden, sivil arabalar peşimizde. Emniyet MÜdürü bile bekliyor bizi. Güzel bir yürüyüş oluyor, aralıklarla uzun bir kortej, yaklaşık 40 dakika yürüyoruz.

Otobüse bindiğimizde ilk işimiz Sakarya'lı arkadaşların kahvaltı için aldığı poğçaları yemek ve sonra da gazetelere bakmak oluyor. Hemen hemen tüm gazetelen aldık, basının ilgisi umulandan fazla. Siyasi partilerin ve köşe yazarlarının yorumunu ilgiyle okuyoruz. Yeni Haber, "anarşi böyle başlamıştı" diye başlık atmış. İnsanın en haklı istemlerini, en meşru zeminde savunmasının yorumu. Ama o an bu habere hepimiz gülüyoruz, gazeteler elden ele geziyor. 1.5 yaşındaki Deniz'in adını yürüyüşçülerin arasına yazmışlar, isimlerin çoğu

yanlış, eksik. Ama hepimiz basının olaya etkisinden memnunuz, 1-2 gazete ışında olayı hiçbiri karalamamış, yorumların çoğu olumlu.

Evet, Bilecik'e gidiyoruz. Yol boş ve harika bir hava. Bilecik'te nasıl karşılanacağız acaba? Yeni Gündem muhabirinin dediğine göre, Bilecik polisi akşam yolda ateşler yakarak beklemiş bizi, hadi hayırlısı. Bu arada otobüsünmikrofonunu keşfettik, artık sesi güzel olanlar mikrofondan başlatıyor türküyü, şiirler okunuyor. Arkamızda vine 2 araba artık şaşırmıyoruz bile.

Saat 10.00'da Bilecik'teyiz. Bu sefer karşılayanlar arasında gazeteciler de var. 5 dakikalık bir yürüyüşten sonra SHP'deyiz. Odanın ortasında gürül gürül yanan bir soba, üşümüşüz. SHP'lilerle el sıkışıyoruz, onlara istemlerimizi anlatıyoruz. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesine ters düşen harçların kaldırılması, kredilerin öğrencilerin barınma, beslenme, kitap ihtiyaçlarını karşılayacak bir düzeye çıkarılması, 44. maddenin değiştirilmesi. SHP Bilecik İl Başkanı Mustafa Yılmaz yaptığı basın açıklamasında şöyle diyor:

"Üniversiteler ve Yüksek Öğrenim Kurumları ÖZERK olmalıdır. YÖK bunu engelliyor.

SHP bu engeli,YÖK'ü kaldıracaktır. Üniversiteler, Yüksek Öğrenim Kurumları, Yönetsel ve bilimsel özerkliği olan kuruluşlar olarak çalışmalıdır. Bilimsel yaratıcılık özerk kurumlarda yeşerir, gelişir.

Öğrenciler üniversitelerde yönetime katılmalıdırlar ki, yönetmeyi öğrensinler. Gençliğe kültür olanakları sağlıyacağız ki, dünyaya aydınlık baksınlar.

Demokratik eğitim mücadelesinde başarılı olacağınıza inanıyoruz."

Bilecik'ten ellerimizde SHP'nin armağanı olan kırmızı karanfillerle çıkıyoruz. İnsanlar merakla bakıyorlar bize. Garajdaki otobüsümüze binerken resmi giyimli bir polis fotoğraflarımızı çekiyor, Yeni Gündem ve Yarın muhabiri de onun Gülüyor polis, arkasını dönüyor.

Saat 11.00'de Eskişehir'e doğru yola çıkıyoruz. İzmir'li arkadaşlarla Eskişehir'de buluşma saatimiz bu. geç kaldık. Hepimiz heyecanlıyız, İzmir'lilerle buluşacağız. Eskişehir yolunda uzun bir asker konvoyla karşılaşıyoruz. **Eskişehir bayağı sıkı olacak"** diyor gülerek Cumhuriyet muhabiri Halil. Askerlere el sallıyoruz.

Toparlanıyoruz, yaklaştık Eskişehir'e. Melahat Eskişehir'li, önde yürüyüp bize yol gösterecek. İnmemize yakın durduruluyoruz. Sivil görevli gazetecilerin fotoğraflarını çekmelerine bozuluyor, **"fotoğraf çektirmekten hoşlanmam"** diyor, ya biz? Yine kimlik kontrolü yapılıyor ve yine uyarılıyoruz, **"dağılmak, vatandaş gibi yürüyün"** Sanki tüm vatandaşların fotoğrafı-filmi ve fişlemesi ekle-

necek. Anadolu Üniversitesi önünde inip başlıyoruz yürümeye, ellerimizde karanfiller. Eskişehir büyük ve kalabalık bir şehir, insanlar merakla bize bakıyorlar. Bu sefer bayağı sıkı bir denetim var. Adapazarı'nda olduğu gibi adam başı bir kişi düşmese de, şehir polis kaynıyor, SHP'ye yaklaştığımızda pencereden bakan İzmir'li arkadaşları görüyoruz, **"İzmir'liler gelmiş"** haberi en arkaya kadar yayılıyor, gülümsüyoruz, el sallıyoruz İzmir'lilere.

Ve saat 12.00 Eskişehir'deki buluşmanın coşkusunu anlatmak zor. Herkes sarılıyor birbirine, karanfillerimizi Aysel hanıma veriyoruz. 5 dakikada anlatıyoruz birbirimize olup biteni. Eskişehir'li arkadaşlar sarıyor etrafımızı, flaşlar birbir ardına patlıyor. Hemen orda yürüyüşçüler adına bir basın açıklaması yapılıyor. Öğrencilerin taleplerine yer verildikten sonra şöyle devam ediyor açıklama:

"Yukarda sözünü ettiğimiz talepler kuşkusuzki yüksek öğretim sorununun çokazbir kısmını oluşturmaktadır. Gerçek çözüm özerk ve demokratik üniversitedir. Bu ise ülkeye demokrasinin gelmesine bağlıdır. Ancak biz yukardaki taleplerimizin kısa vadede de gerçekleşebileceğini düşünüyoruz." İzmir'liler minübüsü yolluyorlar, bizim otobüsle Bolu'dan gelen arkadaş ve basın mensupları hep beraber gideceğiz. Nitekim saat 14.00'e doğru İsa Tanrıverdi'nin mezarına doğru bu şekilde yola çıkıyoruz. Eskişehir'li öğrenciler iki otobüsle önde. Köye yaklaşıyoruz, terk edilmiş gibi, anlaşılan bir gün önce ziyaret edilmiş köy. Mezarı bile zor buluyoruz ve mezarın başında İ.Ü Hukuk Fakültesinden Atilla'nın yaptığı konuşmadan sonra bir dakika saygı duruşunda bulunuyoruz. Gencecik yaşta toprağa giren İsa'nın mezarını çiçeklerle süslüyoruz. Binbir umutla bu yoksul köyden İstanbul'a giden, geri dönemeyen İsa'nın durumunu daha bir kavrıyoruz. Başsağlığı dilediğimiz anası hâlâ ağıt yakıyor, babası çökmüş, ihtiyarlamış. Bu yürüyüş, yeni İsa'lar olmasın diye...

SHP yetkilileri çok yardımcı oluyorlar bize. Otelimiz Özbek, son derece rahat, kaliteli. Aysel hanım kimsenin dışarı çıkmasını istemiyor, bu uzun yürüyüşe oğluyla beraber katılan Aysel hanım, herkese analık ediyor, kolluyor yol boyunca. Yemek yiyoruz, bir grup arkadaş yanlarında sivil bir görevliyle meşhur Eskişehir hamamını ziyaret ediyor, yorgunluk çıkarmanın en iyi yolu. **"Yürümeye mi çıktı bunlar, eğlenmeye mi geldi"** diyor görevlinin biri. Akşam herkes heyecanlı, yarın Ankara'dayız. Bazıları lobide polislerle maç seyretmeyi tercih ederken, Eskişehir, Bolu-İstanbul ve İzmirliler küçük gruplar halinde sohbet ediyorlar, odalarda çaylar içiliyor. İmza sayısı gerçekten fazla, bu hepimizi sevindiriyor.

Sabah 6.30'da yola çıkıyoruz, Ankara'ya varmamıza az kaldı artık. "Karlı Kayın Ormanı"nı tüm otobüs hep beraber söylüyoruz. Kimse yorgun değil ama herkes heyecanlı. Arkamızda yol boyu eksilmeyen arabalar doğaldı artık bizim için. Ancak Ankara girişinde üç helikopterle karşılanmayı beklemiyorduk. Aklıma Gırgır'ın ve Öğrenci Postası'nın baş sayfasındaki karikatür geliyor; dört yanı askerlerle, polislerle, tanklarla kuşatılmış gençliğe söylenen "tahriklere kapılmayın" sözü.

Evet, bu son durak artık. ODTÜ girişine doğru inerek ve tabi sertçe uyarıldığı gibi tek sıra ve aralıklı olarak yürümeye başladık. Aysel Hanım en önde. Aralıklara çok dikkat ediyoruz. Tek tek fotoğraflarımız çekiliyor, arabalar çok yakından izliyorlar bizi. Hava hafif yağmurlu, yol çamur içinde, ama sağlam basıyoruz adımlarımızı. Yolda çalışan işçiler **"bravo size"** diyorlar, gülüyoruz. Uzun bir yürüyüşten sonra tüm yorgunluklara değen bir şekilde 1500 öğrenci karşılıyor bizi, ellerimizi sıkıyor, çiçekler atıyorlar bize, herkesin yüzünde o önemli bir işi hakkını vererek sonuçlandırmanın mutluluğu var. Artık TBMM'ye verilen dilekçelerle sonuçlanacak bu kampanya. Bir son değil, bir başlangıç olacak. Kampanyaya katılan, imza toplayan, destekleyen tüm arkadaşlara selam olsun. Ha, bu arada bizi yalnız bırakmayan emniyet görevlilerine de teşekkür ederiz (!)

6 KASIM ODTÜ önündeki karşılamadan notlar...

... Evet, gerçekten de görülmeye değer şeydi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin Ankara-Eskişehir karayolu üzerindeki giriş kapısından öteye bir kalabalık uzanmıştı. Öyle 10-20 metre öteden fotoğraf makinelerinin objektifine sığdırılamayan bir kalabalık... Ankara'daki hemen tüm fakültelerden, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nden gelen öğrenciler, kimi veliler, kimi öğretim üyeleri, özellikle 1402'likler, basın mensupları... 1500 kişinin son derece düzgün, disiplinli gruplar halinde birarada, coşku ve sabırsızlıkla beklediklerini görenler, hele ellerdeki papatya, gül, karanfil demetlerini farkedenler görkemli bir karşılama töreni olacağını hissetmiş olmalılarki, bir gazeteci şöyle demekten alıkoymadı kendini: **"Ankara'ya gelişinde böyle karşılanmak, herhalde bir tek Atatürk'e kısmet olmuştur. O da 27 Aralık'ta..."**

... Karşılama görkemli oldu. Hacettepe Üniversitesi kampüsüne hergün binlerce öğrenci taşıyan Beytepe Köprüsü önünde otobüslerinden inen yürüyüşçü öğrenciler ODTÜ'ye doğru ilerlerken kendilerinin neyi beklediğini merak ediyorlarmış. Tepelerindeki helikopterler, kırmızı karanfilleri pek anımsatmıyormuş onlara. Ancak ODTÜ önünde öğrenciler sarılıp öperek, çiçek vererek ve 3000 elle alkışlayarak "Merhaba" deyince "bir uzun yürüyüşün başarısı"nı anlamışlar. Bunlar yürüyüşçü arkadaşların anlattıkları... ODTÜ önünde bizim duyumsadığımız sevinç ise kimilerimizin belki hiç yaşamadığı bir toplu coşku olarak kazındı belleğimize...

... Bu toplu coşku emniyet görevlilerine de çekici gelmiş olmalı ki, kalabalığın içinde yeralmak istediler. ODTÜ'lülerden sonra en kalabalık grup olan SBF grubunun içinde birden kimselerin tanımadığı bir sima belirdi. Bu sima kendisine **"biz seni tanımıyoruz arkadaşım, hangi bölümdensiniz?"** diye sorulduğunda, büyük bir pişkinlikle **"ekonomi"** yanıtını verdi. Oysa AÜ SBF'de "iktisat" ve "çalışma ekonomisi" bölümlerinden sözedilebilirdi en fazla. Henüz "ekonomi" diye anılan bir bölüm yoktu. Sonuçta bu tanınmadık sima, SBF grubunun isteğiyle kalabalıktan ayrılmak zorunda kaldı. Karşılamayı

6 Kasım / Evet, gerçekten görülmeye değer şeydi. ODTÜ'nün Ankara-Eskişehir karayolu üzerindeki giriş kapısından öteye büyük bir kalabalık uzanmıştı.

6 Kasım / ODTÜ önündeki öğrenciler sarılıp öperek, çiçek vererek ve 3000 elle alkışlayarak "Merhaba" deyince "bir uzun yürüyüş"ün başarısı anlaşılmıştı.

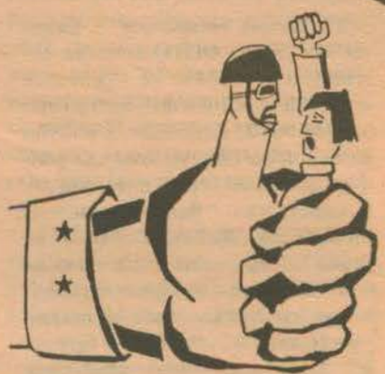

izlemek üzere, yolun karşı tarafında arabaların içinde ve çevresinde bekleşen kimileri **"kot takımlar giymiş"** arkadaşlarının yanına gitti.

... Üniformalı polisler, sivil polisler, askerler... Video kameraları, fotoğraf makineleri... 1500 kişilik grubun kimbilir kaç fotoğrafı çekildi, yakın pozlara kimbilir neden gerek duyuldu? Bu soru kendisine yöneltildiğinde, **"albüm yapacağız, onun için fotoğraf biriktiriyoruz"** diyen bir görevli ertesi gün gazetelere geçecekti. Tabi, kahverengi Renault'un içinden küfür edip, el kol hareketi yapmayı ihmal etmeyen görevlilerde.

6 Kasım, meclis'ten notlar

... Gazetelerde-hem de fotoğraflı biçimde-yeralan bir başka kişi, öğrencilerin İstanbul ve İzmir'den arkadaşlarıyla birlikte düzenli biçimde TBMM'ye kadar yürümelerini engelleyengörevli albaydı. Albay, yürümeye izin vermedi ve **"dağılınmasını"** istedi. 1500 kişi Ankara-Eskişehir karayolu üzerinde dağılıversindi... Öğrenci arkadaşlar albaydan kente dönülmesi için araç sağlanmasını, yoksa kendilerinin araç sağlaması için beklenmesini istediler. Albay, **"nasıl toplandıysanız öyle dağılın"** dedi.

... 1500 genç insanın böylesi coşkulu bir an'ı paylaşmak için biraraya gelmiş olmaları ve bir de silahları, film makineleriyle, aralara girip konuşmaları dinleme çabalarıyla onlarca polisin varlığı, gerçekte birtakım tepkisel çıkışların, düzeni bozucu, birlikten kopucu davranışların oluşması için uygun bir zemindi. Grubun disiplini bozulabilir, her türlü nesnel koşulun hazırlanmaya çalışıldığı bir ortamda deyim yerindeyse "provokasyona" gelinebilirdi.

Böyle olmadı... 1500 kişi içindeki büyük çoğunluk, gruplarına önderlik etmekte büyük ustalık gösteren öğrenci derneği yöneticilerinin çabasıyla hep birlikte ve en uygun biçimde davranmayı seçti. Gruptan kopuş, kendi başının çaresine baknıa, ya da planlanmamış, örgütlü olmayanyeni ve anlık çıkışlara dayalı eylem biçimleri geliştirme yönündeki eğilimleri'n hatalı olduğu orada bulunanların büyük çoğunluğu tarafından saptandı ve böylesi eğilimlerın gerçekleşmesine meydan verilmedi. Öğrenciler ilk büyük sınavı, 12 Eylül sonrası ilk kitlesel eylem deneyimini ne denli "duyarlı ve dikkatli" yaşadıklarını davranışlarıyla kanıtladılar...

..."**Kavşak operasyonu**"... Emniyet Müdürlüğü ODTÜ önünden öğrencileri TBMM'ye götüren minibüsleri durdurup, kimilerinin içinden birkaç kişiyi alan, kimilerini de doğrudan Emniyet binasına gönderen polislerin yaptığı ertesi günşöyle niteleyecekti. **"Bunun öğrencilerle bir ilgisi yok. Biz kavşak operasyonu yaptık", "öğrencileri tahrik etmek isteyecek unsurlar olduğunu saptadık, bunun için Ankara içinde bir operasyon düzenledik", "aldığımız öğrenciler zaten aranıyordu, üzerlerinde kimlikleri yoktu"** türünden ne birbiriyle, ne de gerçekle bağdaşmayan açıklamalar yapılacaktı. Önce 225 öğrenci Emniyet'e götürüldü, kimlikler kontrol edilip fotoğraflar çekildikten sonra aynı gün içinde önce 190 sonra 210 kadarı serbest bırakıldı. En doğal istemlerini. en düzenli biçimde savunan, hiçbir yasaya aykırı düşmeksizin çiçekler ve alkışla arkadaşlarını karşılayan öğrencilerin Emniyet'e götürülmesi, beş-altı arkadaşın geceyi orada geçirmek ve küfür dayak gibi davranışlara hedef olmak durumunda kalmaları kuşkusuz tüm öğrenciler ve "demokrasi"miz için son derece üzücüydü.

6 Kasım / Evet, bu fotoğraf TBMM'de verildi. Fotoğrafın çekilmesinin bir anlamı var, ya video çekiminin?

6 Kasım / SHP'li Fikri Sağlar "çağdaş, kucaklayıcı ve demokratik" bir üniversite diyor.

SHP Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel, TBMM levhalı otosu ileODTÜ önüne geldiğinde, "yürüyüşçüler" karşılanmışlar ve TBMM'ne doğru yürüyüşlerine başlanmışlardı. Meclise giden yolda düzenli aralıklarla polis otoları veminibüsleri göze çarpıyordu. Muhteşem Vasıf Yücel, ODTÜ önünde hiç durmadan, öğrencilerin yolu üzerindeki ilk polis otosunun yanında yeraldı ve yürüyen öğrencileri beklemeye başladı. Daha sonra basın mensupları ile birlikte yürüyen öğrencilere katıldı. Bu sırada SHP Ankara İl Merkezi'ne ait bir oto da yürüyen öğrencilerin yanına geldi ve SHP mensupları da yürüyen öğrencilere katıldılar. Ancak SHP üyesi Fatih Gümüş, geçirdiği bir kaza sonucu Trafik Hastanesi'ne kaldırıldı. Durmak üzere olan bir taksinin hafifçe çarpması sonucu da olsa kazanın üzüntüsü, yürüyüşün heyecanına karışıyordu.

Öğrencilerin meclise yürüyüşleri, milletvekilinin de katılımıyla sakin geçiyordu. Basın mensuplarının bir bölümü yürüyen öğrencilerle meclise kadar yürümeyi yeğlerkenbir bölümü de meclis önündeki karşılama için yerlerini alıyorlardı. Bu sırada ODTÜ önünden de haberler gelivordu lisın, yürümek isteyen öğrencileri engellemeye çalıştığı ve topluluğun dağılmasını istediği haberi geldiğinde Muhteşem Vasıf Yücel, yürüyen öğrencilere katılımın engellenmeye çalışıldığını, yürüyen topluluk meclisevaştığında polisin de öğrencileri bırakacağını belirtiyordu. Bu arada ODTÜ önünden ayrılan bir grup öğrencinin yürüyen öğrencilerin yanından geçerken, otobüsün açık pencere ve kapılarından alkışlamaları yenibir heyecanyaratıyordu. Aynı heyecan, yürüyen öğrencileri bir an bile yalnız bırakmayan sivil giysili polislerin bulunduğu otoda da göze çarpıyordu.

Meclise yaklaşıldığında polis memurlarının sayısında bir artış gözleniyordu. Ayrıca polis memurları içinde video, fotograf makinesi kullananların sayısındaki artış da dikkati çekiyordu Sivil otodan öğrencilere aralıklı yürümeleri yeniden anımsatıldı. Yaklaşık 2m. aralıklı yürüyen öğrencilerin meclis önündeki kavşakları geçmeleri bir hayli uzun sürüyor ve trafik kısa bir süre yürüyen öğrencilerin geçmesini bekliyordu. Meclisin ziyaretçiler kapısında Fikri Sağlar ve Muhteşem Vasıf Yücel öğrencileri karşıladılar. Öğrenciler yürüyüşlerini tamamlamış olmanın sevinç ve heyecanı içinde basın mensuplarına açıklamalar yapıyorlardı. Dilekçeler havaya kalktyor, ıllaşlar patlıyordu. Basma açıklamaları biten öğrenciler Necmettin Karaduman'ın yanına çıkmak için kapıya kımliklerini bıraktılar. Kalabalık bir gazeteci topluluğu ve milletvekilleriyle birlikte Meclise giren öğrencilerin bir bölümü SHP gurubuna götürüldüler. Serhat Şimşek, Nejat Yenitürk ve Annesi Turkan Yenitürk, Karaduman'ın odasına alındılar. Bu arada öğrencilerin uyarısı üzerine basın kartı olmayan basın mensupları Karaduman'ın odasına alınmadılar. Karaduman gazetecilere kısa bir açıklama yapıktan sonra öğrencilerle yanlız görüştü. Görüşmeden sonra Serhat Şimşek, Karaduman'ın isteklerinin bazılarını makul karşıladığını bazılarını ise olumlu bulmadığını belirttiğini ve öğrencilere bir an önce okullarını bitirmelerini tavsiye ettiğini belirtti. Daha sonra öğrenciler SHP gurubuna alındılar. SHP Milletvekili Fikri Sağlar öğrencilerle kısa bir konuşma yaptı ve SHP'nin YÖK konusundaki tavrını açıkladı. Konuşmasında "çağdaş, kucaklayıcı ve demokratik" bir üniversitenin SHP'nin de hedefi olduğunu belirten Fikret Sağlar'ın konuşmasından sonra ODTÜ önünden gelen bir öğrenci polisin öğrencilere sert davrandığını ve bazı öğrencileri gözaltına aldığını belirtti. Bunun üzerine Fikri Sağlar gerekenin yapılacağını, anti-demokrat davranışlara izin vermeyeceklerini açıkladı.

SHP gurubundan çıkan öğrenciler DYP gurubuna geldiklerinde, tüm öğrencilerin içeri alınmayacağı, yalnızca seçilecek bir grubun görüşmeye katılabileceği belirtildi.

Basın mensuplarından da parlamento muhabiri olmayanlar, görüşmeye katılamadılar DYP ve ANAP guruplarında görüşmelerini sürdüren öğrenciler daha sonra SHP Ankara İl Merkezi'ne geldiler.

6 Kasım SHP Ankara İl Merkezi'nde neler yaşandı?

7 Kasım / Cem Gönenç "Atılmalara son kampanyası da göstermiştir ki, biz demokratik öğrenci hareketi olarak yalnız değiliz."

ODTÜ'den TBMM'ye kavşak operasyonuna uğramadan gelmeyi başaran ilk grup, yürüyüşçü arkadaşlarla birlikte, ellerinde 13 bin imza ile karşılan dıktan sonra görüşmelerine başlamışlardı. Gene operasyona uğramayan diğer bir şanslı grup ise meclisin yan kapısı önünde, resmi-sivil polis otoları ve görevlileri tarafından çevrilmiş bir halde bekleşiyordu. Sivil görevlilerden bazıları, konuşan üç-beş arkadaşın arasına karışıp, onlarla sanki bir başka fakülteden öğrenciymiş gibi konuşma yolunu denediler. Bir basın mensubu, arkadaşının koluna girdiği düşüncesiyle bir yanlışlık sonucu sivil bir polisin koluna girdi (!) Şimdi okurken, anımsarken gülümsediğimiz bu olaylar aslında TBMM binası önünde bile polisin nasıl bir davranış içinde bulunabildiğini gösteriyor ki **"parlamenter-demokratik olduğu söylenen bir sistemde, parlamento kapısındaki gençlerin anti-demokratik baskıyı böylesine yoğun yaşamalarından daha güçlü bir paradoks düşünemiyoruz.** Belki biraz daha güçlüsü, TBMM binası içinde, evet parlamento binasının içinde, polisin milletvekilleriyle görüşmeye gelen öğrencilerin video filmini çekmesi olabilir.

Dışarıda bekleşen ve içeri girmelerine TBMM kapısındaki görevliler tarafından izin verilmeyen kalabalıkta kimi öğrencilerin eksikliği göze çarpıyordu. ODTÜ dolmuşlarının durağına gidilip konuşulması sonucu, öğrencilerin TBMM'ye gelmek üzere bindikleri dolmuşların dönmediği öğrenilince işin içyüzü biraz anlaşıldı. TBMM'deki görüşmelerini tamamlayan bir grup öğrencinin de dışarı çıkmasıyla, polislerin yakın takibinde 150 kişilik bir öğrenci grubu SHP'li bazı yöneticilerle birlikte Bakanlıklar'dan Kızılay'a kadar yürüdü ve SHP'nin Yüksel Caddesi'ndeki Ankara İl Merkezi binasına gelindi. Artık emniyete götürüldükleri anlaşılan arkadaşların en kısa zamanda dışarı çıkmalarının sağlanması, bunun için gerekli tüm yerlere haber verilmesi, hukukçuların, basının, milletvekillerinin dikkatinin çekilmesi için yoğun bir çaba başlıyordu. Cumhuriyet, ANKA, Anadolu Ajansı, GÜNEŞ, YARIN ve ÖĞRENCİ POSTASI çalışanları da kat-ılarını göstermek, öğrencilerin durumuna ilişkin bilgi almak için SHP Ankara İl Merkezi'ne gelmişlerdi. Bu arada, YARIN'ın Hanımeli sokaktaki bürosuna gelen polislerin, ODTÜ önündeki karşılamayı izledikten sonra büroya dönmüş iki muhabiri alıp götürdükleri öğreniliyordu. SHP'lilerin yardımları ve orada bulunan yüzu aşkın öğrencinin hemen hepsinin yoğun ilgi ve çabasıyla, gözaltına alınan kişilerin adları saptanıyor, gerekli tüm telefonlar ediliyor ve DYP'nin, ANAP'ın da haberdar edilmesiyle siyasi partilerin **"hiçbir yasal gerekçe olmaksızın"** götürülen öğrencilerin **"bir an önce bırakılması için"** baskı yapmaları sağlanıyordu. SHP Ankara İl Merkezi'nde biraraya gelen öğrenciler büyük bir disiplin içinde başarıyla gerçekleştirdikleri eylemlerinin son anda, bir müdahaleyle "lekelenmemesi" için de ortak ve onurlu bir çaba gösterdiler. Nitekim alınan öğrencilerden çok büyük bir bölümü (215'i) birkaç saat içinde bırakıldılar. Bırakılan arkadaşlar da SHP İl Merkezi'ne gelerek eylemlerine, arkadaşlarına sahip çıkma uğraşına katıldılar.

O saatleri yerinde yaşamayan okurlarımız için iki ilginç noktayı özellikle vurgulamak istiyoruz. Birincisi, basının 44. madde kampanyasına başından beri gösterdiği ilgi ve demokrat yazarların sağladığı açık destek, orada da somutlanıyor, basın mensupları bu "haksız gözaltı" karşısında basın ahlak ve onurunun gerektirdiği nesnellikle tavır alıyorlardı. İkinci dikkat çeken nokta ise, tüm bu arama-haber verme çabasının önce loşlukta, sonra yarı karanlıkta yürütülmek zorunda kalmasıydı. SHP Ankara İl Merkezi'nin elektrikleri her nedense (!) kesilmişti. Hem de sağdaki, soldaki, karşıdaki en yakın binaların tümü ışıl ışıl aydınlıkken. Orada bulunan hiçkimse emniyet görevlilerinin ana muhalefet partisinin Ankara İl Merkezi binasına yönelik bir sabotaj girişiminde bulunabileceğini düşünmek istemiyordu. ●

7 Kasım 1986, yürüyüş sonrası ilk basın toplantısı

Yarın'ın Hanımeli sokaktaki bürosu erkenden açıldı. Çalışanların yanı sıra, bir gün önce ODTÜ önündeki karşılamaya katılmış pekçok öğrenci arkadaş da büroya geldiler. Bir yandan halen gözaltında bulunanların adlarından oluşan listeleri okuyup karşılaştırıyor, bir yandan da gazetelerin hemen hepsinde yeralan haberleri okuyoruz. ODTÜ önündeki çiçekli, alkışlı ve bol polisli karşılamanın fotoğraflarına bakıyoruz. İstanbul'dan, İzmir'den, Muğla'dan, Bolu'dan, Sivas'tan uzun bir yürüyüş sonrasında gelen ve Ankara'dakilere eklenince 13 bini aşan imzalar artık TBMM'de. ANAP'lı, SHP'li, DYP'li milletvekilleri dilekçedeki istemleri inceleyeceklerini söylediler. Ülkenin dört yanındaki analar, babalar, yetkililer, ilgililer ve üniversite gençliğinin çok büyük bir bölümü, son derece kısa bir sürede gerçekleştirilen kampanyadan haberdar oldular. Bu kampanyaya destek veren bir kamuoyu oluştu. Öğrencilerin 12 Eylül sonrası bu ilk geniş, birleşik ve somut amaçlı eylemi başarıya ulaştı. Ancak son bilgilere göre, 30 arkadaşımız halen içerideydi. Bir gün önce, Emniyet'e, partilere, meclise, basına, avukatlara edilen yüzlerce telefon, yapılan bir sürü ziyaret Emniyet'e arkadaşlarımızın hiçbir geçerli gerekçe olmaksızın alıkonmasına razı olmadığımızı ve bunu önlemek için tüm yasal yolları kullanmaya kararlı olduğumuzu göstermiş olmalı ki 190 öğrenci ilk üç saat içinde serbest bırakıldı. Şimdi henüz serbest olmayanların çıkması için çalışmak zorundaydık. Herşeyden önce bir durum değerlendirmesi yapılmalıydı.

SHP Ankara İl Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısı bu değerlendirme için elverişli bir zemin oluşturdu. Saat 11'de Merkezde basın mensupları, öğrenciler ve yürüyüşçü arkadaşlar oluşan kalabalık bir grubun katılımıyla yapılan toplantıda açıklamalar yapan Cerrahpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği'nden Cem Gönenç özetle şunları söyledi:

"YÖK'ün atılmalar sorunuyla ilgili 44. maddesinin değiştirilmesi için, alternatif yasa önerimizi de sunarak başlattığımız imza kampanyası 13 binden fazla imzanın meclis'e verilmesi ile sonuçlandı. Biz kamuoyunun kampanya üzerindeki ilgisini yoğunlaştırmak için İstanbul'dan, İzmir'den diğer kentlerden yürüyerek imzalı dilekçeleri Ankara'ya getirdik. Bu en doğal hakkımızı kullanırken de bir yandan geniş bir kamuoyu desteği, bir yandan da emniyet görevlilerinin aktif ya da pasif baskısıyla karşılaştık. Yol boyuncu İzmit'te, Adapazarı'nda, Bilecik'te, Eskişehir'de görüştüğümüz SHP ve DYP yetkilileri bizi bütünüyle desteklediklerini belirttiler. Olayları çarpıtan aşırı sağcı basının etkisinde kalmadıklarını ve bundan sonraki haklı taleplerimizde de yanımızda olacaklarını gösterdiler. Dün TBMM'de ANAP grubuyla görüştüğümüzde bile, genel bir olumluluk havası vardı. Kısaca belirtmek gerekirse, "Atılımlara Son" kampanyası da göstermiştir ki, biz demokratik öğrenci hareketi olarak yalnız değiliz. Demokratik öğrenci hareketi ülke bütününde verilen demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır. Öğrenci gençliğin sorunları, ülkenin bütününde-

ki sorunlardan farklı değildir. Tüm demokrasi güçlerinin talepleri 12 Eylül'le bütünleşmiş siyasi ve ekonomik yapının değiştirilmesine ilişkindir. Bu anlamda, kamuoyunun kampanyamıza gösterdiği ilgi ve destek özel bir anlam taşıyor.

Ancak biz yol boyunca ve Ankara'ya geldiğimizde yalnız desteklekarşılaşmadık. Yolda polis hep yanımızdaydı. Videoya filmlerimiz çekildi. Ankara'da üzerimizden helikopterler uçtu. Gerek Hasan Celal Güzel'in açıklamaları, gerekse aşırı sağcı basındaki bazı yorumlar da ilginç: Bizim en haklı istemimizi en meşru yoldan dile getirmemizi, "gençliği tahrik ediyorlar, onları sokağa dökmek istiyorlar, eyleme geçecekler, militanlar gözaltına vb." saptırmalarla yansıtıyorlar. Anarşinin ve terörün gençliğin bu tür yasal eylemlerinden doğduğu sanısını yaratmak istiyorlar. Oysa Türkiye'nin yaşadıkları bunun böyle olmadığını göstermiştir. Vedat Demircioğlu'nu öldürenler öğrenciler değildi. Kanlı Pazar'ı gerçekleştirenler öğrenciler değildi. "İti kurda kırdırıyoruz" diyen İçişleri Bakanı öğrenci değildi. Failleri hâlâ bulunamayan 1 Mayıs 1977 katliamını düzenleyenler de öğrenciler değildi. Bahçelievler'de 7 öğrenciyi bir geceyarısı katledenler, Kahramanmaraş katliamını yapanların öğrenci olduklarını da hiç sanmıyoruz.

Dün ODTÜ önünde bizi çiçeklerle karşılamaya gelen arkadaşlarımızın bir bölümü de gözaltına alındı. Bunlardan halen içerde olanlar var. Emniyet, yaptığı açıklamada, bunun bir "kavşak operasyonu" olduğunu ve yakalananların ya önceden aranan kişiler, ya da üzerinde kimlikleri bulunmayanlar olduğunu belirtmiştir. Biz bu açıklamayı, ciddiyetle bağdaşmadığını düşünüyoruz. Arkadaşlarımız ne haklarında soruşturma olan kişilerdir, ne de kimliksiz gezmektedirler. Bizi karşılamaya gelen öğrenciler kente dönerken minibüslerden indirilip alındılar. Emniyet, şimdi bu olayı saptırmaya çalışıyor. Polis, bir kez daha demokratik hakların koruyucusu değil, kısıtlayıcısı olduğunu göstermiştir. İçerideki arkadaşlarımızı çıkarma çabalarımız sürüyor. En son öğrenci serbest olana değin de sürecektir."

Cem Gönenç konuşmasını tamamlayıp, soruları yanıtladıktan sonra basın toplantısında bulunan ve AÜ BYYO, DTCF ile Gazi Üniversitesi öğrenci derneklerinde görev alan dört öğrenci bir açlık grevi başlatacaklarını açıkladılar.

Gerçekten de, gazetelere yansıyan "saptırılmış açıklamalar" haksız gözaltı olayını "haklı" göstermeye hiçbir şekilde yetmemişti. Basın toplantısında hazır bulunan, yazışleri yönetmenimiz Mustafa Okan da gazetecilere yaptığı açıklamada, bir gün önce YARIN bürosuna gelen polislerin iki muhabir arkadaşını götürmelerini ve bir süre Emniyet'te tutulmalarını kınadı. Okan özetle "**Bunu ilerici-demokrat basına yönelik bir baskı olarak nitelendiriyoruz. Şu anda, SBF ve Hukuk Fakültelerinde öğrenci olan, aynı zamanda YARIN dergisi stajyer muhabirliği yapan iki arkadaşımız daha gözaltındadır. Tüm basın kuruluşlarını bu haksız gözaltına karşı tepkili olmaya çağırıyoruz**" şeklinde konuştu.

Aralarında stajyer muhabirlerimizin de bulunduğu bir grup öğrenci 7 Kasım akşamı serbest bırakıldı. Tüm öğrenciler serbest bırakılması için ise öğrencilerin ve genelde kamuoyunun tepkileriyle dolu birkaç günün daha geçmesi gerekecekti. Ancak baskılar ve "kavşak operasyonu" sürüyordu.

SBFÖD'ün düzenlediği açıkoturum...

7 Kasım

Öğrenci Postası yazı işleri müdürü Emin Bebek:

"Bu kampanya demokratik öğrenci hareketinin birlik oluşturmak konusunda attığı önemli adımların somut göstergesidir"...

SHP Ankara II Merkezi'nde düzenlenen basın toplantısında 7 Kasım sabahı, İstanbul ve İzmir'den yürüyerek gelen öğrencilerin sözcüsü olarak konuşan CÜTFÖD üyesi Cem Gönenç, gözaltına alınma olaylarıyla ilgili olarak "polis, bir kez daha demokratik hakların koruyucusu değil, kısıtlayıcısı olduğunu göstermiştir" diyordu. Aynı gun, dokuz kişinin halen içeride olduğu saptanmıştı ve basın, avukatlar, SHP yetkilileri aracılığıyla Emniyet Müdürlüğü ile ilişkiye geçilip, arkadaşlarımızın durumuna ilişkin bilgi alma çalışmaları yoğun biçimde sürüyordu. Bu arada, Ankara'daki hemen tüm fakültelerin kantinlerinde bir gün önce gerçekleştirilen eylem konuşuluyordu. TBMM'de yapılan görüşmelerde doğan olumlu hava ve gerek kamuoyunun ilgisini toplamak, gerekse öğrencilerin istemini gür bir sese dönüştürmek açısından eylemin tartışma götürmez bir başarıyla sonuçlanması demokratik öğrenci hareketinin güçlenmesini isteyen herkesi gururlandırmıştı. Hükümetin, böylesi bir güçlenmeden ne denli çekindiğini gösteren, polis baskısının öğrencilerin ve kimi basın kuruluşlarının ısrarlı çaba ve uğraşları ile geriletilmiş olduğu da bir gerçekti. Ancak içeride kalan ve Emniyet görevlilerinin iddia ettiklerinin aksine haklarında kovuşturma olmayan dokuz arkadaşımızın da dışarı çıkması, bu eylemi destekleyen tüm öğrencilerin ortak istemiydi.

İşte böyle bir ortamda, 7 Kasım günü saat 14'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği tarafından düzenlenen "Öğrenci Atılmaları" konulu açıkoturum başladı. Ankara Sanat Tiyatrosu salonunda yapılan açıkoturumu izlemeye çoğunluğunu SBF'lilerin oluşturduğu yüzlerce öğrenci gelmişti. Konuşmacılar, 1402 ile üniversiteden uzaklaştırılan Prof. Dr. Yakup Kepenek ile Prof. Dr. Cevap Geray, SBFÖD üyesi Mahmut Üstün ve SBFÖD kurucusu, Öğrenci Postası yazışleri Müdürü Emin Bebek idi. Açıkoturumu, SBFÖD GYK üyesi Hakan Eken yönetiyordu. Dinleyiciler arasında eski öğretim üyeleri, polisler, bir de "yürtiyüşçe arkadaşlar" göze çarpıyordu.

Açıkoturuma 23 Ekim günü intihar eden MÜ Hukuk Fakültesi öğrencisi İsa Tanrıverdi için bir dakikalık saygı duruşu yapılarak başlandı. İki yönden büyük önem taşıyordu bu açıkoturum. Birincisi, 12 Eylül sonrasında ilk kez bir öğrenci derneği böylesine bir etkinlik düzenliyordu. İkincisi ise, 6 Kasım eylemi henüz bunca tazeyken, öğrencilere "Atılmalara Son" kampanyasını ve bu çerçevede, eylemi bir kez daha gündeme getirip tartışma olanağı sunuluyordu.

İlk konuşmacı olan Yakup Kepenek, sözlerine "Türkiye'nin çok ilginç bir dönemde yaşadığını" belirterek başladı: "Öyle ilginç bir dönem ki, SBF gibi bir yüksekokulun dekanı dergi satışını yasaklayabiliyor. Oysa SBF'nin hep yayınları, dergileri olmuştur geçmişte. Bugünkü anlayış, kitap düşmanlığıdır. Türkiye üniversitelerini çökerten faşizan bir anlayıştır." Kepenek, daha sonra Türkiye'de üniversitenin geçmişini de özetleyerek, "60'lı yılları toplumsal bilimlerde atılım dönemi", 1970 sonrasını "üniversite için çöküntü yılları" olarak niteledi. Kepenek, YÖK sistemini eleştirdiği konuşmasının son bölümünde kısaca şunları söyledi: "YÖK 2000 öğretim üyesinin işine son verdi. Bu en azından, ülke ekonomisine milyarlarca liralık bir kayıp demektir. Bugün üniversite adına varolan 27 tane okuldur. Bunlara üniversite demek için epeyce tanık ister. Böyle üniversiteolmaz. Bugün Bilkent'te çalışan öğretim üyeleri, aynı konularda SBF'de ya da ODTÜ'de eğitim verenlerin beş katı ücret almaktadır. Bu sömürge anlayışıdır. Bu bilim düşmanlığının, aydın düşmanlığını, çağdaşlık düşmanlığının somut bir örneğidir. Zengin, az sayıda seçkin bir grubun ülkeyi yöneteceği süreç hazırlanıyor. Bugün Bilkent'in kasasında devletin eli ne kadardır, Doğramacı'nın eli ne kadardır, belli değil. Biz, bu sürece toplumca hayır diyoruz. Bilimsel üretim ancak özgürlük ortamında olur. Bu da toplumdaki demokratikleşme süreciyle doğrudan bağlantılıdır."

Daha sonra söz alan Prof.Dr. Cevat Geray ise, "Öğrenci Derneği başkanlığı yapmış bir Mülkiyeli olarak sorunlarımızı ele almaktan mutluluk duyuyorum" diyerek başladığı konuşmasında, SBF Dekanlığı'nın "halkoyunları çalışmalarına, karikatür sergisine izin vermediğini" anımsatarak, şunları söyledi: "Bu, sivil bir sıkıyönetimin sürdüğünü gösteriyor. Ankara'da da sıkıyönetim sivil biçimiyle sürüyor

Topluma sımsıkı bir elbise giydirilmiştir. 44. madde de bu anlayışın bir sonucudur. Rejimin öğrencilere, Türk insanına nasıl baktığı olayıyla yakından ilgilidir. Biz, bu sözleri Türkiye'yi sevdiğimiz, aydın görevi kabul ettiğimiz için söylüyoruz. Türk insanının hakkıdır bunları söylemek. Yök sistemi yalınkat insan istemektedir, biz buna karşıyız."

Üçüncü konuşmacı Mahmut Üstün'dü. Üstün, "üniversite gençlik kendini toplumun tüm kesimlerindeki aksaklığı giderici unsur olarak görür" sözleriyle konuşmasına başladı. Atılmalar sorunu üzerine pek durmayan SBFÖD üyesi, din derslerinden, kılık kıyafet yönetmeliğine, üniversitelerdeki eğitimin içeriğine ilişkin çeşitli konularda görüşlerini açıkladı ve örnekler verdi.

Açıkoturum sürerken, yaşanan en coşkulu anlar da konuşmalar arasında Hakan Eken'in okuduğu mesajlara gösterilen tepkiydi. Çoğunluğunu İstanbul'dakilerin oluşturduğu pekçok öğrenci derneği açıkoturuma gönderdiği mesajda, "dayanışma, gelişkin bir demokrasi için birlik ve demokratik öğrenci hareketinin büyük başarısı" sözleriyle "Atılmalara son" kampanyasını kutluyordu. Ayrıca İnsan Hakları Derneği, Çağdaş Gazeteciler Derneği, İzmir Öğrenci Dernekleri Birimleri, Yarın, Gün ve Bilim ve Sanat dergileri de açıkoturuma birer mesaj göndermişlerdi.

"Öğrenci dernekleri artık paneller, açıkoturumlar, kampanyalar düzenleyebiliyor. Somut hedefler belirleyip, bu hedefleri somut çalışmalara yansıtabiliyor" Bu sözler, açıkoturumun son konuşmacısı Emin Bebek'e aitti. Bebek, konuşmasını 44. madde değişiklik önerisiyle başlatılan "Atılmalara son" kampanyasının aşamalarına, demokratik öğrenci hareketinin temel özelliklerine ve Tanrıverdi'nin intiharıyla hızlanan süreçte gerçekleştirilen eylemlerin bir özetine ayırmıştı. Yök sistemini "12 Eylül felsefesiyle tamamıyla bütünleşmiş" olarak niteleyen Emin Bebek, "Bu anlamda YÖK; merkezi, anti-demokratik, askeri eğitim anlayışının sivilleştirilmiş biçimidir. Biz, bu askeri sisteme karşı öğrenci derneklerini kurduk ve bu sistemi aşmak için yola çıktık. Bu süreçte, çok şey yapılmıştır. Demokratik öğrenci hareketi, kendisine dayatılan öğrenci tipini kırmıştır. şu anda yürüttüğümüz ve başarıyla sonuçlandırdığımız kampanya, bunun en somut göstergesidir." şeklinde konuştu.

"Sesimizi duyurmanın, kendi varlığımızı hissettirmenin olanağının, en güncel,en yakıcı sorunlarımıza sahip çıkmakla gerçekleşeceğine inandığımız için biz böyle bir kampanya başlattık. Kampanyamızda gelinen nokta gösteriyor ki, demokratik öğrenci hareketi birlik oluşturmak konusunda çok önemli adımlar atmıştır" diyen Öğrenci Postası Yazışleri Yönetmeni Emin Bebek, daha sonra İstanbul ve İzmir'den gelen yürüyüşçe öğrenciler için düzenlenen karşılama törenine "çiçeklerle" gidildiğini, "yürüyüşçülere "alkışlarla hoşgeldiniz denildiğini" anımsattı ve emniyet görevlilerin olay yerindeki tutumuyla, daha sonra araçlardan öğrencileri indirerek gözaltına almaları olayını sert bir dille kınadı. Bebek, öğrencilerin disiplinli, düzenli ve barışçı bir eylem gerçekleştirdiklerini vurguladı ve gelen bir soru üzerine, "biz hepimiz orada doğru olanı yapmaya çalıştık. Ve en doğru olanı yaptığımıza inanıyorum" dedi.

İkinci tur konuşmalara zaman kalmadığı için, konuşmacıların dilek ve mesajlarıyla sona eren açıkoturum coşkulu alkışlarla kapandı.

6 Kasım / Marmara Üniversitesi BYYO OD bürosunun kapatılmasından sonra öğrenciler Bilgesu Erenus'un evinde sürdürdüler grevi.. 9 Kasım / Grev, İstanbul Üniversitesi önünde sürüyor...

7 Kasım açlık grevleri

...7 Kasım Cuma günü, yürüyüşçü öğrenciler bir basın toplantısı düzenlediler ve yürüyüş ve sonrası hakkında bilgi verdiler. Basın toplantısında ayrıca, Ankara Öğrenci Derneklerinden 4 kişinin gözaltına alınanlar serbest bırakılana kadar açlık grevi yapacaklarını duyuruldu. Benzer biçimde İstanbul'da da Marmara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Öğrenci Derneği merkezinde 15 kişi açlıkgrevinebaşlıyordu. Bu arkadaşlara Yarın İstanbul temsilcisi Zekeriye Aytemur da katılmıştı.

İstanbul'daki grevciler amaçlarını şöyle açıklıyorlardı: "İki dersini veremedi diye okuldan atılın ca çözümü canına kıymakta bulan yeni İsa'lar olmasın diye açlık grevine başladık.

"Asgari ücretle geçinen anne ve babaların üç dört aylık çocuklarını okutmak için ayır masınlar diye açlık grevine başladık".

"YÖK sisteminin kurbanı olarak okullarından atılan arkadaşlarımızın geri alınmasını sağlamak ve yeni atılmaları önleyecek yasa ve sistem değişikliklerinin artık elzem hale geldiğini, bıçağın kemiğe dayandığını duyurmak için açlık grevine başladık. 44. madde değişiklik önerisini TBMM'ye sunmak üzere yürüyen arkadaşlarla aynı talepleri paylaşıyor, bu doğrultuda gelişen yasal hareketlerimize yönelmiş baskıları kınıyoruz."

Ankaralı grevciler ise önce gözaltına alınan arkadaşlarının serbest bırakılması için başladıkları grevlerinin amacını daha sonra YÖK'e karşı bir protestoya dönüştürmek istediklerini belirtiyorlardı. Greve katılım daha çok öğrencilerden geliyordu. Grevci öğrenciler yabancı bir haber ajansı muhabirinin "neden açlık grevini tüm Türkiye'deki derneklerle birlikte başlatmayı düşünmediniz de yalnız Ankaralı derneklerin bir bölümü olarak böyle bir karar aldınız?" sorusuna **"Öğrenci arkadaşlarımızın gözaltına alınması hepimizi çok üzdü. Kişisel bir karar olarak açlık grevi ortaya çıktı.** Ancak biz bu olayı derneklere mal etmeyi düşündük ve tüm derneklerin desteğiyle sürdürüyoruz" yanıtını veriyorlardı.

Ankara'da Yalçın Küçük'ün Karakusunlar'daki evinde süren açlık grevi, son aşamasında 12 öğrencinin katılımına erişmişti. Grevin beşinci gününde yapılan basın açıklamasında şu sözler yeralıyordu:

"Ortak sorunlarımıza karşı ortak duyarlılıktan kaynaklanan ve birbirinden habersiz başlayan İstanbul'daki arkadaşlarımızın açlık grevini destekliyor ve şunu açıklıyoruz ki; son arkadaşımızın salıverilmesine dek sürecek açlık grevimiz tüm arkadaşların dayanışmasına ve katılımına açıktır.

... İstanbul ve İzmir'den yürüyen öğrencilerin Ankara öğrencileri ile buluşup Türkiye düzeyinde toplanan 13 bini aşkın imzayı TBMM'ye ulaştırmalarının hemen ardından İstanbul'da çeşitli derneklerden öğrencilerin 7 Kasım tarihinde başlattıkları açlık grevi başarı ile sonuçlandırılıyordu.

Ancak, açlık grevi demokrasi karşıtı güçlerin gerektiğinde ne tür yöntemlere başvurabileceklerini de bir kez daha öğrencilere öğretiyordu. Gerçekten bu yöntemler Marmara Üniversitesi BYYO Öğrenci Derneğinin keyfi biçimde kapatılmasına kadar vardırıldı. Kitleselliğin, birlikteliğin gerçek aracı, ortak istemlerde güçbirliğinin, öğrenci dayanışmasının gerçek zemini bir derneğin kapatılmasına...

Anti demokratik bir uygulamaya elbette sessiz kalınamazdı. Öğrenciler, kitle örgütlerinin ellerinden alınarak yalnızlaştırma sürecinin tekrar başlatılmak istenmesine elbette izin veremezlerdi.

Nitekim Ankara'da 24 saat içerisinde toplanan 400'e yakın imza sonucu öğrenciler aşağıda alıntılar yapılığımız bir basın açıklaması yaptılar:

"Baskıların en son ve canalıcı örneği İstanbul'da yaşandı. Marmara Üniversitesi BYYO Öğrenci Derneği Merkezi, İstanbul Valiliği tarafından kapatıldı. Bizler, öğrenci derneklerini bir bakıma öğrencilerin sendikaları olarak değerlendiriyoruz. Onlara öz örgütlerimiz olarak büyük değer biçiyoruz. Başta Anayasa ve Dernekler Yasasından kaynaklanan tüm antidemokratik sınırlamalara rağmen derneklerimizden vazgeçemeyiz. İki yıldır akla hayale gelmeyen keyfi engellerle boğuşarak oluşturduğumuz derneklerimizin, yine keyfi bir tasarrufla kapatılmasına seyirci kalamayız.

"Demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan dernekleri anarşi ve terörün kaynağı gibi göstermeye çalışan malum propaganda artık barutunu yitirmiştir. Bizler hak aramayı olanaksızlaştırmayı amaçlayan bugünkü hukuki yapıyı anti-demokratik buluyor ve değiştirilmesini istiyoruz. Ancak mücadelemizi yasa dışı göstermeye büyük gayret sarfeden güçler karşısında ilan ediyoruz ki, bizleri meşru olmayan zeminlere itmeyi başaramayacaklar.

"Bu anlayış çerçevesinde, aşağıda imzaları olan bizler, İstanbul Valiliğinin Marmara Üniversitesi BYYO Öğrenci Derneğini keyfi biçimde kapatma kararını protesto ediyor ve bugün ve yarın okuduğumuz okullarda yemek yemeyeceğimizi tüm öğrenci arkadaşlarımıza ve kamuoyuna duyuruyoruz. En basit bir hakkı, dernekleşme hakkımızı korumak onuruyla aldığımız bu karar kişiseldir. Arkadaşlarımızın bizi yalnız bırakmayacağını umuyoruz.

"Bizler bu basın açıklamasına imza atmaktan en küçük bir endişe duymuyoruz. Yolumuz meşrudur. Çünkü, her öğrencinin okulunda yemekhaneye gidip gitmemekte, yemek yiyip yememekte serbest olduğuna inanıyoruz. Yemek yememeyi yasak altına alan, öğrencileri yemekhaneye gitmeye zorlayan bir yasa veya yönetmelik buyurulmuş değildir. Ve derneklerimiz sahipsiz değildir."

Bu karara Ankara'da çeşitli okullardan binlerce öğrenci daha katıldı ve 13-14 Kasım Perşembe ve Cuma günleri örneğin ODTÜ'de yabancı uyruklular dışında hemen hemen hiç kimse yemekhanede yemek yemedi. "Komünistlerin işi" türünden hedef şaşırtmaya yönelik söylencelere rağmen SBF'de de karara katılım özellikle Cuma günü doruğa ulaştı. Dekan ise ANKA muhabirinin sorusuna verdiği yanıtta olayı "gereksiz bir eylem" olarak nitelendiriyordu.

İki gün boyunca sıraya girmeyip yemekhane çevresinde sessizce bekleşen öğrenciler ise, basın açıklamasına imza atanların **"hiç bir yasal dayanağı olmayan bu davranışların sadece sindirme ve yıldırma amacına yönelik olduğunu her geçen gün daha geniş kitleler anlamakta ve tepki duymaktadır."** sözlerini kanıtlıyorlardı.

CUMHURBAŞKANI KENAN EVREN'E AÇIK MEKTUP

Öğrenci dernekleri, YÖK'e karşı başlattıkları kampanyada ilk adımlarını başarıyla attılar. "44. Madde Değiştirilmelidir" kampanyasıyla, ayaklarını yere ne kadar sağlam bastıklarını kanıtladılar. 6 yıllık bir suskunluk döneminden sonra, örgütlü birleşik güçlerinin hak arama çabalarındaki önemini ve akademik demokratik haklarını aramanın tek ve en meşru, en yasal aracı olan öğrenci derneklerinin önemini bir kez daha kanıtladılar. Sanıldığının ve beklenildiğinin tersine, sokaklara dökülmeye niyetlerinin olmadığını, haklarını yasal ve meşru zeminlerde arayacaklarını tüm kamuoyuna kanıtladılar.

Öğrenci derneklerinin bu tavrı, başta ülkenin demokrat kesimleri olmak üzere geniş bir kesimin desteğini kazandı. Tüm bu kesimlerin üzerinde birleştiği bir nokta vardı: Öğrencilerin istemleri haklıdır ve dinlenilmelidirler. Öğrenciler istemlerini yasal ve meşru yollarla dile getirmektedirler. Bu kesimlerin üzerinde birleştikleri bir başka nokta da, öğrencilerin güvenliğini korumaktan söz eden güvenlik güçlerinin aslında öğrencilerin güvenliğini tehdit eder bir tavır içinde olduğuydu.

Bizler gözlendik, fişlendik, dinlendik. Yürüyen arkadaşlarımızı karşılamaya gittiğimizde orada öğrenciden çok polis olduğunu gördük. Helikopterler, telsizler, video kameraları, fotoğraf makineleri... hepsi bize birer gözdağı niteliğindeydi. Arkadaşlarımız gözaltına alındılar. Hiç bir suçu olmayan arkadaşlarımız, bazı yayın organlarında terörist, anarşist, gizli örgüt üyesi olarak gösterilmeye çalışıldılar. Bu yayın organları, öğrenci derneklerinin masum isteklerinden yola çıkarak ülkeyi anarşi ve terör ortamına sürükleyeceklerini açıkça söyleyebiliyorlardı.

Dernekleşme hareketine yönelik tüm baskıların, derneklerin ardında sürekli gizli örgüt arama çabalarının bizce anlamı, Derneklerin kitleselleşmelerine engel olmak, öğrencilerin diğer demokrasi güçleriyle bağlarını zayıflatmak, dolayısıyla öğrencilerin hak arama çabalarına ket vurmak. Ancak dernekleşme hareketi, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da keyfi engelleri aşmayı bilecektir. Keyfi engellerin karşısına örgütlü ve birleşik gücüyle çıkacaktır. Öğrenci dernekleri yasalarda belirtilen amaçları doğrultusunda çalışmalarını sürdüreceklerdir ve kitleselleşeceklerdir.

Bizler bugüne kadar sorunlarımızı çok çeşitli biçimlerde dile getirdik; okul yönetimleriyle ilişkiye geçmeye, sorunlarımızı anlatmaya çalıştık. Dilekçeler verdik, milletvekillerıyle görüştük. Sorunlarımız konusunda kamuoyu yaratmaya çalıştık. Ancak sorunlarımıza birlikte çözüm bulmak yerine bizlere ceza verildi. Baskıyla, suçlamayla karşılaştık. Sorunlarımızı dile getirmenin ve okul yönetimine katılmanın bir aracı olarak öğrenci derneklerimizi kurmaya çalıştık. Keyfi uygulamalarla karşılaştık. Kurucu arkadaşlarımız gözaltına alındılar, televizyonda örgüt üyesi olarak gösterilmeye çalışıldılar.

YÖK Yasası şimdiye kadar pek çok kez değişikliğe uğradı, bugün de değiştiriliyor. Köklü bir değişiklik getirilmedikçe sorunlar sürecek, değişiklikler bir yenisini gerektirecektir. Tüm bunlar bizim istemlerimizde ne kadar haklı olduğumuzu göstermektedir. Sizin de Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nin açılışında belirttiğiniz gibi, öğrenci gençlik içinde bunalımlar, intiharlar artmaktadır. Yüksek öğrenim gençliğinin sorunlarına bir an önce çözüm bulunmalıdır. Ve yine bizler, sizin de konuşmanızda belirttiğiniz gibi çözümün öğrenci dernekleri aracılığıyla sorunlarımızı duyurmaktan ve okul yönetimine katılmamızın mekanizmalarının oluşturulmasından geçtiğini düşünüyoruz.

Tüm bu gelişmelerden sonra; Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nin açılışında, öğrenci eylemleri konusundaki açıklamalarınızda demokrasi adına kaygı verici yaklaşımlar görüyoruz. Bizler Kasım ayı içinde gerçekleştirdiğimiz eylemlerimizle, sesimizi duyurabilmenin yollarını bulabildiğimizi ve "12 Eylül öncesine dönmek istiyorlar" suçlamalarını hak etmediğimizi düşünüyoruz. Bizler sesimizi duyurmanın tüm yollarının kapandığı, yöneticilerin sorunlarımızı dikkate almadıkları bir ortamda bunun mekanizmalarını yaratmaya çalışırken baskıyla karşılaşıyoruz. Seçtiğimiz yöntemlerin, sesimizi duyurmanın en doğal yolu olduğunu düşünüyoruz. Bu durumda da uyarılması gerekenin bizler değil, haklı istemlerimizin üstüne baskıyla gelen devletin güvenlik güçlerinin olduğunu düşünüyoruz. Devletin güvenlik güçleri, yürüyen öğrencileri karşılamaya giden arkadaşlarımızı hiçbir gerekçe göstermeden gözaltına almışlardır. Basını ve kamuoyunu bu konuda yanıltmaya çalışmışlardır. Gözaltına alınanların aranan ve suçlu öğrenciler olduklarını belirtmişlerdir. Oysa gözaltına alınanlar arasında, aralarında yayın kurulu üyemiz de olmak üzere suçlu, aranan ya da arama sırasında kımlıksiz bulunan öğrenci olmadığı daha sonra anlaşılmıştır.

Öğrenci dernekleri üzerindeki baskıları ve kamuoyunun yanıltılmaya çalışılmasını kınıyor ve Cumhurbaşkanı olarak bu konuda gerekli duyarlılığı göstereceğinize inanıyoruz.

Saygılarımızla.

Emin Bebek
Öğrenci Postası Dergisi
Yazı İşleri Müdürü
26.11.1986

Bu Filmi Daha Önce Gördük...

Selim Özen

Bu filmi daha önce görmüştük... "İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un öğrencilerin YÖK'nun 44. maddesinin değiştirilmesi amacıyla İstanbul'dan ve İzmir'den Ankara'ya yaptıkları yürüyüşe ilişkin olarak yaptığı yorum bu sözlerle başlıyor. Anlatılmak istenen, bu eylemin "anarşi ve terör"ün habercisi veya başlangıcı olduğu. Yetkililerin coğunun paylaştığı bu yorum Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından daha net bir biçimde dile getirildi.

Doğrusunu isterseniz, bu filmi biz de gördük. Dahası bu film dünyanın bir çok ülkesinde gösterimde bulunuyor. Filmin adı: Demokrasi. Bu filmde bu tür eylemlerin yanı sıra sendika ve grev hakkı, düşünce ve inanç özgürlükleri, örgütlenme özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü, basın ve yayın özgürlükleri vs bulunuyor. Kimileri bu tür filmlerden hoşlanmayabilir, kimileri için korku filmi yerine geçebilir ama bu filmin adı 'demokrasi'dir ve dünyanın birçok ülkesinde gösterimdedir.

Ülkemizde ise altı yıldır bu film gösterimden çıkartılmış durumdadır. Yerine gösterime sokulan filmin adı ise "12 Eylül"dür ve tekellerin, holdinglerin büyük beğenisini toplamıştır. Ne ki bu filmden de işçiler, emekçiler, aydınlar ve gençlik pek haz etmemiştir. Bu kesimlerin haz etmedikleri filmlerin uzun süre gösterimde kalabildiği nerede görülmüşki?..

Aslında 6 Kasım seçimlerinden bu yana sinemanın dışına "demokrasi" filminin afişleri asılmış bulunuyor. İçerde ise kıyasıya bir didişme var. 12 Eylül filminden "huzur ve güven" duygusuna boğulanlar, dışarıda o afiş dursun, biz içerde yine aynı filmi oynatalım diyorlar. Bu arada diğer filmin sahnelerinden biri, örneğin bir yürüyüş sahnesi perdeye yansırsa heyecana, telaşa kapılıyor, veryansın ediyorlar. Ya yine sendikacılar, gençler, sosyalistler sahneye gelirse kaygısını yaşıyorlar. Önceki filmin kendilerine yakın buldukları şişman kahramanını bile sırf önceki filmi anımsatıyor gerekçesiyle görmeye dayanamıyorlar.

1982 Anayasası ve diğer temel yasalarla yasal çerçevesi çizilen 12 Eylül sonrası dönemde demokratik hak ve özgürlüklere son derece sınırlı ve yetersiz biçimde yer verilmişti. Anayasanın yürürlüğe girmesi ve seçimlerin yapılması demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlılığını bir yana bırakırsak, hiç olmazsa her şeyin yasal çerçevede cereyan edeceği, keyfiliğin olmayacağını düşündürüyordu. Oysa görüldü ki, Anayasa'nın kırıntılar halinde hak ve özgürlük içeren maddeleri bile uygulanmak istenmiyor, görevleri Anayasa ve yasaları uygulamak olan kamu yetkilileri, her türlü yöntemi kullanarak hak ve özgürlüklerin kullanılmasını engellemek istiyorlardı.

Engelleme yöntemlerinin en somutu, öğrenci derneklerinin kuruluşu aşamasında yaşandı, hâlâ da yaşanıyor. Başlangıçta derneklere tüzel kişilik kazandırmamaya yönelik engellemeler, verilen uğraşlar sonucu bu sürecin atlatılmasıyla şimdi de derneklere genel kurul yaptırmamaya yönelmiş durumda. Mülki Amirler Anayasa'ya, Dernekler Yasası'na, İdari yargı kararlarına itibar etmiyorlar. İtibar ettikleri bir tek YÖK'nun 59. maddesi. Nedeni, diğerlerinin dernek kurma hakkına olanak tanıması, YÖK'nun 59 ncu maddesinin ise bu hakkın kullanılabilmesine engel olması. Sayın valiler hiçbir yasal dayanağı olmamasına, hiçbir yasa maddesi (YÖK 59 da dahil) kendilerine bu yetkiyi vermemesine karşın, kuruluş belgelerini kabul etmemeye kadar ileri gittiler.

Yasaların keyfi olarak uygulanmalarına-ya da uygulanmamalarına-bir başka örneği de gözaltına almalar ve tutuklamalar oluşturuyor. Bu alanda da Anayasa'nın, Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasasının, Ceza Muhakemeleri Usul Yasasının pek kıymeti harbiyesi yok. Geçerli olan olağanüstü dönem geleneği. Son günlerde keyfi gözaltına almaları ve

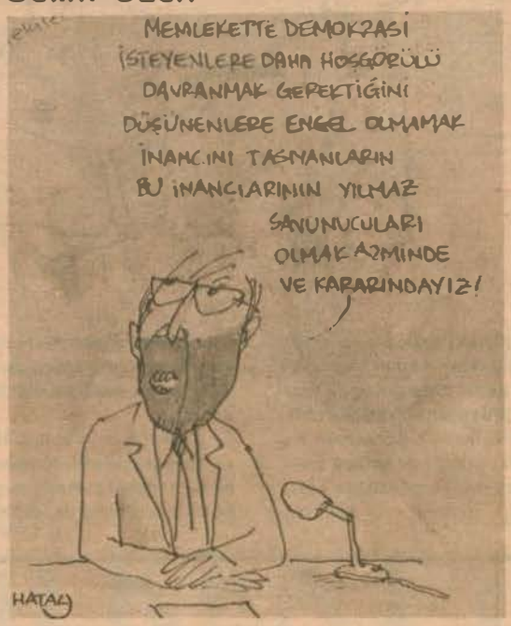

DEMOKRASİ MÜCADELESİ...

tutuklamaları sıkça yaşar olduk. Örnek mi: sosyalist parti tartışmalarına katılanların tutuklanması. Örnek mi, İzmir'den ve İstanbul'dan yürüyen öğrencileri Ankara'dan karşılayanların göz altına alınması.

Güncel olması ve öğrenci gençliği yakından ilgilendirdiği için ikinci örnek üzerinde biraz durmak istiyoruz. Bilindiği gibi yürüyüşçü öğrencileri karşılayan öğrencilerin büyük bölümü yolları kesilerek emniyete götürüldü, birkaç saat gözaltında tutulduktan sonra birkaçı hariç serbest bırakıldı, olaydan birkaç gün sonra da iki öğrenci gözaltına alındı.

Hukuk dilinde gözaltına alınmaya 'yakalama' deniyor ve 'yakalama' işlemi çeşitli kurallara bağlı bulunuyor. Son değişikliklerle polise oldukça serbesti tanınmış olmasına karşın, yine de polisin bu alandaki yetkileri sınırsız değil. Örneğin, Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanununun 13 ncü maddesinde çok özel durumlar için öngörülmüş nedenler dışında iki yakalama nedeni öngörülmüştür. Bunlardan birincisi,halkın huzur ve sükununu bozanlardan, yapılan uyarılara rağmen bu hareketlerine devam edenlerle, başkalarına saldırıya yeltenenleri, yakalamaya olanak vermektedir. İkincisine göre ise; suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde suç işlendiğine veya suça teşebbüs edildiğine dair haklarında iz ve delil bulunan sanıklar yakalanabilir.

Şimdi sayın İçişleri Bakanına soruyoruz: Öğrenciler halkın huzur ve sükûnunu bozacak davranışlarda bulunmuş ya da kavga çıkarmışlar mıdır? Polislerin öğrencileri gözaltına aldıkları sırada, öğrenciler suçüstü halinde midirler? Öğrencilerin suç işlediklerine ya da işleyeceklerine ilişkin yasanın yakalama için aradığı "kuvvetli iz ve delil" var mıdır, varsa nedir? Böyle kesin iz ve delil vardı ise öğrenciler neden kısa sürede serbest bırakılmış? Bunların hiç biri yoksa neden yüzlerce öğrenci itilip kakılarak gözaltına alınmıştır?

Yine aynı maddeye göre, soruşturma konusunun açığa çıkması bakımından kesin bir sakınca doğurmuyorsa, yakalanan kişilerin ailesine bilgi verilmesi gerekmektedir. Oysa yasanın bu yükümlülüğüne uyulmadığı gibi, diğer öğrencilerle salıverilmeyen ve sonradan gözaltına alınan öğrencilerin emniyette olup olmadığı sorulduğunda, avukatlarına yanlış bilgiler verilmiştir.

Ayrıca bu beş öğrenci günlerce gözaltında tutulmuştur. Bu öğrencilerin diğerlerinden farklı işlem görmesinin nedeni de belli değildir. Gazetelerde çıkan gülünç polis ifadelerini bu farklılığın nedeni olarak göremiyoruz. Bu öğrencilerin 48 saatten fazla gözaltında tutulabilmesi için gerekli olan savcılık ya da mahkeme kararının olup olmadığı, varsa neye dayandığı da merak edilecek noktalar arasında.

Gözaltına alma ve tutuklama, yasal kullanılırlık alanları dışında, yurttaşları demokratik hak ve özgürlüklenni kullanmadan caydırma, yıldırma ve sindirme araçları olarak kullanılır hale getirilmiştir. Başka bir deyişle devlet yurttaşlarına Anayasa ve yasalarla tanımış olduğu hakları kullanmamaları için tehdit etmekte; tehdit aracı olarak da gözaltına almayı, tutuklamayı kullanmaktadır. "Bu filmi gördük...", "Zaten hep böyle başlar...", "masum öğrenci hareketleri gibi görünse de..." teraneleri de bu tehditlerin sözle anlatımı olmaktadır.

ANAP'ın doğuşu ve iktidar oluşu demokratik olmayan koşullarda olmuştur. Bu nedenle demokratik kuralların asgari ölçüde de olsa işleyebildiği koşullarda ANAP'ın değil iktidarını sürdürmesi, varlığını koruyabilmesi bile, hayaldir. Varlığını demokrasinin 'askıya alınmasına' borçlu olan bu partiye mensup yöneticilerin demokratik ilkeleri bir türlü benimseyememesini doğal karşılıyoruz. Kendileri toplumun daha demokratikleşmesi istemlerine karşı çıkabilirler. Ancak hangi makam ve mevkide olursa olsun her birey varolan hukuksal çerçeveye uymak zorundadır. Bugünkü yasal çerçeve bile sırf böyle bir çerçevenin varolması nedeniyle iktidarın sınırsızlığını engellemektedir. Örneğin bir Başbakan Anayasa'nın maddelerini dilediği zaman yürürlüğe koyup, dilediği zaman kaldıramaz. Bir İçişleri Bakanı ANAP milletvekili olarak olaylar hakkında dilediği yorumu yapabilir ama, bakan olarak elindeki somut kanıtlara, nesnel verilere göre konuşmak zorundadır, benzetmelere, sanılara dayanarak konuşamaz. Devletin çeşitli kademelerinde bulunan ve tarafsız olması gereken yöneticiler, görevliler, olur olmaz yerde bir siyasi parti yetkilisi gibi konuşamaz, konuşmamalıdır. Bunlar yapılırsa, imam-cemaat ilişkisi sonucu, örneğin emniyet teşkilatı, Anayasa ve yasa kurallarını, emniyetin kapısından içeri sokmayabilir, valilikler dernek kurdurtmamaya yemin etmiş gibi dernekler yasasını askıya alabilirler.

Ülkemiz demokratikleşecekse -ki demokratikleşecektir- iktidarın keyfi eylem ve işlemlerinin sona erdirilmesi; ülkeyi demokratik olmayan kurallarla yönetmeye alışmış olanların, zor da olsa demokratik işleyişi benimsemeye çalışmaları gerekmektedir. Bu, onların siyasi geleceği için önemlidir. Ülkemizin demokratikleşmesini isteyenler ce çıkarları gelişkin demokrasiden olanlar ise iktidarın yasadışı gözdağlarından yılmamalı, yasal hak ve özgürlüklerine kıskançlıkla sahip çıkarak, onları sonuna dek kullanmalıdırlar. Çünkü tehdit, gözdağı karşısında haklardan vazgeçmenin sonu yoktur. Önümüzdeki dönemde hangi filmin gösterimde kalacağını belirleyecek olan da, hak ve özgürlüklerimize sahip çıkış derecemiz olacaktır.

TEKNOLOJİ DEMOKRASİNİN KARŞISINDA

Son altı yıldır Türkiye'nin taşını toprağını saran imar hareketi dev adımlarla ilerlemeyi sürdürüyor. Arı amblemli ANAP iktidarı Türkiye'yi koca bir şantiyeye çevirmenin haklı gururunu yaşıyor. Bir yandan bu koca şantiyenin tozu-dumanı arasından özel teşebbüsümüzün çok özel holdingleri yükselirken, diğer yandan ülkeyi 12 Eylül'e getirenler hakettikleri gibi cezaevlerine dolduruluyorlar.

Vatan hainleri idam sehpalarında, sorgu odalarında, hücrelerde yaptıklarını bir bir öderken vatanseverler yeni hainlere karşı gereken önlemleri almak için fedakarca çalışıyorlar. Herkesin anımsayacağı gibi, yozlaşmış emniyet teşkilatı kısa sürede derlenip toparlanmış askeri bir disiplinle gerçek benliğine kavuşturulmuştu. Ancak vatanseverler, disiplinin tek başına yeterli olmayacağını biliyorlardı. Rejimin teminatı güvenlik güçleri disiplin ve yüksek bir moralin yanında ileri bir teknolojik donanıma da sahip olmalıydılar.

Yetkililer bu amaçla hemen kolları sıvadılar. Klasik polis miğferlerinin yerini çelik kasklar aldı önce. Çelik miğferli çevik kuvvetler, uzun çizmeleriyle uyumlu uzun coplarla donatıldılar daha sonra. İleri teknoloji bir kez kapıdan içeri girmişti artık, arkası gelmeliydi. Her yenilik "vatan hainleri"nin tipik özelliklerine göre düşünülüyordu. "Hain"lerin tipik özelliklerinden biri de müthiş yalancı oluşlarıydı. Bu tür insanlar kaşla göz arasında yalanın binbir türlüsünü uydurup emniyet güçlerini kandırıyorlar, dahası pekçok "hain"i de gizliyorlardı böylece. Artık buna dur demenin zamanıydı. Demokrasinin eşiği, bilimin beşiği ABD'den bu konuda da büyük yardım görüyorduk. Amerikalı uzmanlar denetiminde "yalan makinaları" geldiğinde, "hain"lerin yürekleri hop hop atmaya başlamıştı. Bu bilim harikası makinalar en dürüst yetkililerimizin, en masum yalanlarını bile yakalayarak kendilerini bir kez de Türk kamuoyuna kanıtlamakta gecikmediler.

Aylar geçiyor, Türkiye kalkınıyor ancak "vatan hainleri" uslanmıyordu. Üniversite öğrencileri yine masum istekler maskesi altında dernek kurma çalışmalarına başlamışlardı. Yine aynı günlerde-belki de öğrencilerden daha "hain" olan- aydınlar da birarâya geliyorlardı. Bu kişiler, vatanı dış güçlere satma oyununun bir parçası olarak yalan ve iftira dolu dilekçeler veriyorlar, paneller, açık oturumlar düzenliyorlardı. Bunlar o kadar çoktular ki, tümünü sorgulamak, cezaevlerine koymak olanaksızdı. Ancak birbir hepsi tanınmalıydı. İşte burada kameralar devreye girdi. Her toplantı, her panel, hatta cenaze törenleri bile video kayıtlara alındı. Kanundan kim kaçabilirdi ki? Kameralar güvenlik güçlerinin gözü, minik mikrofonlar da kulağıydı. Gözler görüyor, kulaklar duyuyordu kimin nerede neler tezgahladığını. Öğrenci dernekleri ise bu çok yönlü hizmetin her türlü olanağından yararlandılar. Ege Tıp Öğrenci Derneği bürosuna bir masanın altına "özenle" yerleştirilen küçük dinleme cihazı, öğrenciler tarafından basına gösterildikten sonra, aynı gece birdenbire yokoluvermişti. Ama hiçbir yetkili bu başarılı girişimi sahiplenmiyor, düzenlemenin tümüyle öğrencilere ait olduğunu iddia ediyorlardı, Güvenlik güçleri dinleme sistemleri konusunda yeni araştırmalara dalmışlardı ki, öğrenciler bu kez de binlerce imzalı dilekçeleriyle İzmir ve İstanbul'dan yollara düştüler. İleri teknoloji yürüyüş boyunca öğrencileri yalnız bırakmadı. Yola ilk koyuldukları andan, Ankara'ya ulaşıncaya kadar türlü pozlarda filmleri çekildi. Yürüyüşün son kilometrelerinde ise ileri teknolojik donatımın son örnekleri helikopterler de ortaya çıktı.

Artık vatan yerden ve gökten korumaya alınmıştı. İşçilerin grev hakkı istemesinden, öğrencilerin daha iyi eğitim koşulları istemesinden, işsizlerin iş istemelerinden rahatsız olanlar korumaya alınmıştı.

Ancak Kasım ayının ilk haftasında gazetelerde yeralan birhaber, atılımların henüz tamamlanmadığını gösteriyordu. Sözkonusu haberde, emniyet teşkilatının 500 adet elektrikli cop alınmasına ilişkin uluslararası bir ihale açtığı belirtiliyordu. Elektrikli cop, kuşkusuz elektriksizine göre çok daha etkilidir. Elektriksiz copun marifetlerini tanımış binlerce kişinin yaşadığı Türkiye, yeni teknolojik gelişmelere de gebe görünüyor.

Evet, iktidar Türkiye'nin koca bir şantiyeye dönüştürüldüğünü övünçle söylüyor. Ancak görünen o ki, bu şantiyenin tozu-dumanı içinden yükselecek olan demokrasi değil. Çünkü demokrasi, şantiyenin ilk kazılarıyla toprak altına itilmişti.

Bu Yağmur Sürerse Böyle

Bu yağmur sürerse böyle, şiir yazamam ben
Kendisi şiir olur herşey ve dışlar beni
Çıkıp gitmek kalır yalnız, yalnızca çıkıp gitmek
Ve yumruklamak kapını geceyarısı deliler gibi.

Bu yağmur sürerse böyle, şiir yazamam ben
Bu yağmur çatıya tırmanırken öldürtür beni
Yığılır kalırım telörgülere delik deşik gövdemle
Silerler sayım defterinden yoksul ismimi.

Bu yağmur sürerse böyle, şiir yazamam ben
Paralarım kendimi camlarda şaşkın serçeler gibi
Kanla bezenir gömleğim ve gülerim yine
Şiir yazamam, unuturum bütün bildiklerimi.

Bu yağmur sürerse böyle, şiir yazamam ben
Bir film şeridi... Kanatır bir yerleri
Dağlar devrilir birden, çağırırlar çünkü
Ve morartır kelepçeler ince bileklerimi.

Bu yağmur sürerse böyle, şiir yazamam ben
Bu yağmur sürerse böyle
Bu yağmur...
Bağışla beni!

Muharrem Ender Öndeş

Milliyet

Halk Gazetesi

SALI 4 KASIM 1986

16 SAYFA ● 100 LİRA (KDV DAHİL)

Üniversiteliler, İzmir'den yola çıktı, İstanbul'dan hareket bugün

DERT YÜRÜYÜŞÜ

● Öğretim üyeleri Derneği kuruldu

YÖK'zedeler örgütlendi

1402 sayılı yasayla üniversitelerden atılan ya da kendi isteğiyle ayrılan öğretim üyeleri tarafından "Öğretim Üyeleri Derneği" kuruldu

HABERİ 13. SAYFADA

● Ege ve 9 Eylül üniversitelerinden bir grup öğrenci, "harçların kaldırılması ve okullardan atılmaların önlenmesi" amacıyla Ankara'ya doğru yola çıktı. İstanbul'daki üniversiteleri temsilen bir başka grup da bugün yola çıkıyor

● SHP, "öğrencilerin yürüyüşünü desteklediğini" açıklarken, Siyasi Şube Müdürü uyardı: "Aralıklı olarak yürürseniz dokunmam. Yürüyüş toplu bir havaya bürünürse müdahale ederim." Daha önce yürüyenler yargılanıyor

HABERİ 13. SAYFADA

● Meclis Başkanlığı'na dilekçe

Öğrenciler ne istiyor?

1. Sürekli okuldan atılma korkusu yok edilmeli
2. Büyük maddi yük olan öğrenim harçları kaldırılmalı
3. Derslere devam etme zorunluluğu olmamalı
4. Yalnız uygulamalı derslerde yüzde 70 devam aranmalı
5. Ara sınavlara katılıp katılmamak isteğe bağlı olmalı
6. Yıl sonunda yapılan final sınavlarında yüzde 50 başarı sağlamak yeterli sayılmalı

HABERİ 13. SAYFADA

Ana-oğul birlikte yürüyor Ege ve Dokuz Eylül üniversitelerinden 15 öğrenci, dün sabah İzmir'den Ankara'ya yürümeye başladı. Ege Üniversitesi Öğrenci Derneği Başkanı **Nejat Yentürk**, yürüyüşe annesi **Aysel Yentürk** ile birlikte katıldı. Ana-oğul Ankara'ya kadar birlikte yürüyeceklerini açıkladılar. *(Fotoğraf: Işık TEOMAN-İZMİR)*

ULUS

YÖK imana ge...

Öğrenci kesimindeki huzursuzluk ... ulaşınca başta Prof. Doğramacı ... yöneticilerinde yumuşama e...

Cumhu[riyet]

63. Yıl: Sayı: 22343 — Kurucusu: Yunus [Nadi]

[S]AAT AÇLIK GREVİ — İstanbul'da çeşitli fakülte ve yüksekokullarda okuyan 15 öğrenci YÖK [Yasa]sı'nın 44. maddesinin değiştirilmesi için, İstanbul ve İzmir'den Ankara'ya yürüyen öğrencileri des[tekl]emek amacıyla dün saat 18.00'de açlık grevine başladılar. Açlık grevi pazartesi 08.00'de sona erecek.

[Y]ÖK'ten öğretim üyelerine: Öğrencilere sempatik davranın

[Ü]niversitede açlık grevi

[İst]anbul'da bir grup öğrenci, YÖK [uy]gulamalarını protesto etmek ve yasanın 44. [ma]ddesinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla [açlı]k grevine başladı.

[An]kara'da ise, öğrenci dernekleri temsilcileri, [gözaltı]na alınan arkadaşları serbest bırakılana [dek] açlık grevi yapacaklarını açıkladılar.

[A]NKARA / İSTANBUL, [(Cumhuriyet)] — İstanbul ve İz[mir']den yola çıkarak YÖK uygu[lamalar]ını protesto eden öğren[ciler]in dün TBMM'ye dilekçe [sun]malarının ve bu arada çok [sayı]da öğrencinin tutuklanması[n]dolayı, İstanbul ve Anka[ra'd]a bir grup öğrenci, açlık gre[vine] başladı. Öğrenciler, gözal[tına] alınmaları bir "sindirme [hareke]ti" olarak nitelediler. Bu [arad]a YÖK'ün, üniversite öğre[tim] üyelerinden, "öğrencilere [sempa]tik davranılmasını" iste[di]ği öğrenildi.

Ankaralı öğrenci dernekleri temsilcileri, gözaltındaki arkadaşları serbest bırakılana dek açlık grevi yapacaklarını duyururken, gözaltındaki öğrencilerin hakkında mahkemelerde soruşturma olduğu ya da üstlerinden kimlik çıkmadığı iddialarının da "gerçekle bağdaşmadığını" belirttiler.

Ankara Emniyet Müdürlüğü yetkilileri, gözaltındaki öğrenci sayısını halen 5-6 olduğunu, bunların yargı önüne çıkarılmayacağını, ancak haklarında soruşturma olanların salıverilmeyeceğini bildirdiler. Öğrenciler, gözaltındakilerin sayısının emniyet yetkililerinin verdiklerinden daha fazla olduğunu öne sürerlerken gözaltındaki öğrencilere "kötü muamele yapıldığını" da iddia ettiler.

YÖK Başkan Vekili Prof. Kemal Karhan ise, "öğrencilerin yürüyüşlerinin iki ayrı konumda değerlendirilebileceğini, bunların politik ve sosyal yönleri olduğunu" söyledi. Prof. Karhan, "bu tür tartışmalara girmeyeceğini de" vurgularken, "Bu öğrencileri yürüyüşe geçiren nedenlerin arasında eğitimle ilgili sorunlar varsa, bu konuda görüşlerini belirtsinler" diye konuştu. Prof. Karhan, Yükseköğretim Yasası'nın öğrencilerin istediği biçimde değiştirilmesi halinde yükseköğretimdeki verimliliğin düşeceğini, 6 yıllık ...

Üni...

Hürriyet

8 Kasım 1986 Cumartesi

TBMM Başkanı Necmettin KARADUMAN

YÖK Kanunu'nda değişiklik isteyen öğrenciler için partilerin çaba göstermesi istendi...

Karaduman'dan öğrencilere destek

● Meclis Başkanı Karaduman, partilerin bir araya gelip YÖK Kanunu'nun aksayan yönlerinin düzeltilmesi yolunda çaba göstermesini isteyerek, "Uzlaşma olmazsa devreye girerim" dedi.

● İstanbul ve İzmir'den yola çıkarak Ankara'ya yürüyen ve Meclis Başkanı Karaduman'a sorunları ile ilgili bir dilekçe veren öğrenciler, Meclis Başkanı'ndan yardım istemişlerdi.

ANKARA, (Hürriyet) — Okullar ile ilişkilerinin kesilmesinden yakınarak YÖK Kanunu'nda değişiklik yapılmasını isteyen üniversite öğrencileri için TBMM Başkanı Necmettin Karaduman destek verdi. Üç SHP milletvekili ile görüşen Karaduman, partilerin bir araya gelerek YÖK Kanunu'nun aksayan yönlerinin değiştirilmesine çaba göstermelerini istedi ve "Eğer partiler arasında anlaşmazlık olursa, ben uzlaşma için çaba harcarım" dedi.

İstanbul ve İzmir'den yola çıkarak Ankara'ya yürüyen ve TBMM Başkanı Necmettin Karaduman'a sorunlarını yansıtan bir dilekçe sunan öğrencilerden sonra, üç SHP milletvekili, Karaduman ile ayrı ayrı konuda özel bir görüşme yaptılar. SHP Genel Sekreteri ve İçel Milletvekili Fikri Sağlar, Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir ve Zonguldak Milletvekili Muhteşem Yusuf Yüksel, TBMM Başkanı'ndan öğrencilerin sorunlarının çözümü konusunda yardım istediler.

Edinilen bilgiye göre, görüşme sırasında TBMM Başkanı, "Bizim öğrencilik zamanımızda da çeşitli sorunlar vardı. Sorunların çözümü için partiler, bir araya gelip ortak çözüm aramalı. Ben her zaman uzlaşmanın girişimlere başarım" dedi. Bunun üzerine SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, "Ortak çözüm bulalım, biz bu amaçla tüm siyasal partilere açık davet çıkarıyoruz" dedi. Karaduman ise sözlerini şöyle sürdürdü:

"Siz ortak çözüm için diyalog başlatın. Eğer partiler arasında anlaşmazlık olursa, uzlaşma için çaba harcarım. YÖK'te tıkanıklıklar var; ama bu tıkanıklıkların bir anda çözülmesi mümkün değil, ama asgariye indirmek için çalışmalar yapılabilir. SHP tek taraflı bu olayı üstlenmesin. Bütün partiler diyalog içinde çalışmalılar, ben de TBMM Başkanı olarak elimden geleni yaparım."

YÖK'ü protesto için 45 öğrenci oturma grevi yaptı

BOLU, (hha) — Gazi Üniversitesi'ne bağlı Bolu İdari Bilimler Yüksek Okulu'nda, YÖK Yasası'nın 44. maddesi gereği okulla ilişkileri kesilen 45 öğrenci dün okul bahçesinde "oturarak" YÖK'ü protesto etti. YÖK Yasası'nın 44'üncü maddesinin değiştirilmesini, okuldan atılmalara son verilmesini ve atılan öğrencilerin okullarına geri alınmasını isteyen öğrenciler dün saat 13.30'da İdari Bilimler Yüksek Okulu bahçesinde toplandılar.

15 öğrenci açlık grevine başladı

YÖK (Yüksek Öğretim Kurulu) Yasası'nın 44'üncü maddesinin değiştirilmesi ve atılan öğrencilerin tekrar okullarına alınması amacıyla dün 15 üniversite öğrencisi açlık grevine başladı.

Cağaloğlu, Türkli Sokak'taki Ortaklar Hanı'nın iebe bir odasında, "Artık bıçak kemiğe dayandı" diyerek pazartesi gününe kadar 3 gün sürecek açlık grevine başlayan öğrenciler su ve sigaradan başka bir şeyi ağızlarına koymayacaklarını söylediler.

AÇLIK GREVİ YAPACAKLAR

Gözaltı kınandı

Öğrenciler bir ...

Öğrenciler ... B...

Mustafa ... Ankara Habe[r] ...

Geçen hafta İzmir[den] ... yürüyüşe[n] ... öğrenci eylemleri ...

CUM. 8 KASIM 1986

Şimdi de açlık grevi

İrfan TAŞTEMUR — Nuran PEKİNER

İSTANBUL'da çeşitli üniversitelerde okuyan 16 öğrenci "YÖK'ü protesto" için 3 günlük açlık grevine başladılar.

Marmara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Derneği'nde açlık grevine başlayan öğrenciler, "Binlerce arkadaşımız YÖK'ün doldurboşalt sisteminin kurbanı oldular. Anlamsız yarattığı ağır bunalımlara dayanamayanlar canlarına kıydılar. Kendimizi bilmediğimizden değil, bilimsel eğitim talebimizi duyurmak, bunu onaracak yarayır bir şekilde öğrencilik yapmak için açlık grevine başladık" dediler.

YÖK yasasını protesto eden ve TBMM Başkanı'na önceki gün bir dilekçe veren yürüyüşçü öğrenciler de, kendilerini karşılarken gözaltına alınan arkadaşlarının bırakılmasını isteyerek, bu girişimi protesto ettiler. Ankara, İstanbul ve İzmir'deki çeşitli öğrenci dernekleri de dün düzenledikleri basın toplantılarında gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılmalarını istediler. Çağdaş Gazeteciler Derneği Başkanı Ahmet Abakay da 4'ü "Yarın Gençlik Dergisi" muhabiri 11 öğrencinin gözaltına alınmasını ve dergiye yapılan polis baskınını protesto etti.

ZAMAN

Yürüyen öğrenciler Ankar[a'da]

Öğrenciler ve veliler SHP, DYP gruplarını, Karaduman'ı ziyaret ettiler.

Polisin videoya kaydettiği ziyaretten sonra otuz öğrenci gözaltında

SHP'li Sağlar, öğrencilerin yanında olduklarını, YÖK yasasının değişmesini istediklerini söyledi.

M. Nadir Öner-Ali Sal
Ankara Haber Merkezi

Yök Yasasının değiştirilmesi, diğer isteklerinin gerçekleştirilmesi için Ankara'ya gelen ve Meclis Başkanı Necmettin Karaduman'a dilekçe sunan öğrenciler, güvenlik kuvvetleri tarafından engellenmek istendi. Güvenlik kuvvetleri 200'den fazla kişiyi gözetirdü. Ancak 30 kişinin gözaltına alındığı öğrenildi. Bu arada gözaltına alınanlar arasında Yarın dergisi muhabirlerinin de bulunduğu öğrenci temsilcileri tarafından basına açıklandı.

Dün Ankara girişinde ODTÜ önünde toplanan kalabalık öğrenci grubu, diğer şehirlerden gelen arkadaşlarını karşıladı. Karşılamayı yapanlar arasında SHP il ve ilçe yöneticileri, milletvekilleri ve öğrenci velileri de vardı. Çok sayıda güvenlik görevlisinin bulunduğu karşılama sırasında video film çekildiği gözlendi. Bu arada orada görevli bulunan bir subay, İzmir ve İstanbul'dan gelen öğrencilerin yürüyüşe devam etmeleri üzerine, kalabalığın dağılmasını istedi. Öğrenciler gruplar halinde araçlara binerek Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gittiler. Bir grup öğrenci, öğrenci temsilcisi, SHP yöneticisi ve aralarında ev kadınlarının da bulunduğu bir grup, mesafe bırakarak yürüyüşe devam ettiler.

Daha sonra yürüyüşe devam eden grup TBMM önüne geldi. Burada kendilerini SHP'li yöneticiler karşıladı. Fikri Sağlar öğrencilerin video-kamera ile resimlerini çeken güvenlik görevlisine 'sizin göreviniz Meclis'in dışında' diyerek çekimi engelledi.

Meclis'ten içeriye bir grup öğrenci temsilcisiyle veliler alındı.

TBMM Başkanıyla görüşmeye üç kişi alındı. Görüşmeden önce basına bir açıklama yapan TBMM Başkanı Necmettin Karaduman: "Dilekçelerini bana getirmişler. Gerekli inceleme yapılacak" dedi.

Devamı 9. sayfada

YÖK'ün 44. maddesi'nin protesto etmek amacıyla İstanbu[l] ... yürüyen öğrenciler dün SHP Genel Sekreteri Fikri Sa[ğlar] ...

... 97 SAYI: 13854

[Tercüman]

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

FİYATI: 100 LİRA (KDV DAHİLDİR)

Yürüyüş Meclis'te bitti

Devlet Bakanı Güzel Konya'da konuştu

"Cenel...

● Polis, öğrencileri karşılayan[lar]...

Yürüyüşte gö[zaltı]

yürüyüşcü öğrencilerle söyleşi

"Yaşadığımız olay 12 Eylül sonrasının en büyük öğrenci eylemiydi..."

İstanbul'dan başlayan yürüyüşe katılan öğrencilerden bir kısmı ile söyleşi yapma olanağı bulduk. Söyleşiye katılan öğrencilerin adları ve öğrenim gördükleri okullar şöyle:

CEM GÖNENÇ: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği

SERHAT ŞİMŞEK: Istanbul Universitesi Makina Mühendisliği Geçici Yönetim kurulu (GYK) Başkanı

ATİLLA BAHÇIVAN: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği GYK Üyesi

YASEMİN ÖZTÜRK: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğrenci Derneği GYK Üyesi

LEVENT ÖZBAY: İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği GYK Üyesi

FATMA İNCİ: Istanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi

MELAHAT UNAY: Marmara Üniversitesi Öğrenci Derneği GYK Başkanı

FATİH TOMBULOĞLU: İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu

AHMET CAN: İstanbul Üniersitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği

YARIN □ İlk sorumuz eylem biçimine ilişkin, neden yürümeyi seçtiniz?

CEM GÖNENÇ □ En genel biçimde, bu konuda bize destek sağlayacak kamuoyu baskısını yetkililere hissettirmekti, YÖK'e hissettirmekti.

AHMET CAN □ 15 Ekim'de TBMM başkanlığına ayrı konuyu içeren bir dilekçe verdik. 34-35 öğrenci derneği ortak biçimde bir dilekçenin altına imza atıyorlar ve bunu TBMM Başkanlığı'na veriyorlar. Ayrıca, SHP-DYP ve ANAP grup başkan vekilleri ile ayrı ayrı görüşüyorlar. Bu büyük bir olaydı. Ama biz gördük ki, öğrenciler için böylesine önemli olan bir olayı basın yeterince önemsemedi. Yürüyerek götürürsek basın sayfalarını bize açar, kamuoyu bilgilenir diye düşündük. Dilekçenin öğrencilerin imzasına açılması, öğrenci derneklerinin tabanının kanıtı ve buna basın ve kamuoyu desteğinin katılması amacına yönelikti.

LEVENT ÖZBAY □ Daha önce bizler dilekçeler veriyorduk. Bu yalnızca öğrenci dernekleri olarak değil, bireyler tarafından, tek tek öğrenciler tarafından da meclise götürülüyordu. Çünkü YÖK istemlerinize yanıt vermek bir yana konuşmuyordu, dinlemiyordu bile. O zaman isteklerimizi dinleteceğimiz ilgili makam YÖK değil, Meclis oluyordu. Böylesi sorunlarla karşılaşan öğrenciler, özel sorunlarını dile getiren dilekçelerle Meclis'e gidiyorlardı. Sorun, öğrencilerin öznel sorunlarıyla sınırlanıyordu. Oysa sorun, yasanın çarpıklığından kaynaklanıyordu. Öğrenci dernekleri olarak sesimizi duyuracak bir biçimde kamuoyu yaratmak amacıyla, ilgili makam olarak Meclis'e dilekçelerimizi sunduk. Duyarsızlaştırılmaya çalışılmış, bir ölçüde duyarsızlaştırılmış bir öğrenci kitlesi var. Bu yürüyüşümüzle, onları kendi sorunlarına sahip çıkmaya, sorunlarının farkına varmaya çağırdık. Bunun haber değeri taşıması açısından da eylemimiz, yürüyüş biçiminde gerçekleşti. YÖK düşünmeyen bir gençlik yarattı derken, Türkiye gibi genç bir ülkede bunun ne denli önemli olduğu biliniyordu, biz de YÖK'e karşı çıkarken bunun öneminin farkındayız. YÖK'ün kaldırılmasını sadece eğitim öğretim olayıyla sınırlı görmüyoruz. Bunu daha gelişkin bir demokrasi için, daha demokratik bir Türkiye için yapıyoruz. Bu nedenle istiyoruz.

FATİH □ 12 Eylül'den sonra ilk kez öğrenci dernekleri kendi adlarına açık oturum düzenleyebildiler. Bu konularda bundan sonra neler yapabileceğimize ilişkin önemli ipuçları edindik.

SERHAT ŞİMŞEK □ 44. maddenin kaldırılması dışında çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Harçların kaldırılması, kredilerin, öğrencilerin barınma, beslenme ve eğitim masraflarını karşılayacak düzeye getirilmesi için çalışmalarımız sürecek. Eğitimde fırsat eşitliğini zedeleyen durumların kaldırılması için öneriler hazırlayacağız.

ATİLLA BAHÇIVAN □ Ben de arkadaşların söz ettikleri Türkiye genelindeki kampanyalara ek olarak derneklerin kitleselleşmesinden söz edeceğim. Derneklerin en önemli sorunlarından biri de güncel sorunlarla ilgilenebilmek. Birim derneklerin kendi okullarında olan sorunları dile getirmeleri, derneklerin kitleselleşme sürecinde büyük öneme sahip. Dernekler süren kampanyalarla birlikte kendi okullarındaki sorunlara da çözüm bulmak durumundalar. Çünkü şu son kampanya da gösterdi ki yalnızca konuşmayla derneğin propagandasını yapmakla ideal anlamda kitleselleşmek olanaklı değil. Bu tür çalışmalar kitleselleşmenin önünü açan şeyler. Bu şekilde birim derneklerde yapılacak çalışmalar ise anfi sorunlarının çözümlenmesi gibi özel sorunlara çözüm bulmak da kitleselleşmeye yol açacaktır.

YASEMİN ÖZTÜRK □ Gerçekten de bu kampanya Türkiye düzeyinde kotarılmış bir kampanya. Hemen hemen tüm derneklerin katılımıyla, kotarılmış bir kampanya. Bundan sonra tüm derneklerin önündeki acil görev birim derneklerde, öğrenci derneğini yaşama geçirmek, üye kaydına geçilmeyen okullarda üye kaydetmek ve bu kampanyadan güç alarak gerçekten sağlıklı bir işleyişi bütün derneklerde oturtmak olmalıdır.

YARIN □ Yürüyüş boyunca bir engellemeyle karşılaştınız mı? Ankara'ya girişiniz sırasında gelişen olaylar konusunda ne düşünüyorsunuz?

FATMA □ Söğütlüçeşme'den yola çıkmamızdan başlayarak siyasi şube bizimle birlikteydi. Engellemeye çalıştılar. Siyasi Şube Müdür Muavini, "Böyle bir harekete neden kalkıştınız, niye yürüyerek götürüyorsunuz?" falan gibi sorular sordu. Yol boyunca bizimle birlikte yürüyüp, bol bol- videoya filmler çektiler. Başka bir davranışla karşılaşmadık. Yürüyüşün yasal hakkımız olduğunu belirttik sürekli. Yollarda geri dönün çağrıları yapıldı, tek tek yürümemiz, dağınık yürümemiz belirtildi. Özellikle İzmit'te üçünüz, beşiniz bir araya gelirseniz toplarız dediler. Adapazarı'nda biraz daha sertleştiler, bir arkadaşımızı götürmeye çalıştılar. Kaba davrandılar.

Eskişehir'in girişinde 3 helikopter peşimize takıldı. Ankara girişinde, tatsız olaylar oldu. Ankaralı arkadaşların karşılama töreni çok güzeldi. Gerçekten çok güzeldi çiçeklerle karşıladılar bizi. Oldukça disiplinli davrandılar. Ancak daha sonra öğrendiğimize göre, biz yürümeye devam ettikten sonra arkadaşlarımızın yürüme istekleri geri çevrilmiş ve dağılma esnasında minibüslerle arkadaşlarımızı Emniyet'e götürmüşler, gerçekten üzücü. Ama yürüyüşümüz genel anlamıyla başarılıydı. İstediğimiz etkiyi yarattık.

YASEMİN □ Adapazarı'nda yürürken her öğrenciye bir polis düşüyordu. Bizi koruduklarını söylüyorlardı ancak sanki halkı bizden korur gibi bir halleri vardı.

ATİLLA □ Yol boyunca olağanüstü bir şeyle karşılaşmadık, çünkü artık polisiye önlemler bizim için kanıksanır bir durum oldu. Bu anlamda olağanüstü bir şey olmadı diyoruz. Polatlı'da helikopterleri görünce Ankara'da panzerleri falan göreceğimizi düşünüyordu. Bunlarla da karşılaşmadık. Ama Ankara'lı arkadaşlarımıza karşılamaları için ben de teşekkür ediyorum.

YASEMİN □ Aslında yapmak istedikleri bir korku, tedirginlik havası estirmekti. Sürekli, hiç gizlenmeye gerek görmeden izlediler. Ankara'daki olay da bu anlayışın sonucu. 200 kişiyi emniyete götürdüler.

CEM □ Demokratik ülkelerde önceden izin almaksızın gösteri yürüyüşü yapılabilir. Polisin resim çekmesi, videoya alması, göstericileri tedirgin etmesi olası değildir, kaldı ki bizimkisi gösteri yürüyüşü değildi, insanlar tek tek yasalara uygun bir biçimde yürüyorlardı. Bu örnek ülkemizin ne ölçüde demokrasiye geçtiğinin güzel bir göstergesi bu olayın bir diğer boyutu var. Güvenlik güçlerinden bu kadar ilgiyi çok az insan görebilir. Gerçekten yollarında bir ilden çıkışta güvenlik görevlileri bizi karşılıyordu. Onlara bu açıdan teşekkür etmek istiyoruz.

FATİH □ Yol boyunca yanımızdan yöremizden geçen insanların bize bakış biçimleri oldukça sevindiriciydi, "bu kadar baskı yaparlarsa, olacağı buydu" şeklinde yorumlar yapılıy ordu. Bu destek, kuşkusuz bu insanların YÖK'ü, dernekleri, atılma sorununu vb. çok iyi bildiklerinden değildi. 12 Eylül rejiminin yaşamını derinden etkilemediği, evine, mutfağına girmediği tek bir insanın kalmamış olmasının ve buna karşı oluşan tepkinin doğal sonucuydu.

ATİLLA □ Ben İsa Tanrıverdi'nin köyüne gidişimizi aktarmak istiyorum. Eskişehir'den 35 km. uzaklıktaki Yahnipan köyüne geldiğimizde heryer, sokaklar, çevre bomboştu. Terkedilmiş gibiydi. Bir süre mezarlığın nerede olduğunu soracak insan bulamadık. Jandarma oraya bizden önce gitmişti. Yolda yalnızca 4 jandarma ile hindiler gördük. Mezarlığa gidip son görevimizi yaptığımız zaman ve İsa'nın ailesiyle konuşurken de kimse yanımıza yanaşmadı. En sonunda biz köyden ayrılırken birkaç kişi dışarı çıkma cesaretini gösterdi ve bize sevecenlikle el salladılar. Tüm yürüyüş boyunca halktan sıcak ilgi gördük. Bir yol onarım çalışması yapılıyordu. Vincin üstündeki işçiler bize "helal olsun size aslanlar" diye bağırdılar. Olayı gazetelerden öğrenmişlerdi. Güzellikler halktan geliyordu.

MELAHAT ÜNAY □ Tedirginlik yaratan bir başka olay da Meclis binası içinde polis tarafından videoya çekilişimizdi. Bu Türkiye açısından korkunç bir olay. TRT olaya nasıl ilgisiz kaldıysa, polis de öyle

ilgi gösterdi.

YARIN ☐ Gerçekten de yürüyüş, sizin vurguladığınız amaca ulaştı. Kamuoyu ve basın tarafından büyük ilgi ile karşılandı. Bu ilgiyi nasıl değerlendiriyorsunuz? Özellikle yürüyüş sırasında bir velinin de katılması; iki ayrı şehirden çıkılması, Ankara'da çiçeklerle karşılama yapılması gibi farklı unsurları da gözönünde bulundurarak, bu ilginin daha önce yaşanılanlardan daha coşkulu olmasının nedeni ve sonuçlarını değerlendirir misiniz?

CEM ☐ Sanıyorum sempatiyle karşılanmasının nedeni YÖK'ün ne denli aksayan bir kurum olduğunun tüm boyutları ile ortaya çıkmış olmasıdır. Bir çok öğretim görevlisi atıldı ya da ayrılmak zorunda bırakıldı. Onbinlerce öğrenci okullarından atıldı. Bir kısmı

iki yılda bir çıkarılan aflarla geri döndü. Anfilerde oturacak yer bulunamaz oldu. Paralı öğretim YÖK döneminde yasallaştı. YÖK'ün eğitim sorununu çözemeyeceği. Demokrat öğretim görevlilerini ve öğrenci gençliği sindirmeye yönelik bir kurum olduğu, artık tüm çıplaklığı ile toplumun gözüne çarptı. Bugün YÖK'ü savunmaya fanatik denebilecek az sayıda insan cesaret edebiliyor. İlginin nedeni ise, 12 Eylül sonrası öğrenci gençlik en çok saldırılan kesimlerden biri oldu. 12 Eylül öncesindeki terörün kaynaklarından birisi olarak gösterildi. Oysa yasaların bize verdiği hakkı ve güvenceyi kullanarak yürüdük. Anarşi ve terörle hiçbir ilişkimiz olmadığını kanıtladık.

SERHAT ☐ 12 binin üzerinde öğrenci ÖD'lere temsil yetkisi verdi. Bu yetkiyi ÖD'ler biraraya gelerek en iyi biçimde sonuçlandırmak üzere İstanbul ve İzmir'den yürüyerek yola çıktı. Daha önce öğrencilerin çeşitli biçimlerde sorunlarını duyurmak için yaptıkları girişimler dikkate alınmamıştı. ÖD'lerin temsilcileri seslerini duyurabilmek için yürüyerek Ankara'ya geldiler. Kamuoyundaki ilginin nedeni, öğrencileri, istemlerini dernekleri aracılığı ile yansıtmalarıydı. Kendileri sorunlarına sahip çıkabileceklerini, bunu barış havası içinde sonuçlandırabileceklerini gösterdiler.

FATMA İNCİ ☐ Kamuoyundaki tepkiyi ikiye ayırabiliriz. Demokrat basın ve SHP destek verirken, gerici basın ve ANAP içindeki aşırı sağcı güçler bunu pek hoşnutlukla karşılamadılar. Örneğin anarşi hortluyor gibi başlıklar atıldı, Anap başkanlık divanından, "Öğrencilerin bu eylemleri 12.Eylül öncesi bazı nahoş olayların başlangıcını işaret ediyor gibi demeçler verildi. Onların kaygılanmaları doğaldı tabii. Altı yıldır susturulan öğrenci gençlik, artık haklarına sahip çıkıp, en yaşamsal hakları, sorunları için mücadele etmesi gerektiğini gösteriyordu.

ATİLLA ☐ Örgütlü bir yapının böyle bir eylemi kotarabileceğini ispatlaması ve hele hele sürekli olarak eleştirilen, kendisine güvenilmeyen öğrencilerin kotardığı bir eylem olmasının etkisi var. Ek olarak atılmaların kaynağı olan 44. madde ile birlikte bir bütün olan YÖK'ün sorunlara çözüm getiremeyecek bir yapı olduğu görüldü.

Yürümekteki amaç, etkinin daha yaygın olacağından kaynaklandı. Kamuoyundaki etki oldukça olumluydu. 12 Eylül sonrasındaki altı yıllık eğitim süresinde öğrencilerin çok büyük birbaskı altında olmasından gelen bir eğilim kamuoyunun ilgisini üzerimize topladı.

YARIN ☐ Sizler İstanbul ve İzmir'den yürüdünüz. Ancak diğer illerden imza kampanyasına katılım ve yürüyüşe ilgi nasıldı?

MELAHAT ☐ Birlikte bir tavır gelişmeye başlamıştı. O birlikteliğe katılmak için öğrencilerde de bir istek oldu. Katılmak istekleri kendiliğinden ortaya çıktı. İsa Tanrıverdi olayında, oturma eyleminde de kendiliğinden yani öğrencilerin kendi istemleri olduğunu, dernekleri sorunlarını çözmeye zorlamalarını açıkça görüyorum.

AHMET ☐ Bolu'dan katılan arkadaşlar çok kısa bir sürede, 4 gün gibi bir sürede yüzde 60'a varan bir oranda 500 kişilik bir okulda 300 imza toplamışlar. Bu da öğrencilerin gerçekten büyük bir desteği olduğunu gösteriyor.

ATİLLA ☐ Ayrıca kampanyanın bu şekilde gelişmesi hem kamuoyunda etkili oldu, hem de öğrenciler üzerinde etki yarattı. Meclise verilen ilk dilekçeyi hatırlarsınız 33 veya 34 dernek imzalamışken, bu kampanyaya salt İstanbul'dan ve İzmir'den 30 dernek katılıyordu. Bunun yanısıra Ankara, Çukurova, Sivas ve Bolu'dan da katılım oldu. Bu bile kampanyanın öğrenciler nezdinde değerinin arttığını gösteriyor.

En başından sonuna tüm demokratik dernek öğrenci hareketine karşı çıkan veya belli eleştiriler getiren kesimlere de, kişilere de cevap bu şekilde verilmiş oldu. Çünkü eylem başından sonuna dek bir birleşik kampanya anlayışıyla götürüldü. 12 bin imzanın toplanmasıda ÖD'lerin işlevini yerine getirmesi anlamında önemlidir.

CEM ☐ Bende bu konuda bir şeyler eklemek istiyorum. Arkadaşlar gerçekten çok güzel bir noktaya değindiler. ÖD'in birlikteliği günlerce uzun bir tartışma sürecinden geçerek geldi. Başlangıçta dernekler bir araya gelip karar alır mı almaz mı bu tartışılıyordu. Şu andaki temsilcilerin demokratik temsilciler olmadığı, kitle temsilcileri olmadığı hatta ve hatta naylon temsilciler olduğu söyleniyordu. Bu eleştiriler tutmadı. ÖD'ler ezici bir çoğunlukla böylesi bir görüşe karşı çıktılar. Ancak bu birlikteliği kırmak için kimi bireysel çıkışlar yapıldı. Gördüğüm kadarıyla bu tür çıkışlar son derece etkisiz kaldı. Bundan sonra iyice etkisizleşecektir. Kampanyanın gösterdiği birbaşka sonuçta bu.

YARIN ☐ 44. maddenin değiştirilmesi atılmalar sorununa ne ölçüde çözüm getirecek? Bu sorunun çözümlenmesinin genel sorunun çözümlenmesine katkısı nasıl olabilir?

YASEMİN ☐ Tüm Türkiye dernekleri olarak biz toplandığımızda derneklerin en önemli, en acil sorunu olarak kitleselleşme sorunu olduğunu koymuştuk Bu sorunun gündemde olduğu bir dönemde yasaldık ve meşruyduk, yaşam içinde meşruyduk.

Ancak Kamuoyu önünde meşruluk olayının açılması için derneklerin kitleselleşebilmesi gerekiyordu. Bunun için öğrencilerin en temel, en pratik sorunlarına somut bir takım yanıtlar getirilmesi gerekiyordu. Ve Eylül ayında bir değerlendirme yaptığımızda şunu saptadık. Bugün en önemli, en acil sorun, en can alıcı, en yakıcı sorun atılmalar sorunu. Çünkü binlerce öğrenci okullarından atılıyor, dahası atılma korkusu öğrenciler üzerinde çok değişik bir baskı yaratıyor. Bunu içinde neler yapabiliriz diye oturup konuştuk. Atılmalara neden olan 44. maddenin değiştirilmesi konusunda bir fikir birliğine vardık gerçi sorun YÖK'ten kaynaklanıyor, YÖK değişmedikçe ne 44.maddenin kaldırılmasıyla, geçici bir takım düzenlemelerle tüm sorunlar çözümlenemiyecek hiçbir zaman bitmeyecek. Fakat atılmalar gündemimizde çok can alıcı bir sorun olarak durduğundan 44. maddenin değiştirilmesi konusunda bir kampanya başlattık. 44. madde önerisinde öncelikle şu anki vize olayının tamamıyla içinin boşaltılması şeklini önerdik. Yani şu anki anlamıyla bir vize olayı yok. Vize nedir? Bir geçiş iznidir. Yüzde 40 tutturacaksınız, izin alacaksınız ki finale girebilesiniz. Halbuki biz ara sınav uygulaması ve arasınav girmenin zorunlu olmamasını istedik. Bu öğrencilerin üzerindeki sürekli sınava girme, sınavdan çık, ders çalış ve derslerden kafanı kaldırma psikolojik baskısını ortadan kaldıracak ve ara sınavdan 70 tutturan geçecekti. Öğrencilerin böyle bir şansı ve ders seçme şansı olacaktı. Final için ara sınavdan 40 almak zorunluluğu olmayacaktı ve bütünlemeden sonra bir ek sınav hakkı daha tanınacaktı. Böylece de öğrenciler 4 yıllık bir süre içinde okullarını bitirebileceklerdi. Bunun yanısıra ek süreler önerdik. Bu ek süreleri tamamlamadan okulla öğrencinin ilişiği kesilemeyecekti. Bu bağlamda 44. madde için bizim önerdiğimiz değişiklikleri kabul edilirse atılmaların çok büyük ölçüde önüne geçeceğine inanıyoruz.

FATMA ☐ Ben neden 44. maddeyi seçtiğimizi anlatmak istiyorum. Bugün gerek YÖK konusunda konuşmalar, çeşitli alanlarda çıkardığı hoşnutsuzluklar sergileniyor. Fakat rahatsızlık, mantıksızlık, çelişkiler o denli büyük ki, öyle yoğun ki yani bir ucundan tutup çekmek gerekiyor. Sorunun özünü yakalamak gerekiyor. Bu 44. madde öğrencinin duyarsızlaştırılmasıyla da ilgilidir. Öğrencinin sosyal hayatından yoksun bırakılmasıyla da ilgilidir. Yani bize düşen görev bir dernekler olarak gündemdeki en acil sorunu saptamak öğrenci kitlesinin sorunlarını dile getirmektir. YÖK'ün doldur boşalt sistemi, kontenjanlarm artırılıp, düşürülmesi, atılmalar, genelde 44. madde de somutlanıyordu. Bu anlamda 44. maddeyi acil sorun olarak seçtik.

Bu kampanyada 44. maddeyi seçtik. Tartışmalar sırasında bize bir takım eleştiriler gelmişti. "Niye 44. maddeyle uğraşıyoruz. YÖK'e toptan hayır denmelidir"." O anlamda vizelerin içeriğinin değiştirilmesi şeklinde ara sınav uygulanması getirmek öğrencile-

ri depolitize etmek, sınav makinesine çevirmektir. Vizelere de toptan hayır demeliyiz vb."eleştiriler geldi. Biz şunu diyorduk, YÖK'e hayır diyoruz. Bugün aklı başında herkes YÖK'e hayır diyor. Öğrenci dernekleri önlerine koydukları bir takım hedeflere ulaşabilecek güce sahip değillerse, boş hayal peşinde koşup prestij kaybedeceklerdir. Onun yerine ana hedefi gözden kayhetmeden ulaşabileceğimiz bir takım talepler ortaya koymak ve şu anda sahip olduğumuz örgütlü diyoruz ama çok taze, çok yeni henüz güçle bu taleplere ulaşmak ve elbette bu kazanımlarla daha ileriye yönelmek, bu başarıları birer basamak yapıp daha ilerilere yol almak gerektiğini söyledik. Çünkü demokratik hak ve özgürlükleri kazanmak yalnızca hak ve istemlerle çıkmakla olmuyor. Bu istemlere ulaşabilecek güçe de sahip olmak gerekiyor. Bizim ÖD'ler biraz önce dediğim gibi çok taze, çok yeni.

CEM GÖNENÇ □ Derneklerde bir yandan kendine daha uzun vadede hedefler koyarlarken bir yandan da kitlenin somut, güncel çıkarları için mücadele etmesinibilmeli. Bazı arkadaşları "14. maddenin değiştirilmesi hiçbir şey sağlamıyacaktır, YÖK kaldırılmalıdır diyorlar. Kuşkusuz bu böyledir ama sadece uzun vadeli hedeflere dayanarak mücadele edilmez. Kitlelereönderlikedebilmek kolay bir iş değildir. Kitleleri kazanabilmek kolay bir iş değildir. Bunun için uzun bir yol gerekir ve bu yol sadece sloganlarla katedilemez.

FATİH □ Derneklerin bu zamana kadar yaptığı tüm çalışmalar genel olarak özerk ve demokratik bir üniversite istemi çerçevesinide, yürütülmektedirki bundan sonra da bu paralelde yürütülecektir. Şu anki kampanyanın ana nedeni 44. madde olacaktır. Dernekler olarak öğrenci arkadaşlarımıza gittiğimizde dernekleri duymamış olmalarına karşın atılmalarla o denli yüzyüze olmaları nedeniyle YÖK denildiğinde onlar atılmaları akıllarına getiriyorlar. YÖK'ü onların bilinçlerinde billurlaştıran şey atılma sorunu. Üniversitelerde yığınsallaşmak derneklerin, özerk ve demokratik üniversitenin gerçekleştirilmesinde gereksindiği başlıca unsurlardan birisi. Bu da doğal olarak YÖK'ü öğrenci arkadaşların bilincinde billurlaştıran atılmalar sorunuyla, bundan hareketle öğrenci arkadaşlarınıza gitmemizi gerektirdi. Bu kampanya da bu yol da yapılmış bir çalışma olarak değerlendirilmelidir

ATİLLA □ Cem biraz değindi, demokratik kitle örgütlerinin en büyük görevi ve bunu politik örgütlerden ayıran noktalardan biri de temsil ettikleri kitlenin güncel ve acil sorunlarına çözüm bulabilmek, bu doğrultuda çalışmalar yapmak. İşte atılmalar da ÖD'leri'nin temsil ettiği öğrencileri'n en büyük, en güncel ve acil sorununu temsil ediyor. Çünkü geçen yıl 40 bin kişi atılmıştı. Bu yıl gene ona yaklaşık rakkam ortaya çıkacak. ÖD'leri öncelikle çözüm bulması gereken konulardan olduğu için önce YÖK değil 44. maddeye ağırlık verdik.

YASEMİN □ Ben birşey söylemek istiyorum. Bugün 44. maddeye hayır diyoruz, fakat alternatifimiz var, yani insanlara bir 44. madde önerisi sunup altına imza topluyoruz. Bugün YÖK'e hayır diyebilirdik, ama bu çok anlamlı olmayacaktı. Çünkü bir alternatiliniz yoktu. Yani 1988'de sonuçlanmasını düşündüğümüz eğitim reform tasarısı şeklinde bir programımız var. Biz o zaman bir alternatilini koyarak daha geniş çaplı bir kampanya başlatacağız. Ama alternatilimizi koyacağız. Bugün gerek basında, gerek demokratik kitle örgütlerinde 44. madde ile beraber YÖK'de gündeme gelmiştir. Yani bir anlamda amacımıza ulaşmış bulunuyoruz.

YASEMİN □ Şimdi 44. maddenin istemlerimize göre değişmesiyle elbette üniversiteler günlük güneşlik yerler olmayacaklar. Yani bütün sorunlara çözüm bulamayacağız. Ama bununla beraber şunları önleyecektir: En azından şimdiye kadar atılmış arkadaşlarınızın geri dönmesini sağlayacaktır. Sınavlar eğitini öğretimimizin başarısını artırmak, eğitimin kalitesini artırmak için yapılıyorsa biz şunu diyoruz, istemlerimizde sınavların, yapılıp yapılmayacağına, nasıl yapılacağına ve şekline ana bilim dalınca karar verilir, çünkü eğitim ve öğretimin kalitesini artırmak ancak bu şekilde mümkün olur. Sınavlar proje şeklinde mi olur, ara sınav vize şeklinde mi olur yoksa uygulamalar araştırmalar şeklindemi olur o şekilde yapılmalıdır diyoruz. Ve öğrenciler buna girip girmemek konusunda serbest olmalıdır diye düşünüyoruz. Bir diğer konu da şu, biz daha önceki yıllarda ek sınav yapılması için de, al çıkarılması için de kampanyalarda bulunduk: 1983 yılından beri defalarca dilekçeler verdik, Bugün 44. maddenin değiştirilmesi için dilekçe topluyoruz. iki yıl önce dilekçe toplasaydık bu denli başarıya ulaşamazdık. Yani daha önce yaptığınız çalışmalar bugün 44. madde ile ilgili istemlerimizin başarıyla sonuçlanmasına yol açtı.

YARIN □ 44. madde ile ilgili kampanyayı izleyecek etkinliklere ilişkin biraz daha bilgi verirmisiniz?

MELAHAT □ YÖK gibi bir kurumun demokratikleştirilmesi istemimiz, alternatif bir eğitim programını getirmemiz ile olanaklı olacaktır. Dernekler çalışma programlarında bu dönem başında-eğitim dönemi başında- çalışmalarımıza girmiştir. Bu konuda iki yıllık bir hedef saptadık. Bu hedef sonrasında etkin taban katılımı ve bilimadamlarımızın, avukatların aracılığı ile araştırmalar yapılarak, bütün öğrencilerin istemleri doğrultusunda bilimsel bir program ortaya çıkacaktır. Reform tasarımız tüm öğrenci derneklerinin katılımı ile kamuoyuna çeşitli etkinliklerle duyurulacaktır.

CEM □ Belirli bir alanda mücadele edilirse hedefler de çok iyi bir şekilde belirlenmeli aynı zamanda sadece yıkmak değil yerine aynı zamanda yerine çok daha iyisini koymak, tarihi gelişmenin zorunluluğudur. YÖK'ün değiştirilmesi varolan eğitim sisteminin yerine bilimsel olanın konulmasıdır. Özerk ve demokratik üniversiteden yoksun bırakıldığımızı biliyoruz. Ama sorun bunları kitleye genişletebilmek. Bu çalışmanın tüm öğrencilerin görüşlerini alan bir çalışma olmasına dikkat edeceğiz. Ayrıca bu çalışma için düşünülen modelde tasarı üç bölümde olacak: üniversite geneli, branş, fakülte. Şu anda kesinleşmedi ama muhtemel bu şekilde olacak. Üniversitenin geneline ilişkin istemlerde var. Örneğin Tıp Fakültesi öğrencileri bir araya gelip, tıp eğitiminin nasıl olması gerektiği üzerine bir taslak hazırlayacaklardır. Diğer dallarda, teknik dallarda eğitim yapan arkadaşlarımız teknik eğitim üzerine bir çalışma yapacaklar. Böyle bir şeyi kotarabilmenin kolay bir iş olmadığının bilincindeyiz.

AHMET □ Şu anda derneklerin alternatif program konusunda kesin ortak kararı yok. Kişisel olarak şunu söyleyebilirim: Özerk ve demokratik bir üniversite istemimiz var. Her üniversitenin her bran-

şın her fakültenin kendine özgü koşulları gözönüne alınarak alternatif programlar yapılması, ardından demokratik özelliğinin sağlanması gerekir. Üniversitenin demokratlığının sağlanması bir bütün olarak üniversitenin öğretim üyeleri-öğrenciler-çalışanların yönetime katılmaları ile olanaklı olacaktır. Dernek olarak bunları genel bir toplantıda tartışmaya sunacağız.

YARIN □ Gerek eğitimde reform tasarısı, gerek bundan sonraki etkinlikler olarak neler yapılacak? Henüz kararlaştırılmadı ise neler düşünülüyor?

SERHAT □ Cem arkadaşımız alternatif tasarısı oluşturmanın kolay olmadığını söyledi. Ama bununla birlikte bugünkü kampanyamız umduğumuzdan etkili oldu. İmza sayısı olarak 10 bine ulaşmayı düşünüyorduk. 12 bin imzaya ulaştık. Ama başarımız imza sayısı ile sınırlı değil. Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler dahi derneklerde çalışmak için heveslıler ve kampanya sayesinde bu gerçekleşti. Dernekleri benimsediler ve bu arada derneklerde çalışıyorlar. Elbette alternatif bir tasarı sunarken kitlenin, tüm öğrencilerin katılımı gerekir. 44. maddeye hayır kampanyası bunu sağlamış bulunuyor. Şimdi bundan sonraki hedeflerimize çok rahat ulaşabileceğiz çünkü artık dernekler kitleye işlevlerinin örgütü olabildiklerini gösterdi ve bu açıdan sahiplenilen yapılar olmaya başladı. Bu şekilde önümüze çıkacak sorunlara çok daha rahat çözümler üretebileceğiz. YÖK'e alternatif oluşturacak yasa tasarısını da tüm öğrencilerin katılımıyla çok daha rahat bir şekilde hazırlayabileceğiz. Dernekler öğrenci sorunlarıyla, onlara çözüm aramakla üzerine düşen işlevi yerine getireceğini gösterdi. Alternatif reform tasarısının hazırlanması, barınma sorununda, beslenme sorununda, kitap sorununda tüm öğrencilerin katılımı ile daha derin çözümler arayabileceğiz.

NURHAN SERİN

BİLKENT'LE AMAÇLANAN NEDİR?

Yakup Kepenek

Ülkemizin yüksek öğretimine bu yıl, bir vakıf üniversitesi niteliğinde, ya da "özel" üniversite olarak Bilkent katıldı. Üniversite düzenini köktenci bir tutumla değiştiren YÖK uygulamasının bir uzantısı, alt ögesi olarak oluşturulan Bilkent'in, niteliğinin toplumsal gelişme açısından irdelenmesi bu açıdan önem kazanmaktadır. Daha açık bir deyimle Bilkent, YÖK anlayışı içinde değerlen dirilebilir.

Yapısı, özellikleri ve amaçlarıyla, YÖK, gerçekte, bir teknik okullar düzenlemesidir. YÖK'ün niteliği gerçekte, üniversite kavramıyla bağdaşmaz. Üniversite, adı üstünde, bilimsel üretim merkezidir. Üniversite anlayışı, özellikle günümüzde, yasakçılığı, düşünce sınırlamalarını benimsemez, içeremez. Bu anlamda, YÖK üniversiteleri gerek ders programları, gerekse araştırma ve yayın çalışmalarıyla, üniversite niteliğinden çok uzaktır. Yalnızca, öğrencilere basma-kalıp bilgileri, yalan-yanlış yollarla aktaran okulların, üniversite adı taşımaları, onları üniversite saymaya kesinlikle yeterli değildir. YÖK üniversiteleri, birkısım tekniklerin öğrenildiği yerlerdir teknik okullardır. Ancak, öğrenim elemanı, araç-gereç yetersizliği, bunların, özellikle büyük kentlerin dışında olanların, teknik okul olmalarını da sınırlamaktadır.

Burada kısa bir açmalıkla, YÖK düzenlemesinin Atatürkçü gösterilmesindeki düzmeceye değinilmelidir. Atatürkçü anlayışta bilim bir tutkudur, gerçek yol göstericidir; toplumu yön veren tek ışıktır. YÖK uygulamasıyla bu yaklaşım arasında her hangi bir ilişki kurulamaz.

BİLKENT'in kurulması, tek başına YÖK'çü üniversite anlayışının başarısızlığının, egemen çevrelerin beklentilerine yanıt veremeyeceğinin bir kanıtıdır. BİLKENT'ın kurucuları YÖK'ün de yöneticileridir. BİLKENT'e gereksinim duyulması, YÖK uygulamasından bilimsel üretim beklemediklerini gösterir.

BİLKENT'in, YÖK'ü yönetenlerce kurulması, gerçekte, yeni kuruluşun da üniversite olamayacağını gösterir. YÖK'ü yönetenlerin, nasıl bilim düşmanı, düşünce düşmanı oldukları, yıllardır görülmektedir. Özgür bilimsel çalışma düşmanlarının, gerçek bir üniversite kuracaklarını beklemek, boşunadır. Bir başka deyişle, BİLKENT, gerçek anlamda, çağdaş bir üniversite olamayacağını, kuruluş süreciyle kanıtlıyor, kendi başarısızlık tohumlarını içinde taşıyor.

BİLKENT, varolan koşullarda, salt "para sermayeye dayalı, para ile ve para için" birkısım tekniklerin öğrenilmesine olanak sağlayacak bir kuruluştur. Bu durum, öğrencilerden alınan ücretten öğretim üyelerinin gelirlerine kadar uzuyor.

BİLKENT'le uygulamaya konulan yüksek ücret ödeyerek öğrenim görme süreci, Osmanlı'dan buyana, öğretimde fırsat eşitliği olarak nitelenebilecek bir anlayışa tümüyle ters düşüyor. Öğretim basamaklarının, sağlanan kamusal olanaklarla yoksul ailelerin çocuklarına da açık olması ilkesi, BİLKENT'le yıkılıyor. Özellikle, 1980 sonrasında gelir bölüşümünün giderek daha da eşitsiz bir duruma gelmesiyle, yoksul-zengin gelir farkının açılmasıyla, toplumsal ayrışma belirleniyor. Geçmişte, tüm eksikliğine karşın, "köylü çocuklarının Başbakan olması" yollarını açık tutan eğitimde fırsat eşitliği ilkesi, tümüyle terk ediliyor. BİLKENT parası olanları, üst yönetimlere hazırlamayı amaçlıyor.

BİLKENT öğretim elemanlarına sağlanan yüksek ücret düzeyi de ilginç bir yaklaşımı sergiliyor. Diğer "üniversitelerde aynı işi yapan, aynı nitelikteki" öğretim elemanlarının ücretinin dört-beş katı bir ücretin BİLKENT öğretim elemanlarına sağlanması, buralarda çalışma özlemini, verimli üretimi yok edici bir tutumu sergiliyor. Bu sömürge yönetimlerine özgü ücret anlayışının, YÖK üniversitelerinde yaratacağı olumsuz etkiye ek olarak, BİLKENT'te de, gerçek bilimsel çalışma yerine, paraya dayalı üretime yol açacaktır. "Parayı verenin düdüğü çaldığı" bir yaklaşımın, çağdaş üniversite, gerçek bilimsel üretim, özgür düşünceye dayalı araştırma ve yayın gibi kavramlara ne kadar yabancı olacağı açıktır.

BİLKENT'in adı dışında, hiç bir olumlu yönü yoktur. BİLKENT benzeri girişimler, pek çok ülkede vardır. Ancak, gerek kuruluş biçimleri, gerekse toplumsal yapıda konumları yönleriyle, çok farklıdırlar. Özetle BİLKENT, yanlış zamanda, yanlış kişilerce ve yanlış biçimde kurulmaktadır.

Bu kadar yanlıştan bir doğru çıkmaz.

Eğer ülkemizde gerçek bir bilimsel üretim, çağdaş üniversiteler isteniyorsa, ilk yapılması gereken, düşünce özgürlüğünü eksiksiz sağlamaktır. Bu yapılmadıkça, Ortaçağ düşünce anlayışıyla, üniversite kurulamaz. Olsa olsa bir teknik okul kurulabilir, BİLKENT de teknik okulların paralı türü olacaktır.

OTOMOBİL-İŞ İŞÇİLERİYLE DAYANIŞMAYA ÇAĞRI?...

Okuyucularımızı, 12 Eylül 1980 sonrasının en büyük grevini gerçekleştiren Netaş işçileriyle dayanışmaya çağırıyoruz. Netaş işçilerinin haklı çabalarında yalnız bırakılmayacaklarına inanıyoruz. Yardımlar, Otomobil-İş Sendikasının İstanbul Ziraat Bankası, Küçük Sanayi Şubesi, 2316 nolu hesabına yapılabilir.

"Bu grev sendikal ve demokratik mücadelede çok önemli bir köşetaşı"

Bağımsız Otomobil-İş sendikasına bağlı Netaş işçileri, 23 Haziran 1986'dan bu yana süren toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamamasıüzerine 27 Ekim 1986'da aldıkları grev kararını 18 Kasım 1986'dan itibaren uygulamaya başladılar. 12 Eylül sonrasının en büyüğü olma özelliği taşıyan grev, NETAŞ'ın (Northern Electric Telekominikasyon AŞ)Ümraniye'dekifabrikası ile Ankara'daki montaj ve İzmir'deki satış yerlerindeaynı anda başladı.NETAŞ, çeşitli telefon santralleriyle, telefon makineleri üretimi yapıyor. PTT yüzde 49, Kanada'nın Northern Telecon Limited Şirketi yüzde 31 ve Türk Deniz Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı yüzde 15 ile NETAŞ'da en büyük paylara sahipler. Grev, NETAŞ'ın tarihindeki ilk grev olması nedeniyle de büyük bir öneme sahip. NETAŞ'da ilk kez 1975'de 35 günlük bir direniş yapılmış ve oldukça önemli kazanımlar elde edilmişti. 2650 Otomobil-İş üyesi işçinin katılımıyla başlayan grevin sürdüğü NETAŞ fabrikasına 22 Kasım günü giderek Grev Gözcülüğü yapan işçilerle görüştük. Yalçın Kürklü ve Zeki Engin adındaki işçilere greve ilişkin görüşlerini sorduğumuzda, "1965'den beri ilk defa böyle bir grev yapıyoruz. Bu işyerinde çok daha kötü durumlarda bile greve çıkılmadı. Bu grev çok tepki topladı, 'NETAŞ gibi bir fabrika greve çıkamaz' dediler. Bu ilk grevimiz, sonuna kadar dayanacağız. 18 Kasım sah gününden beri grevdeyiz. İşveren hiçbir tepki göstermedi. İki saatte bir gündüzleri, bir saatte geceleri nöbet değişimi yapıyoruz. Maddi sorunlarımız önemli değil, önemli olan demokratik haklarımız." diyerek hem grevin önemini, hem de kararlılıklarını açıklıkla ortaya koyuyorlardı. Yasaklarla yok edilmeye çalışılan grev coşkusu kararlılık ve bilinçte yaşıyordu.

"Bizim için Netaş grevi mücadelenin tomurcuğunu oluşturuyor. Genişleyerek sınıfsal bir mücadele oluşturacaktır." Muzaffer İlhan Erdost ve Jülide Gülizar...

Daha sonra Otomobil-İş'in Ümraniye şubesine gittik. Şubede grev yerinde toplanmasına izin verilmeyen işçiler ve onları destekleyenlerden oluşan coşkulu ve heyecanlı büyük bir kalabalıkla karşılaştık. İşçi, işçi temsilcisi ve şube yöneticilerini kutladıktan sonra şube başkanı Şahin Önayak, Genel Sekreter Nazım Alpman ve NETAŞ baş temsilcisi Celal Özdoğanın greve ilişkin görüşlerini aldık. İlk sorumuzda greve kadar yaşanan süreci anlatmalarını istedik:

"Bu dönem Otomobil-İş Sendikasının ikinci dönem toplu sözleşmesi oluyor. 88 maddelik toplu sözleşme taslağımızın tamamını işçi arkadaşlarımız hazırladılar. Taslağın 23 maddesi üzerinde anlaşma sağlandı. Daha sonra geri kalan maddelerde (65 madde) uyuşmazlık oldu. Arabulucunun da devreye girmesine rağmen herhangi bir sonuç alınamadı. Bunun sonucunda 27 Ekim'de grev kararı alındı. 18 Kasım'da da greve çıktık.

Uyuşmazlığı iki bölümde toplayabiliriz:

1- Ücretler, parasal konular, yıpranma pirimi (iki maaş tutarı) sosyal yardımlar.

2- Disiplin kurulu maddemiz. Montajda çalışan arkadaşlarımız, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve onların nakilleri ile ilgili sorunlarımız var; ailevi durumlarının gözönüne alınmasını istiyoruz. Naklin bir ceza aracı olarak kullanılmasına karşıyız. Nakil bir sürgün niteliği taşıyor

Disiplin kurulu başkanlığı '80 öncesinde dönüşümlü olarak oluşturuluyordu. Yani Başkan, birişçiden, bir işverenden oluşuyordu. '80 sonrasında haklarımız katledildi. İki işveren ve iki işçiden oluşan disiplin kurulunun başkanlığı işverene verildi. Biz, tekrar başkanlık dönüşümlü olsun diyoruz.

Kurulların devamı maddesi bizce çok önemli. Temsilcilerin görevleri toplu sözleşmenin bitmesiyle sınırlı. Yeni toplu sözleşme kabul edilene dek bu temsilciler görevlerini yapamıyorlar. Sağlık komitesi, yemek komitesi görevini yerine getiremiyor. Biz bu kurulların çalışmalarının kesilmesini kaldırmak istiyoruz.

Mücadele NETAŞ'da yeni değil, 1974-75'e dayanıyor. 35 günlük bir direniş yapıldı o tarihte. Bunun sonucunda sarı sendikacılığı çıkartıp, Otomobil-İş getirildi. Tüm bunlar bugün yaşadığımız olaylarla bağlantılıdır.

Bizim için NETAŞ grevi mücadelenin tomurcuğunu oluşturuyor. Mücadelenin başlangıcını oluşturuyor. Genişleyerek, sınıfsal bir mücadele oluşturacaktır.

Türkiye'de bu yasalarla grev yapılmaz dediler. Biz bu yasaların değişmesini istiyoruz. Fakat bu yasalar oturduğumuz yerden değişmeyeceğine göre, varolan haklarımızı sonuna dek kullanmalıyız. Burjuvazi bize haklarımızı vermeyecek. İnsanlar haklarını alabilmek için birtakım bedeller ödemişler. Bizim ülkemizde demokrasi yok. Bir örnek verelim size; Laspetkim-İş sendikasından gelen çiçekleri polis işyerinin önünden kaldırtı. Bu küçük bir örnektir, ama delildir. Biz, zor şartlarda da olsa yasakları zorlamak istiyoruz. Türkiye'de bu yasalarla grev yapılamaz diyenlerin kulaklarını çınlatacağız.

Greve işçilerin tamamı çıktı. Kapsam dışı olanların haricinde sendikalı, hatta sendikasız bazı işçiler de çıktı. Bu, bizim örgütlü gücümüzden geliyor. NETAŞ örgütlenmesini yaparken Türk-Metal de örgütlenme yapıyordu. Türk Metal bu örgütlenmeyi sağlayamadı. Ama bugün greve bu arkadaşlarımız bile katılıyorlar.

Örgütlenme ağımız o kadar sağlamı ki, bizim burada aldığımız kararlara, ulaşamadığımız yerde görev yapan arkadaşlarımız bile katılıyorlar. Örneğin, toplu sözleşme görüşmelerinden sonra fazla mesaileri kestik. Buna dışardaki arkadaşlarımız da uydu. Bu grevin önemi yalnız NETAŞ, Otomobil-İş için değil. Bunu aştığını görüyoruz. Örneğin ilk telefonu Hak-İş'den aldık. Hem bağımsız hem de Türk-İş'e bağlı sendikalar burada bir dayanışma ağı yarattı. Kamuoyundan da çok büyük ilgi görüyoruz. Gazeteci arkadaşlarımızı yanıtlamakta çok zorluk çekiyoruz. Bu bizim için çok büyük bir sevinç kaynağı tabii. Bunun yanında uluslararası basından da ilgi gördük. Daily News aradı. Alman ART televizyonu geldi, çekimli program yaptı. ZDF görüntülü olarak vermiş. Biz ulusal düşünüyorduk, uluslararası ilgi gördük. Bu grev, sendikal ve demokratik mücadelede önemli bir köşetaşı.

Halkımıza grevin anarşiymiş gibi gösterilmesine karşın büyük destek görüyoruz. İnsanlar otobüslerden el sallıyorlar, otolar korna çalıyorlar. İnsanlarla iyi bir dayanışma var."

Bu uzun yanıtın ardından grevin uygulanması sırasında uyulması zorunlu tutulan yeni kuralları anımsattık, bunlara ilişkin görüşlerini de şöyle açıkladılar:

"Biz öz olarak birşey kaybetmetik. Eskiden grev yerinde yapılan toplantıları şimdi salonda yapmayı düşünüyoruz. Bir panel yapmak istiyoruz, grevcilerle dayanışma olarak. Sazlı-sözlü bir dayanışma gecesi yapacağız. Kadın grevci arkadaşlarımızla, erkek grevci arkadaşlarımızın eşlerini burada toplayacağız. Bir tanışma ve dayanışma yaratmayı düşünüyoruz."

NETAŞ işçilerini haklı çabalarında dayanışma duygularımızla selamlıyoruz. ●

GÜN DERGİSİ'NİN "SENDİKAL HAKLAR ve DEMOKRASİ" PANELİ

Geçtiğimiz ay Gün Dergisi, "Sendikal Haklar ve Demokrasi" konulu bir panel düzenledi. 16 Kasım günü düzenlenen panele konuşmacı olarak Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, Yol-İş Genel Başkan Yardımcısı Recai Emre, Cumhuriyet Gazetesi yazarlarından Şükran Ketenci, Gazeteci-yazar Mustafa Sönmez katıldılar. Paneli yöneten Özcan Kesgeç, açılış konuşmasında şunları söyledi:

"12 Eylül sonrası sendikal haklar yasaklandı. Kamuoyunda tüm iletişim araçlarıyla sendikalar kötülendi ve itibarsızlaştırılmaya çalışıldı. Ve sendika görevlileri bu alanda üzerlerine düşeni yapamadılar. İşçi hakları bu olumsuz oluşumun nedeni gibi gösterildi ve işçiler Türk ekonomisinin batağa girmesinin nedeni sayıldı. 80'den bu yana demokratik hak ve özgürlükler yok edildi. Sendikal hak ve özgürlüklere her müdahalenin sonunda, demokrasi de ortadan kaldırılıyordu. Bundan işçi hakları ve demokrasinin sıkı ilişkisi olduğu ortaya çıkıyor."

Bu çerçevede diğer konuşmacılar yaptıkları konuşmalarda 80 sonrasında, hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırıldığı ve işçi haklarının yok edildiği konusunda görüş birliğine vardılar. İşçi haklarını, demokratik hak ve özgürlükleri çeşitli yönlerden ele aldılar. Konuşmacılar ayrıca Türk-İş konusunda yaptıkları konuşmalarda, Türk-İş yönetiminin işçi hakları konusunda takındığı tavrı kınadılar.

Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi, Türk-İş yönetiminin değişmesi gerektiğini, ancak bundan sonra Türk-İş'in daha iyi bir konuma gelmesinin sağlanabileceğini söyledi.

Özellikle işçilerin büyük ilgi gösterdiği panele oldukça kalabalık bir izleyici topluluğu gelmişti. Yaklaşık 5,5 saat süren panel, dinleyicilerin sorularının yanıtlanmasından sonra sona erdi. ●

Netaş'ta Grev Çadırı

NETAŞ'ın Ümraniye'deki merkezi ve fabrikasında grev sürerken, aynı saatte Ankara'daki montaj çalışmaları da grev nedeniyle duruyor, İzmir'deki satış bürosunda da grev başlıyordu

Mustafa Okan

Toplumların demokrasi tarihlerinde değişik dönemler vardır. Bu dönemler, iktidarı elinde bulunduran toplumsal güçlere göre birbirinden farklı sınırlar çizerler, çok temel ilkelerde bile yorum farkları olduğu görülür. Kimi zaman, birtakım demokratik hakların daha da genişletilmesi gerektiği görüşü hakim olurken, kimi zaman da böyle bir yaklaşımın demokrasiyi kurtarılmaya muhtaç hale getirdiğini söyleyen görüş iktidara gelebilir. Böyle durumlarda demokrasiyi kurtarmak için demokratik hakların rafa kaldırıldığı da görülebilir. Sözkonusu dönemler, demokrasinin baskına uğradığı dönemlerdir. Bu baskından gençlik etkilenir, insan hakları etkilenir, düşünce özgürlüğü etkilenir.

Ancak yine tarih, baskının basanın olmadığını gösteren örneklere ve çabalara da sahne olmuştur. Bu çabada en büyük pay, baskınlardan da en büyük "pay"ı alan demokrasi güçlerine; aydınlara işçilere ve gençliğe düşmüştür.

Türkiye'de geçen altı yıllık süre içerisinde, demokrasiden yana olan tüm güçler ilkin demokrasi mücadelesindeki yerlerini gözden geçirmek zorunluluğuyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu zorunluluk özellikle gençliğin yerinin belirlenmesi anlamında oldukça önemlidir. Çünkü, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de demokrasi mücadelesinde gençliğin tutumu ve yeri konusunda farklı görüşler vardır. İçinde yaşadığımız günlerde ise bu yaklaşım birbirinden çok uzak noktalara savrulan bir çeşitliliktedir. Bir yanda iktidar gençliğin toplumsal yaşama katılımını yasalarla engelleyip beyinleri depolitizasyon karanlığında körelmeye çalışırken, diğer yanda gençliğe demokrasi mücadelesinin öncülüğü yüklenmeye çalışılmaktadır.

Bu noktada yapılması gereken, demokrasi mücadelesinin tarih içinde değerlendirilmesi olmalıdır. Tarihin gösterdiği ise kısaca ve açıkça şudur: Feodallerin yıkılan kaleleri üzerinde burjuva sınıfının iktidarı işçi ve emekçi kitlelerin gücüyle yükselmiştir. Ancak çok geçmeden, başlangıçta attığı eşitlik sloganlarıyla demokrasi mücadelesinin öncüsü olan burjuvazinin bu talepleri yalnızca kendisi için "var" saydığı anlaşıldı. Çünkü artık eşitlik, özgürlük gibi sloganlar burjuvazinin iktidarıyla çelişkili istemlerdi. İşte bu andan başlayarak demokrasi mücadelesinin öncülüğünü işçi sınıfı aldı.

İşçi sınıfının sömürüden kurtulma mücadelesinin uzun yolu içinde, demokrasi mücadelesi önemli bir mesafeyi oluşturmaktadır. Bu mesafenin aşılması geniş bir demokratik muhalefet tabanını gerektirmektedir. Demokratik muhalefetin en dinamik güçlerinden biri de gençliktir. İşte bu dinamizm, gençliği demokrasi mücadelesinin çok önemli bir unsuru haline getirmektedir. Peki bu önem, gençliğe demokrasi mücadelesinin öncülüğünün verilmesi şeklindemi biçimlenmelidir? Bu soruyu kısaca yanıtlamaya çalışalım:

Gençlik bir toplumsal sınıf değildir. Toplumdaki her sınıf ve tabakanın kendi gençliği vardır. Gençliğin ezici çoğunluğunu işçi, köylü ve öğrenici gençlik oluşturmaktadır. İşçi ve köylü gençliğin, işçi sınıfı ve emekçi köylülerle birlikte demokrasi mücadelesinin içinde olması doğaldır. Öğrenci gençlerin de çoğunluğunu emekçi kökenliler oluşturmaktadır. Ayrıca yine öğrenci gençliğin çoğunluğu geleceğin emekçileridir. Bu nedenle öğrenci gençliğinde çıkarları, demokrasi mücadelesinde işçi sınıfının yanında yeralmasını gerektirmektedir. Öğrenci gençlik bir sınıf olmadığı için demokrasi mücadelesinde ona öncülük işlevi yüklenemez. Ve öğrenci gençliğin demokrasi mücadelesindeki başarısı yalnız ve yalnız işçi sınıfının yanında yeralmasına bağlıdır.

Geçtiğimiz Kasım ayı demokrasi güçlerinin iki büyük eylemine sahne oldu. Bunlardan biri, öğrenci dernekleri temsilcilerinin 6 Kasım'da Ankara'da sona eren yürüyüşleriydi. Diğeri de, NETAŞ'ta başlayan grevdi.

Öğrenci dernekleri temsilcileri altında 13 binin üzerinde öğrencinin imzası bulunan dilekçeyi TBMM Başkanlığı'na 6 Kasım'da ilettiler. Bu dilekçe öğrencilerin "özerk, demokratik üniversite" istemlerinin önemli bir adımını oluşturan YÖK'nün 44. maddesine ilişkin değişiklik önergesini içeriyordu.

Öğrenci gençlik demokratik örgütlenmesinin önündeki engelleri bir bir kaldırırken, işçi sınıfı da önemli adımlar atmıştı. İşçi sınıfının onyıllar süren mücadeleyle elde ettiği haklar '80 sonrasında öylesine geri noktalara götürülmüştü ki, bunları tekrar - hem de daha ileri noktalarda- kazanmak çok çetin bir mücadeleyi gerektiriyordu. Sendika seçme ve kurma özgürlüğünden, grev ve toplu sözleşme haklarına kadar uzanan olağanüstü yasaklar, bilinçli ve kararlı bir mücadele perspektifini zorunlu kılıyordu. Yöneticileri yargı önüne çıkartılmış, kayyıma teslim edilmiş DİSK bir yanda, 12 Eylül iktidarına bakan vermiş TÜRK-İŞ bir yanda; işçi sınıfının çabaları hiç durmadan sürdü. Bu çabaların en önemli özelliklerinden biri, ilerici sendikal hareketin yokedilemeyeceğinin gösterilmiş olmasıdır. Bir diğer önemli yanı da TÜRK-İŞ'i işlevsizleştirme politikalarının büyük ölçüde başarısızlığa uğratılması olmuştur. TÜRK-İŞ'in İzmir ve Eskişehir mitinglerinden yükselen ses budur.

Geçen Kasım ayının 18'inde Bağımsız OTOMOBİL-İŞ Sendikası'nın NETAŞ'ta başlattığı grev bu sürecin doruğudur. 2650 işçinin katılımıyla başlayan grev 12 Eylül sonrasının en büyük grevi olma özelliğini taşımaktadır. Grevin uygulayıcısı Bağımsız Otomobil-İş Sendikasına 60 bine yakın işçi üye. Otomobil-İş Sendikası, 12 Eylül 1963 günü İstanbul'da kuruldu. 1980'den sonra kapatılan Maden-İş Sendikası üyelerinin toplu katılımlarıyla üye sayısı hızla artan Otomobil-İş'in faaliyet gösterdiği metal işkolu, işverenlerin de en çok sendikalaşmayı gerçekleştirdikleri işkolu. Başbakan Özal'ın da bir zamanlar genel başkanlığını yaptığı MESS'te örgütlenen işverenler, bugün 100.200 işçi çalıştırıyor. Bir başka deyişle metal işkolunda çalışan sendikalı işçilerin yüzde 32'si MESS üyesi işyerlerinde çalışıyor. Bu işkolundaki işçilerin Otomobil-İş çatısı altında toplanmaya başlamaları MESS üyesi işverenleri harekete geçirdi. Bu hareketlenme sonucu Otomobil-İş üyesi işçilerden 3000'e yakını işten atıldı. Bu engellemeleri Bakanlığın engellemeleri izledi. Otomobil-İş tüm engellemeler sonucu verilmeyen yetki belgelerinin yüzde 70'ini yargı kararıyla aldı.

Böylesine zorlu bir süreci başarıyla geçiren Otomobil-İş Sendikası'nın Netaş'ta gerçekleştirdiği grevin önemi yalnızca katılım sayısıyla sınırlı değil. Sendikanın Genel Başkanı İlhan Dalkılıç, "Hak almanın tek yolu olarak grev kaldı. İsteklerimiz benimsenene kadar grev sürecek" sözleriyle, greve gerçek anlamını veren düşüncenin altını çiziyordu.

Netaş'ta işçiler uzun sürecek bir mücadeleye hazır olduklarını, kararlı olduklarını gösterdiler. Yeni yasalarla ellerinden alınmaya çalışılan kutlama sevinçlerini sendika merkezlerindeki sazlı-sözlü coşkularıyla yaşattılar. Grevin başladığı andan itibaren değişik işkollarındaki işçilerin kutlama ve dayanışma ziyaretleri ile bu coşku daha da büyüdü.

Gençlik de, işçi sınıfı da yaşanılan sorunların antidemokrasiden kaynaklandığını bilmektedirler. O halde çözümün demokrasi için çaba gösterilmesine bağlı olduğu açıktır. Demokrasi mücadelesinin, demokrasiden yana olan tüm güçlerin ortak çabaları ile başarıya ulaşacağı gerçeği bir kez daha doğrulanmıştır.

TÜRK-İŞ'İN DÜNÜ BUGÜNÜ VE YARINI

Yıldırım Koç

Türk-İş'in 14. Genel Kurulu Aralık ayı sonlarında yapılacak. Bu genel kurul kamuoyunda oldukça büyük bir ilgi uyandırdı. Tartışmalar aylar öncesinden başladı ve genel kurul yaklaştıkça daha da canlanıyor. Türkiye işçi sınıfının gelişen gücü ve toplumsal yaşamda artan önemi, Türk-İş Genel Kuruluna verilen önemde bir ölçüde ortaya çıkıyor.

Genel Kurul öncesi Türk-İş'in dününü ve bugününü ele almakta, eldeki veriler ışığında geleceğe ilişkin beklentileri değerlendirmekte yarar var.

Türk-İş'i Nasıl Ele Almalı?

Türk-İş hakkında bir kitap mı yazmak daha zor, yoksa Yarın'ın bir sayfasını dolduracak bir yazı mı?" diye sorulsa, hiç kuşkunuz olmasın, bir sayfalık yazı daha zor. Hayat ve özellikle de toplumsal hareketler ve örgütlenmeler o denli karmaşıktır ki, o karmaşıklığın bir kitapta sergilenmesi mümkünken, kısa bir yazıda ikinci önemdeki özellikleri soyutlamak çok zor bir iştir.

Türk-İş'i inceleyen birçok kişinin yaptığı bir değerlendirme var. Deniyor ki, "Türk-İş yönetimine işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda davranmayan insanlar hakimdir. Bu nedenle Türk-İş gereken tavırlar ve davranışlar içine girmemektedir."

Kanımca bu yargı doğru değil.

Türk-İş'in ve bağlı sendikaların yöneticileri mevcut durumun nedeni değil sonucudur. Sendikaların veya en genelinde toplumsal hareketlerin önderlerinin kişilikleri ve yetenekleri mutlaka birçok gelişimi olumlu ya da olumsuz etkiler, ama belirleyici olan bu insanların kişilikleri değildir.

Türk-İş üst yönetimi ve bağlı sendikaların yönetimleri, işçi sınıfının bugünkü gücünün, örgütsüzlüğünün, yeterince deneyim sahibi olamamasının v.b. sonucudur. Sendika-içi demokrasinin yetersizliği ise olumsuzlukları artırmıştır. Bugün bizlere umut veren gelişmelerin kaynağını ise, geçmişte Türk-İş ve bağlı sendikaların birçoğunda olumsuz gelişmelere yol açan etmenlerin olumlu gelişmeye yol açacak biçimde değişmiş olması oluşturmaktadır. Son yıllarda Türkiye işçi sınıfının ulaştığı nicel ve nitel düzey, Türk-İş'teki değişikliklerin ana nedeni olacaktır. Hiçbir sendika yöneticisi bu toplumsal gelişmenin önünde uzun dönemde duramaz. Kısa süreli direnişler ise daha büyük tepkilere yol açar.

Türk-İş'i anlamaya çalışmak, Türk-İş'te bazı yöneticileri suçlamaktan daha zordur, ama dünyayı değiştirme niyetinde olanlar için çok daha yararlıdır.

Türk-İş'in Bazı Özellikleri

Türk-İş dıştan göründüğü gibi bütünlüklü bir yapı değildir. Heterojen bir yapısı vardır. Bir tarafta amblemінde kurt resimli Türk-Metal'i, diğer tarafta 12 Eylül sonrasında kapatılan ve faaliyeti durdurulan Yol-İş'i, Petrol-İş'i görebilirsiniz.

Türk-İş Kesinlikle merkeziyetçi bir örgüt değildir. Türk-İş yöneticilerinin bağlı sendikalar üzerinde gücü ve etkinliği son derece sınırlıdır. Türk-İş'in ortak eylemler planlamasında yeterince başarılı olamamasının en önemli nedeni belki bu özelliğidir. Diğer bir deyişle, Türk-İş gerçekte bir merkezden yönetilen bir konfederasyondan çok, herkesin kendi başının çaresine bakmaya çalıştığı bir üst örgüt niteliğindedir. Türk-İş'in zayıflığı ve çaresizliği büyük ölçüde buradan kaynaklanmaktadır. Türk-İş'in tavır ve davranışları eleştirilecekse, yalnızca yönetim kurulundaki beş kişiyi eleştirmek, bu nedenle, haksızlık olur. Türk-İş'in eleştirilecek özelliklerinin sorumlusu, yönetim kurulunun beş üyesinin yanı sıra bütün sendikaların da yöneticileridir.

Türk-İş'in en önemli özelliklerinden biri devlete bağımlılığıdır. Türk-İş birçok dönemde bir devlet organı gibi hareket etmiştir. Türk-İş üst yönetiminin yanı sıra, bağlı sendikaların çoğu için de bu yargı geçerlidir. Türk-İş'in ve bağlı sendikaların çoğunun hükümetlerle ilişkisinde de, üye kitlesinin gücünü harekele geçirmek ve ona dayanmaktan çok, başka hesaplar rol oynamıştır.

Türk-İş'in A.B.D. devleti ile ilişkileri de sendikacılık hareketine zarar vermiştir. A.B.D. hakim sınıfları, Türkiye işçi sınıfının sendikal alandaki örgütlenmelerini kendi denetimleri altında tutmak için Türk-İş ve bağlı sendikaların çoğunun yönetimleri ile yakın bağlar kurmuşlardır. Bu bağlar bazı yıllarda doğrudan kurulmuştur, bazı yıllarda da Amerikan Sendikalar Federasyonu (AFL-CIO) kullanılmıştır. Bugün paravan bir yarı-devlet kuruluşu olan Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) bu görevi yerine getirmektedir.

Bu yapı, işleyiş ve iç-dış etkiler sonucunda Türk-İş'in ve bağlı sendikaların büyük bir bölümünün yönetimleri işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda bir tavır ve davranış içinde olmamışlardır. Ancak, özellikle 1980 sonrasında politik, ekonomik ve toplumsal alanda meydana gelen gelişmeler, Türk-İş ve bağlı sendikalarda olumlu doğrulluda değişiklikleri gündeme getirmektedir.

Bu ve benzen özellikler ele alınmadan Türk-İş'in yapısı ve dinamikleri kavranamaz ve değerlendirilemez.

DİSK'i Türk-İş'ten ayıran en önemli özellikler de bu noktalarda ortaya çıkıyordu. DİSK oldukça homojen ve merkeziyetçi bir yapıya sahipti. Devletten ve A.B.D. hakim sınıflarından ise tümüyle bağımsızdı. DİSK'in 1967-1975, 1975-1977, 1977-1980 dönemleri, yönetimlerinin yapısı, tavır ve davranışları açısından ayrılabilir, ama bu belirtilen özellikler 1967-1980 döneminin tümünde hakim durumdadır.

Türk-İş'in Doğuşu ve Gelişimi

Türkiye'de sendikacılık hareketi ondokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nda endüstrinin zayıflığı ve birçok başka etkene bağlı olarak, Cumhuriyet dönemine işçi sınıfının güçlü bir örgütlenme mirası devrolmadı.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yaşanan göreli bir özgürlüğün ardından 1925 yılında işçi sınıfının sendikal örgütlenmesine darbe indirildi. 1938 yılına kadar sendika kurmanın önünde tüzel bir engel olmamasına karşın, Cumhuriyet Halk Partisi sendikaları kurdurtmadı. Aksine, kendi denetimi altında, CHP'nin yan örgütü niteliğinde işçi dernekleri ve devlet sendikaları örgütlemeye çalıştı.

1938 yılında kabul edilen Cemiyetler Kanunu ile de "sınıf esasına dayalı cemiyet kurmak" yasaklandı. Bu yasak 1946 yılında kaldırılıncaya kadar, sendikalar kurulamadı.

1946-1952 döneminde Türkiye'nin dört bir yanında yöresel sendikalar ve meslek sendikaları kuruldu. Bu sendikalar o yıllarda il düzeyinde (il birlikleri olarak) ve ülke çapında (milli tip sendikalar veya federasyonlar olarak) örgütlendiler. Türk-İş, çok karmaşık etkilerin sonucunda, bu il birlikleri ve federasyonlar tarafından 1952 yılında kuruldu.

1952-1960 döneminde sendikaların grev hakkı yoktu. Hükümetler sendikaları kendi denetimler altına almak için büyük çabalar gösterdiler. Bunda istedikleri ölçüde başarılı olamayınca da, işçi sınıfının sendikalara olan güvenini azaltmak amacıyla çeşitli girişimlerde bulundular. İşçilerin bazı ekonomik hakları yasalarla verildi ve aynı zamanda sendikalar üzerinde yoğun bir baskı uygulandı. 1954-1960 döneminde Türk-İş ve bağlı sendikalar büyük sıkıntılar yaşadılar.

1961 Anayasası sendikal hak ve özgürlüklerin sınırlarını genişletti. Grev hakkının tanınmasıyla birlikte, toplu iş sözleşmeleri birbiri ardına bağıtlanmaya başladı. Sendikaların üye sayısı da artlı. Türk-İş 1960-1966 döneminde toplumsal ve politik yaşamda oldukça saygın bir yere sahipti.

1966 genel kurulu Türk-İş'te bir dönüm noktası oluşturur. Türk-İş'te bir yol ayrımı oldu. Sendika içi demokrasiye tahammül edemeyenler, o günkü Türkiye İşçi Partisi yanlısı olan sendikaları ve sendikacıları yönelimden dışladılar. Türk-İş yönetiminin, gelişen sınıf mücadeleşi koşullarında hakim sınıfların yanında açıkça yer alan tavrı 1967 yılında DİSK'i doğuran süreci başlattı. 1967-1970 döneminde sendikacılık hareketi olağanüstü biçimde yoğunlaştı. Türk-İş üst yönetimi, DİSK'in kapatılmasını sağlamak için Demirel Hükümetiyle işbirliği yaptı. 1970 yılında gündeme getirilen bir yasa ile Sendikalar Yasası değiştirildi. 15-16 Haziran olayları bu değişikliğe tepki olarak ortaya çıktı. Türk-İş, DİSK'i yok etmeyi amaçlayan bu yasa tasarısını destekledi.

DİSK'in 1967-1970 dönemindeki mücadelesi Türk-İş içindeki bazı sendikalarda tepkilere yol açtı. Türk-İş içinde kendisini sosyal demokrat sendikalar biçiminde isimlendiren bir hareket başladı. 1971 yılında önce 4 sendika, daha sonra da 12 sendikanın yöneticileri Türk-İş üst yönetimini ve uyguladıkları politikaları eleştirdiler. 1973 yılında yapılan genel kurulda da o günkü yönetim karşısında açık bir tavır aldılar. Ancak yönetime gelemediler.

1973 genel kurulundaki açık tavır ve yenilgiden sonra Türk-İş içindeki önemli iki sendika (Genel-İş ve Oleyis) Türk-İş'ten ayrıldı ve DİSK'e geçti. Bu geçişin DİSK ve Türk-İş üzerinde önemli etkileri oldu. Türk-İş içinde güçler dengesi demokratlar aleyhine döndü.

1980 ve Sonrasında Türk-İş

Türk-İş ve bağlı sendikaların çoğunun yöneticileri 24 Ocak kararlarına karşı açık bir tavır almadılar. Bir kısmı bu kararları destekledi bile. Bu istikrar programının siyasal alanda tamamlayıcısı olan 12 Eylül askeri müdahalesi ise Türk-İş üst yönetimi tarafından hararetle desteklendi ve Türk-İş Genel Sekreteri Sadık Şide, yeni oluşturulan Hükümette Sosyal Güvenlik Bakanı olarak görev aldı. Türk-İş'in ve bağlı sendikaların yöneticilerinin büyük bir bölümü, 12 Eylül yönetiminin 12 Mart yönetimi gibi davranacağına, DİSK'i, Hak-İş'i ve MİSK'i kapattıktan sonra, herşeyi Türk-İş'e teslim edeceğine inanıyordu. Bu inanç 1982 Anayasası tartışmaya açılıncaya kadar sürdü. İşin ciddiyeti 1982 Anayasası ve 1983 yılında 2821 sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası gündeme geldiğinde ortaya çıktı. Ancak iş işten geçmişti.

Türk-İş'in ve bağlı sendikaların birçoğunun yöneticileri 1980-1986 döneminde demokrat bir sendikacı tavrı göstermediler, sendikacı olarak işçilere karşı sorumluluklarını yerine getirmediler. Sendikal hak ve özgürlükler gaspedilirken, gerçek ücretler düşürülürken, işsizlik artırılırken, v.b. tepkisiz kaldılar.

Türk-İş'in Geleceği

Toplumsal yaşamda iki-üç yıllık süreler kısa sayılır. Bu nedenle, Türk-İş'e ilişkin değerlendirmeler 1986 Aralık genel kurulu ile sınırlı kalmamalı, 1989'u, 1992'yi gözönüne almalıdır.

Türk-İş ve bağlı sendikaların yönetimleri, mevcut durumun nedeni değil, sonucudur. Artık dipten güçlü bir dalga gelmektedir. Bu dalganın önünde durmaya kalkanların başarılı olması düşünülemez.

Bugün Türk-İş ve bağlı sendikalarda işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda gözle görülebilen veya hissedilen birçok olumlu gelişme vardır. Bu gelişmelerin bir bölümü bugün yönetimlere yansımaktadır, bir bölümü gelecekle yansıyacaktır. Bu yansıma sürecini hızlandırmak için Türk-İş'in devletten ve hükümetlerden bağımsızlığının sağlanması, A.B.D. hakim sınıflarının ve onların paravan örgütü Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü'nün (AAFLI) denetim ve güdümünden kurtarılması ve sendika içi demokrasinin sağlanması öncelikle gereklidir.

Aceleci olmadan umutlu olmalıyız.

Bir Uyanışın Öyküsü

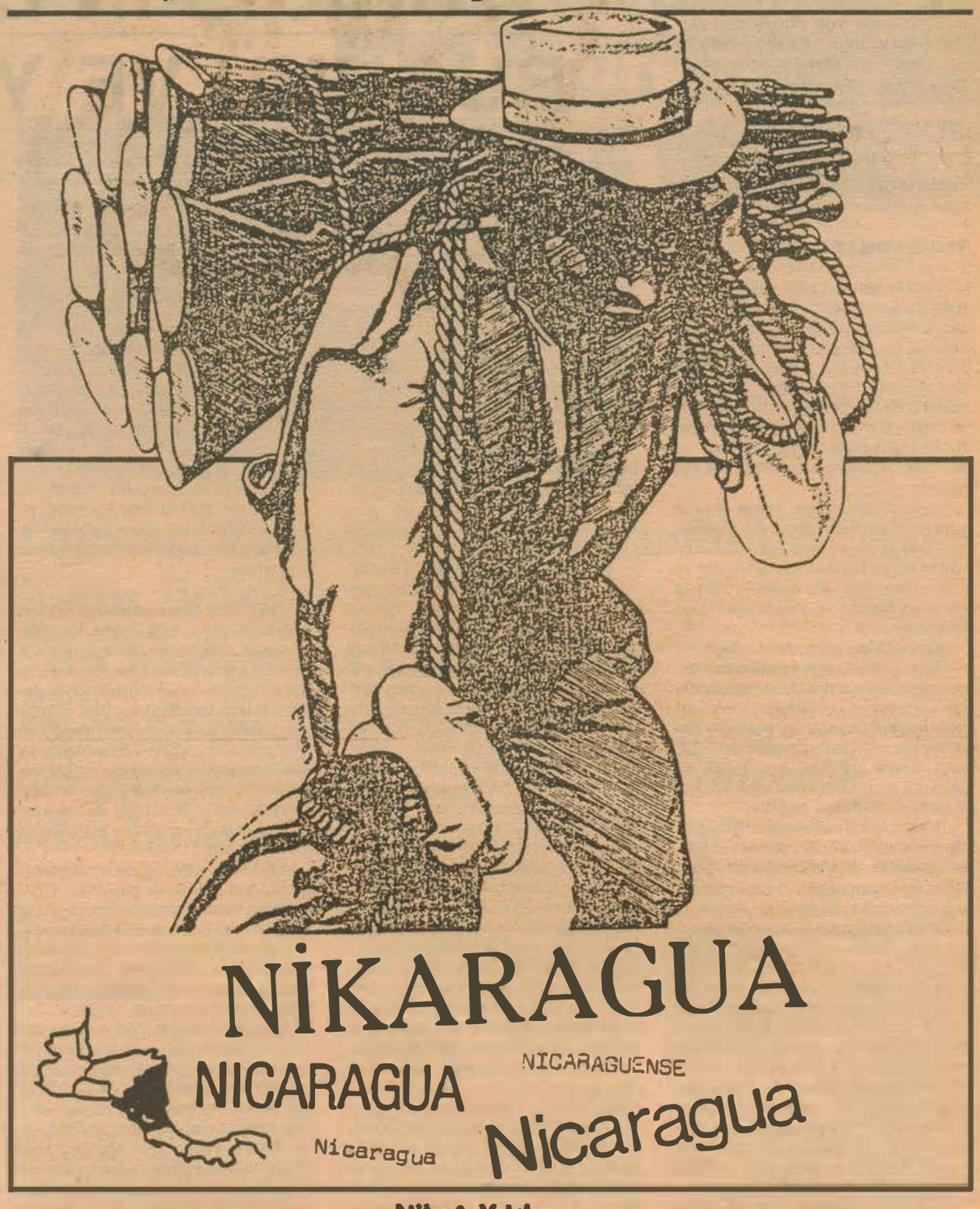

Nihat Yıldız

"...Kesik damarların kıtasıdır Latin Amerika. Keşfedildiği günden beri burada herşey, önce Avrupa, sonra da Kuzey Amerika sermayesine dönüşmüş ve o uzaktaki iktidar merkezlerinde öylece birikmiştir, öylece birikmektedir. ..."

"Latin Amerika" dendiğinde, akla yazar Eduardo Galeano'nun bu sözleri geliyor ister istemez.

Gerçekten de, sömürgelere susamış Rönesans Avrupalılarının Okyanus'a açılmalarından bu yana geçen yüzyıllar boyu, yer yüzünün, alabildiğine sömürülen, yoksullaştırılan bir parçası olarak kalmış Latin Amerika; tüm doğal ve insansal kaynakları son kertesine değin kullanılmış, tüketilmiş başkalarınca. Adı, niteliği değişik olmakla birlikte, yüzyıllar öncesinden hiç de farklı olmayan, ama çok daha gelişmiş ve karmaşık bir sömürü düzeni egemen Latin Amerika'da bugün de.

Latin Amerika ülkelerinin hemen hepsi, 19. yüzyılın ilk yarısında Portekiz ve İspanya'nın egemenliğinden kurtularak, bağımsız olmayı başardılar. Ancak, günümüzdeki anlamıyla, "sömürgeciliğe karşı verilen bir kurtuluş savaşı" sonunda kazanılmış bir bağımsızlık değildi bu; İspanyol ve Portekizli sömürgecilerin, bu sömürüye ortak olmak isteyen anavatanlarına başkaldırıp onlardan ayrılarak, sömürüyü kendi başlarına sürdürmeleriydi yalnızca. Ne ki, böylesine zengin kaynakların "tam anlamıyla" değerlendirilebilmesinin yerli sömürgenlerin harcı olmadığı kanısında olanlar da vardı. Nitekim, bir süre sonra emperyalizm de karıştı işin içine ve içerdeki egemen güçlerin sömürüsüne dış sömürü de eklendi böylece.

Evet, yüzyıllar geçti aradan ve tüm bu süre boyunca, her geçen gün biraz daha artı Latin Amerika'dan koparılanlar. Öylesine iç içe geçmiş bir sömürü yumağının ortasına düşürüldü ki Latin Amerika, kıtanın az gelişmişliğinin tarihinde yaşanan herşey, evrensel kapitalizmin gelişiminin tarihine bağımlı birer olguydu bir bakıma.

Latin Amerika, Batılılar için bugün o eski "harikalar diyârı" değil belki de, ama hâlâ onların hizmetinde; tükenmez bir hammadde kaynağı onlar için.

Latin Amerika insanının yüzyıllar boyu yaşamından söküp atamadığı birer gerçek tüm bunlar. Ama, onun yaşamına bir anlam veren ve her geçen gün biraz daha umutlandıran başka gerçekler de var. Direniyor artık Latin Amerika insanı; ülkesinin, insanının göz göre göre sömürülmesine başkaldırıyor ve İspanyol efendilerinin kazandığı "bağımsızlık"tan sonra, gerçek bağımsızlığını elde edebilmek, özgür ve mutlu yaşayabilmek için savaşım veriyor: Latin Amerika insanının, 20. yüzyılın ilk yarısında Emiliano Zapata ve Pancho Villa ile birlikte "Toprak ve Özgürlük" diyerek ayaklanmasından bu yana yaşanan ve sekteye uğratılan tüm ilerici devinimlerin birikimiyle yeni bir dönemin kapısı aralanmakta bugün ve ezilip, bastırılmış ya da ihanete uğratılmış tüm evrimlerin deneyimi, yeni girişimlerde belirgenleşip, canlanmakta!

Zapata ve Villa'nın başlattığı özgürlük savaşımında, onlardan sonra yaşanan en önemli olay, kuşkusuz, Küba Devrimi'dir. Latin Amerika'nın "İlk özgür toprağın" müjdecisi olan bu devrim, kıta tarihinin tekdüze ve ölümcül akışını da değiştirdi. Nitekim, başarıya ulaşan Küba deneyiminden sonra başka ülkeler de değişik yöntemler ve araçlarla dönüşüm deneyini başlattılar. Bu dönüşüm sürecinin son on yılda kaydettiği en önemli başarı da, hiç kuşkusuz, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin önderliğinde, 1979 Temmuz'unda gerçekleştirilen Nikaragua Devrimi'dir.

MUZ CENNETİ'NDE DEVRİM

Nikaragua'da yaşanan ve 1979 Temmuz'uyla doruğuna ulaşan devrim sürecini anlayabilmek için, bu küçük Orta Amerika ülkesinin tarihini incelemek gerekir önce. Daha 1979'a gelinceye değin, Sam Amca için güneşli bir muz bahçesinden ibaret olan bu ülkede, ona karşın, böyle bir devrim nasıl gerçekleştirilebildi; nedir onu başarıya ulaştıran?

Bu konuda "görüş bildiren" kimi burjuva ideologları, Sandinistler'in Nikaragua'daki başarılarını yalnızca "taktiklere" bağlayarak, herhangi bir politik gücün de, benzer taktikleri kullanarak aynı başarıya ulaşmış olabileceğini öne sürüyorlar. Ne var ki, Sandinist Devrim'in başarısını küçümseyerek, yalnızca "taktiğe" indirgerken, bu "taktiklerin" neden başka siyasal güçler tarafından başarıya ulaştırılamadığı sorusunu da yanıtsız bırakıyorlar. Gerçekten de, ülkede yaşanan tarihsel gelişimin doğru bir değerlendirmesi yapılıp, devrim sürecinin hangi koşullarda, nasıl iler-

lediği incelenirse, söz konusu görüşün, nesnellikten ne denli uzak olduğu anlaşılır.

19. yy'ın ilk yarısından başlayarak, ABD'nin yayılması sırasında göze çarpan en önemli olgulardan biri, o tarihlerde bağımsızlıklarını kazanmaya başlayan Latin Amerika'daki eski İspanyol sömürgelerinin, politik bağımsızlıklarını korumakla birlikte, özellikle ekonomik açıdan ABD'nin yoğun baskısı altına girmeleri ve ona bağımlı duruma gelmeleriydi. Orta Amerika kıstağında, önemli bir coğrafyasal konuma sahip olan küçük İspanyol sömürgesi Nikaragua için de durum pek farklı olmadı: Toplumsal gelişimi, baskıcı bir sömürgecilik ortamında biçimlenen Nikaragua, bağımsızlığını 1821'de kazandı. Nikaragua, 1838'de Orta Amerika Federasyonu'ndan ayrıldıktan sonra, önce sömürgeci bir Amerikalı işadamının diktatörlüğüne girdi, sonra da ABD'ye tam bir bağımlılığın kucağına düştü. Ülkeyi iki yıl egemenliğinde tutan Amerikalı işadamı Cornelius Vanderbuilt, Nikaragua Gölü'nde ve ülkedeki elverişli su yollarında yapılacak taşımacılığın ne denli kârlı bir iş olduğunu 1852 yılında keşfetmiş ve bu işin kaymağını bir süre tek başına yemişti. Bu su yolu taşımacılığı, öylesine kârlı bir girişimdi ki, Vanderbuilt'a ortak olup, ülkeye çöreklenmek isteyenler çoğalmakta gecikmedi. Öyle ki, Vanderbuilt -yine kendisi gibi Amerikan yurttaşı olan- William Walker'a ticaretini savunabilmek için, küçük bir yerel savaş başlatmak zorunda bile kalmıştı. Ama, sonunda ülkedeki su yolu taşımacılığına da, ülkenin yönetimine de çöreklenen William Walker oldu. Walker'ın çevresine topladığı bir düzine silahlı adama güvenerek, kendini devlet başkanı ilan etmesinden sonra (bu arada Nikaragua uyruğuna geçmeyi de unutmamıştı) yaptığı ilk iş, resmi dilin İngilizce olması ve köleliğin yeniden yasallaştırılmasıydı. O yıllarda, İngiltere ve ABD arasındaki egemenlik çatışması, özellikle Orta Amerika ve Karaip bölgesinde yoğunlaşmış ve buralardaki bağımsızlık hareketleri gelişmeye başlamıştı. Walker da bu egemenlik savaşımına tek başına katılıp, bir şeyler koparmak isteyince, komşu ülke Honduras'ın ücra bir köyünde, karşısına dikilen idam mangasının kurşunlarından kurtulamadı.

Nikaragua'nın toplumsal yapısı, büyük oranda sömürgeci dönemin izlerini taşıyordu bu sıralarda; sömürgenlerin yerini büyük toprak sahipleri ve yerli egemenler almıştı. Ülkenin bundan sonraki gelişimini belirleyecek olan iki ana öge, egemen güçler arasındaki savaşım ve ABD'nin etkileri olacaktı.

ZELAYA ve EKONOMİK GELİŞMELER

Liberal başkan Jose Santos Zelaya, 1893'den sonra Nikaragua'da belirli bir istikrarı sağlayabilen tek kişi oldu. Onun zamanında ülkede gerçekleşen değiştirmler, sonraki gelişme açısından oldukça önemlidir.

Zelaya döneminde, özellikle kahve ve muz üretimine devlet desteği sağlanarak, Nikaragua'nın uluslararası piyasaya girmesi sağlandı. Bu durum, tek ya da az sayıda üründe uzmanlaşan ulusal ekonomilerin tümü gibi, Nikaragua'nın da uluslararası piyasaya bağımlılığı sonucunu doğurdu. Bu dönemde ülkedeki güçlü bir kahve ve tarım oligarşisi oluştu. Ne var ki, bir süre sonra liberal başkan Zelaya, ABD'nin dediklerini yapmamakla kalmayıp, ülkedeki Kuzey Amerika tekellerini kapatma ve doğal kaynakların yabancılarca sömürülmesini engelleme kararı alarak, ABD çıkarlarına karşı ülkedeki tarım oligarşisinin çıkarlarını korumaya kalkışınca, 1909'da Amerika desteğindeki tutucular tarafından devrildi. Tutucuların iktidarı döneminde Nikaragua, politik ve ekonomik bakımdan tam anlamıyla bir ABD uydusu oldu ve ülkenin denetim gücü kesin olarak ABD sermayesinin elinde toplandı. Bu arada, ülkede çıkan karışıklıkları bastırmak için "hükümetin çağrısıyla" gelen Amerikan askerlerinin, ülkeden geri çekilmeleri ancak otuz yıl sonra gerçekleşecekti. ABD, bu uzun işgal döneminde ülkede iki sürekli deniz üssüne sahip oldu ve bir kanalın yapım hakkını elde etti. Tüm bunlar için ödediği bedel ise yalnızca birkaç asker ve üç milyon dolardı. Söz konusu kanal, ABD için çok önemliydi. Çünkü, Nikaragua bulunduğu coğrafyasal konum, ayrıca elverişli su yolları ve gölü ile Pasifik-Atlantik geçişin en kestirme yoluydu.

SANDİNO ve ARDINDAN GELENLER

1924 yılında yapılan seçimlerde, Liberal Parti başarılı olmuş, ancak yine bir Amerikan planıyla düşürülmekten kurtulamamışlardı. Bunu, 1926-27 İç Savaş izledi. Savaşın 1927'deki Espino Negro Anlaşması'yla sona ermesinden sonra, silahlar bırakıldı ve liberal general Moncanda başkan oldu. Silahlarını bırakmayan tek kişi kalmıştı ülkede; Nikaragua'da tek bir Amerikan askeri kalmayıncaya dek savaşacağını söyleyen Augusto Cesar Sandino'ydu bu kişi. Dediğini de yaptı nitekim; 1934'te Amerikan askerlerini ülkeyi terketmelerine değin silahlı savaşımını sürdürdü. Silahını bıraktıktan sonra da, Segovia dağlarında köy kooperatifleri örgütlemeye yöneldi. Sandino, düşüncesi ve eylemiyle Nikaragua halkını bilinçlendirmesinden kendi çıkarları için tedirgin olan işbirlikçi yönetim tarafından Şubat 1934'te pusuya düşürülerek öldürüldü; kurduğu kooperatifler yerle bir edildi. Bu arada Nikaragua, Philadelphia'nın arka semtlerinde yetişmiş bir "karanlık işler erbabının", Anastasio Garcia Somoza'nın ellerine bırakılıyordu.

ABD'ye bağlılığı konusunda en ufak bir kuşku duyulmuyan Somoza'nın (halk arasındaki adı Tocha'ydu, ama en çok kullanılan sıfatı Yankee idi) "tarihsel yükselişini" ve küçük bir kahve plantasyonundan başlayarak, ülke topraklarının yarısını ele geçirip, beşyüz milyon doları aşan bir servete sahip olabilmesini, ABD'nin, ülkede kendisine karşı gelen anti-emperyalist hareketi bastırmak amacıyla kurduğu Ulusal Muhafızlar içindeki etkinliğine ve onların (yani ABD'nin) desteğine borçluydu. Amerikan müdahalecileri ve onların kuklası Somoza diktatörlüğü, Nikaragua'nın dünyayla olan bağlarını neredeyse koparark, ülkenin geri kalmışlığını pekiştirdi. Ancak, Nikaragua halkı otuzlu yıllarda Amerikan işgal güçlerini bozguna

uğratan Augusto Cesar Sandino'yu ve onun düşüncelerini her zaman anımsıyordu.

Sandino, ideolojisi ve sınıfsal içeriği bakımından bir burjuva partisi olan Liberal Parti'dendi. Ateşli bir yurtsever olan bu gerilla lideri, zamanla bu partiden koparak, tüm düşünce ve eylemlerine öylesine köktenci bir dönüşüm kazandırmıştı ki, bunlar, tümüyle marksist kuramla uyum içinde olmasalar da, devrimci stratejinin pek çok ögesini içeriyordu. Yeni sömürgeci müdahaleye karşı çıktığı ve Amerikan emperyalizmine karşı bir savaşım verdiği için, Sandino'nun bıraktıkları günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Sandino, ulusal bağımsızlığın demokratik halk iktidarlarıyla yakından ilgili olduğunu kavramıştı. Şöyle diyordu bir konuşmasında: "...Yalnızca köylüler ve işçiler bizleri sonuna dek izleyeceklerdir."

Sandino'nun toplumsal düşünceleri de oldukça etkileyiciydi. Yabancı müdahaleciliğine karşı özverili savaşımın, ülke içinde dönüşümlere yolaçmadığı sürece anlamsız olacağını biliyordu. Nikaragua'nın kapitalist olmayan yoldan gelişiminin temelini, toprağın ortak mülkiyetiyle her bireyin çalışmasının toplumsal özünde görüyordu. Koşullar, Sandino'nun politik parlaklığını sınırlayıp, doğru askersel-stratejik çizgisini, devrimci

sürecin sürekliliğini sağlayacak politik bir stratejiyle eşleme şansı bırakmamasına karşın, onun örgütlediği askersel-politik hareket, tarihsel gelişimde önemli bir rol oynadı ve Sandino'nun ölümünden sonra, küller altında için için tüten bir ateş gibi uzun yıllar kendini göstermeden gelişerek, gerekli an geldiğinde ortaya çıkmıştı. 1961'de Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin oluşturulmasına değin, Sandino'nun eylemi ve düşünceleri, genç kuşağın, harcketin geleceğine güvenle bakmalarında esin kaynağı oldu.

Ellili yılların sonuyla birlikte Küba Devrimi, tüm Latin Amerika ülkelerinin kurtuluşunun işareti olmuş ve gelişen bu yeni koşullarda, Carlos Fonseca, Nikaragua'daki devrimci toplumsal tabakanın, politik ve askersel öncü örgütünü kurmaya başlamıştı. Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (FSLN) üyesi Huberto Ortega'nın da dediği gibi, Carlos Fonseca, ideolojik, politik, törel, yargısal ve felsefesel bir kuruluşun öncülüğünü yapmıştı. FSLN kurucularının ideolojik çalışması, ağırlıkla ve öncelikle, egemen sınıfların iktidarı çaresiz ve vahşi bir direnç göstermeden bırakmayacakları düşüncesini kanıtlamaktı. Somoza'nın Ulusal Muhafızlar eliyle giriştiği saldırılar bunu somutlamakta gecikmedi nitekim. Nikaragua'daki kurtuluş sürecinin, büyük bir olasılıkla sivil savaşa dönüşeceğini gören Sandinist Cephesi, varlığının ilk günlerinden be-

ri, "silahlı savaşımın belirsiz bir süre ertelenmesi ve kitlelere 'olgunlaşma' şansının tanınması" yolundaki oportunist sava karşı çıkmıştı. Cephe, silahlı savaşımın diğer kitle eylemleriyle birleştirilmesi gereğini somut bir biçimde ortaya koyuyordu. Fonseca, halka yaptığı çağrıda barışçıl yöntemlerin kullanılabileceğini, ancak silahların da elden bırakılmaması gerektiğini belirtiyordu önemle. "Deneyimimiz göstermektedir ki..." diyordu, "Nikaragua'daki devrimci sürecin itici gücü, kentlerdeki ve köylerdeki silahlı devrimci halktır!"

1970-75 yılları arasındaki dönem, bu anlamda öğreticidir. Bu dönemde, Sandinist Ulusal Kurtuluş cephesi (FSLN), kitleleri değişik yöntemlerle harekete geçirmiş, kırsal bölgelerde ve kent merkezlerinde gizli eylemlerin sağlam temeline güvenmişti. Kitlelerle silahlı öncü gerillalar arasındaki ilişki, aşama aşama değişiklikler gösteriyor, dağlardaki gerilla eylemleri, biçim olarak askersel olsa da, içerik olarak politik bir nitelik taşıyordu. Sandinist hareketin uygulamadaki deneyimi, kitlelerin ve silahlı savaşımın devrim sürecindeki rolünün ve ağırlığının, basit bir biçimle önceden belirlenemiyeceğini, ancak somut durumlara bağlı olarak biçimlenebileceğini ortaya koymaktadır. Özetle, Nikaragua'da yaşanan devrimci sürecin ilk aşamalarında canalıcı stratejik öneme sahip olan silahlı savaşımın öncülüğü,daha sonralarıözellikle de zaferden önceki son birkaç yılda, üstlendiği ana görevi kitlelere devretti.

Carlos Fonseca'nın gösterdiği bu hedef, bugün büyük ölçüde gerçekleştirildiği Nikaragua'da: Sandino'yu izleyenler, yeni bir Nikaragua kurmaya başladılar. Sendikalarda örgütlenen işçilerin, işgücünün verimini artırma, ekonomiyi sağlamlaştırma ve hepsinden önce toplumsal devrim sürecini pekiştirme çabasına etkin katılımları sağlanmakta, toprak reformu ve kooperatifleşme yoluyla tarımsal üretim ve bundan üreticilerin aldığı pay arttırılmaktadır. Geri kalmış, harap olmuş ülkede devrimci dönüşümler harekete geçirilmekte, dört kuşak için başlatılan okuma-yazma seferberliği sürdürülerek cehalet silinmekte oncai yıldır "dolar kültürünün" kıskacından kurtulamayan halkın geleneklerini derleyen yeni bir kültür yaratılmaktadır; çocuk ölümleri, salgın hastalıklar gerilemekte, yeni okullar, hastaneler, üretim işletmeleri açılmaktadır; Somozacı uçakların yok ettiği kentler yeniden yapılmakta, her şeyden önemlisi, insan haklarını güvence altına alan ve yeni toplumsal dönüşümleri hedef edinen yeni yönetim yapısı kurulmaktadır.

Küçünsenecek şey değil tüm bu yapılanlar: değil, çünkü Nikaragua Devrimi'nin zafere ulaşmasından büyük öfke duyan ABD, Somoza'nın devrilmesi ve halk iktidarının kurulmasının hemen ardından başlattığı saldırılarını, her geçen gün biraz daha artırarak,

"ilan edilmemiş bir savaş" sürdürüyor. Nikaragua, 1979Temmuz'undan beri ABD tarafından yürütülen diplomatik ve ekonomik baskıların, sonu gelmez provokasyonların hedefi olmakta. ABD, kendi uzmanlarınca eğitilen, Somoza artığı işgal çetelerinden oluşan "özgürlük savaşçıları" aracılığıyla doğrudan saldırıyor Nikaragua'ya ve bunu yaparken Nikaragua'ya komşu devletlerin topraklarını birer köprü olarak kullanıyor. Hedefi açıktır ABD'nin: Diktatörlüğü yeniden oluşturmak. Bu gibi durumlarda kullandığı genel taktiği uyarınca da, saldırısını örtmek amacıyla, bir propaganda kampanyasına girişmiş ve Nikaragua'nın ABD'yi tehdit ettiğini ileri sürmeye başlamıştır. Kendi ülkesinde toplumsal gereksinimlerin karşılanması için ayrılan pay, her yıl biraz daha düşerken, Nikaragua Devrimi'nin çökertmek amacıyla kullandığı Conrralara 100 milyon dolarlık yardım paketi ayırmayı ihmal etmeyen Reagan, Orta Amerika'da bu tür demokratik dönüşümlere izin vermeyeceğini açıkça ilan etmektedir.

Genç Nikaragua Devrimi'nin büyük bir tehlikeyle kuşatıldığı doğrudur, ancak yurtseverler, işgalcilerle kiralık adamlarını defetmekte kararlıdır. Uluslararası dayanışmaya güvenen Nikaragua halkının, pek çok kuşağın uğruna kanlarını akıttığı bir hakkı, tartışmasız kendi yazgılarının efendisi olma hakkını yüksek tutacaklarına ve devrimin temel amacı olan yeni toplumsal dönüşümlere erişeceklerine kuşku yoktur.

Bu çerçevede gelişen Sandinist Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin, özellikle 70'li yılların ikinci yarısına doğru bir ivme kazanması, yönetimin giriştiği karşı saldırıların artmasıyla birlikte, burjuva-gerici kliğinin çözülmesine koşut olarak gerçekleşti. Başta Somoza ailesi olmak üzere, büyük toprak sahipleriyle ve ülkedeki Amerikan tekelleriyle çıkarları uyuşmayan kilçük mülkiyet sahibi burjuvazi katmanları, gerçekleştirilme sürecinde anti-emperyalist, anti-feodal demokratik devrim karşısındaki tavırlarını da - göreli olarak- değiştirmeye başlamışlardı artık. Kuşku yok ki, Omar Cabezas'ın "öncü gücün efsanevi yenilmezliği" dediği şey olmadan, diktatörlüğün karşı silahlı savaşım sürecinde bir parti kurulmasına zaman olmadığına inanmakla birlikte, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (FSLN), devrimci girişiminde yüksek düzeyde bir verim elde etmişti. Sandinist Cephesi için, kuruluşunun ilk yıllarında herşeyden önemli olan varlığını halka duyurabilmek ve halkın moral direnişini pekiştirmekti. Gerillalarla hükümet güçleri arasındaki Pancasan Savaşı (1967), devrimciler açısından yenilgiyle sonuçlanmış olmasına karşın, Cephe'nin ülke çapındaki etkisinin yayılması için bir hareket noktası olmuştu. Bunu, devrimci sürecin yeni aşamaları izledi. Ancak, Nikaragua'nın politik ve ekonomik geri kalmışlığı, burjuvaziden bağımsız muhalefet örgütlerinin bulunmaması nedeniyle, öncü güç FSLN, toplumsal bileşiminin niteliğini gözden uzak tutmak durumunda kalıyordu. Nitekim, Fonseca daha 1969'da, diktatörlüğü reddeden tüm Nikaragualıların Sandinist Cephesi'ne katılmaları gerektiğini söylüyor ve bunun, işçi sınıfıyla köylülüğün temsilcilerinin, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nde ana görevi üstlenmelerine engel olmayacağına inanıyordu. Sandinistler, halka diktatörlüğün yalnızca Somoza demek olmadığını, ancak emperyalist ve oligarşik iktidar olduğunu, önemli olan noktanın, toplumsal sistemde köktenci dönüşümler getirebilmek olduğunu tekrar tekrar anlatıyorlardı.

1977'de, silahlı öncülerin birkaç yenilgisinden ve liderlerinin pek çoğunu yitirmesinden sonra, burjuva muhalefet, FSLN'yi, Somoza ile barış üstüne bir diyalog başlatmaya çağırdığında, Cephe, demokratik güçler arasındaki birliğin ve muhalif güçlerin demokratik diyaloğunun tarihsel bakımdan gerekli olmasına karşın, demokratikleşme yolundaki ilk ve en önemli adımın, diktatörü devirmek ve rejimin temellerini yoketmek olduğunu ilan ediyordu. Yirmi yıl süren kesintisiz savaşımda yoğunlaşan kitle bilinci ve Sandinist Cephe etkinliği, burjuvaziyi etkinliğinden yoksun bırakıyor ve 1979 Temmuz'unda devrimin zaferini müjdeleyen halk hareketinin yükselmesini sağlıyordu.

Ancak, FSLN, kurucusu Fonseca'nın temel düşüncesini hiç unutmuyordu: "Silahlı ayaklanma, ille de devrim ya da toplumsal değişim anlamına gelmez. Bu nedenle bizler, Nikaragua halkının ayaklanmasını köktenci toplumsal dönüşümlere bağlı derin devrimci içerikle kuşatmalıyız"

1- **Uygarlık Tarihi**, Server Tanilli. Sav Yayınları İstanbul
2- **Latin Amerika'nın Kesik Damarları**, Eduardo Galeano (Çev: A. Tokatlı-Rosa Alan Yayıncılık)
3. **Nikaragua Sandinist Devrimi**, (Çev: Emre Öner Nisan 1986, İstanbul, Yazın Yayıncılık)
4. **Sandino'nun Kızları**, Margaret Randall, (Çev: Mehmet Yurtçu 2. Basım Aralık 1985 İstanbul Metis Yayınları)
5- **Nikaragua-Bir Kıvılcım?**, Ümit Kıvanç (Kasım 1979 İstanbul Birikim Yayınları)
6- **Newly Free Coontries in the Modern World**, (Çev: Sevgül Uludağ)
7- **Solidaritaet-Konkret**
8- **Nikaragua: Küller ve Fişekler**, (Gün Dergisi Temmuz 1985 sayısı Nergis Algün)

Silahı Pas Evi Yas Tutar

-Susanna'ya-

Hangi derin kuyulardan konuşuyorsun
Böyle ezberine alabilecek misin zamanı
Buz dağları erir mi böyle
Söyle

Verdiğin adresler sana getirmiyor beni
Sabırsız bir hançer gibi
Dönük duruyorsun kendine

Kırları unutan yüzündeki çiçek
Oynaştığını görüyor da otların ağaçların
Yelin soluğuna uzatamıyor boynunu

Gökyüzündeki gölgede bir yıldız
Güneşin kovasına daldırıp elini
Yıkayamıyor yüzündeki lekeleri
Adsız sokaklara çıkıyor
Paylaşılmamış coşkuların
İçinde sakladığın eşkıya
Yaşamına gömmez mi kendini orada
Silahı pas evi yas tutmaz mı
Buz dağları erir mi böyle
Söyle

A. Tekin

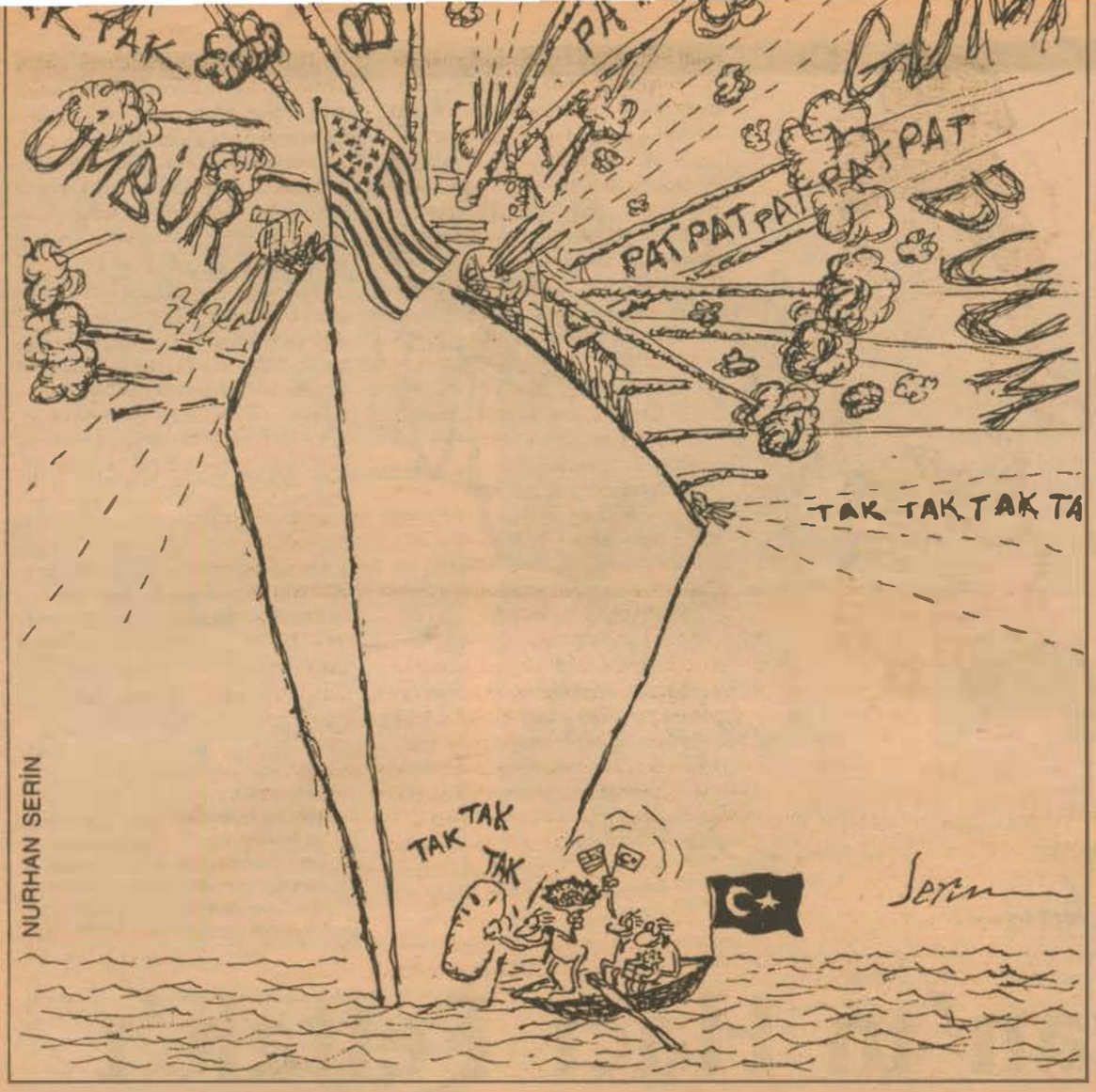

"Hoşgeldin Missouri..."

Yılmaz Uslu

KIRK YILDA BİRKAÇ İSTEK

5 Nisan 1946 sabahının ilk saatleri İstanbul telaş içinde. "Geliyor, geliyor" diye bağıran alaburus traşlı çocukların çığlıkları yeri göğü tutuyordu. Çocukların biraz da okulu kırmaktan gelen sevinci gelecek olanın merakıyla kamçılanıyordu. İnsanlar akın akın Dolmabahçe, Galatasaray sırtlarından sabunlu sularla temizlenmiş rıhtımlara doğru akıyorlardı. Ünlü Abanoz sokağında İstanbul'un telaşına kapılınış, genelev patronları kapı baca her yeri badana ettiriyorlar, sermaye kızlar Beyoğlu sinemalarındaki yıldızlar gibi süsleniyorlar, film diyaloglarından kulaklarında kalan İngilizce sözcüklerle müşterilerine hazırlanıyorlardı. İşportacılar, simitçiler, kos helvacılar, boyacı çocuklar, cepçiler rıhtımda protokolda yerlerini almışlar, bekliyorlardı. Dolmabahçe'den, Taksim'e, Eminönü'ne gidecek deniz piyadeleri için ücretsiz taşıma yapacak tramvaylar görev başında. Kız Kulesi, Kabataş, Üsküdar camilerinin minarelerine "Hoşgeldiniz mahyaları asılmıştı. Çocukların demir at çığlıkları kalabalığın heyecanını artırdı. Japonların teslimiyet anlaşmalarını imzaladıkları gemi, Missouri İstanbul'a gelmişti. Kısaca bir şenlik havası egemendi ortalığa. Oysa Missouri'nin güvertesinde ABD'de ölen Türk elçisi Münir Ertegün'ün tabutu vardı. Diğer yanda Amerikalıların kafasında "derin dostlukların" başlangıcı vardı.

Missouri, Türkiye ve ABD arasında ikili anlaşmalar, Marshall planı, askeri üsler, Türkiye'nin NATO'ya girişinin ön habercisiydi. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, "Siz buraya gelince kuzeyimizde kara bulutlar dağılıyor" diyerek Missouri'nin anlamını belirtiyordu. Türk ve Amerikan yetkilileri protokol gereğince görüşmeler yaparken, deniz piyadeleri Abanoz sokağının konukseverliğine doğru koşuyorlardı. İstanbul halkı da Missouri'yi görmek için gemiye koşuyor, balolara katılıyor ve yıllar süren dedikodular için malzeme sağlıyordu. Arnavutköy kız koleji ve Robert koleji kızları İngilizcelerini ilerletiyorlardı. Deniz piyadelerinin keyfine diyecek yoktu. İlginç bir konukseverlikle karşılaşmışlardı ve bunun tadını çıkarıyorlardı.

Göz açıp kapanıncaya dek zaman geçmiş Missouri, kara bulutları dağıtarak demir almış ve gitmişti. Ama getiren ruh kalmıştı Sonra başka Amerikalı askerler geldiler. Türk mahkemelerinde yargılanamıyorlardı. 1950'li yılların sonlarına doğru yaşanan birkaç olay belleklerde kalmıştı. Nöbet değişimine giden Türk askerlerine sarhoş bir Amerikalı binbaşı çarpmıştı. Amerikalı binbaşı bu kazadan dolayı bozulan moralini düzeltmek için Yunanistan'a gönderilmişti. Yine o günlerde, kasalı motosikletleri ile gezen ikisi asteğmen üç Türkvatandaşına bir Amerikalı çarpmış, ikisinin ölümüne birinin ömür boyu sakat kalmasına neden olmuştu. Derken Türk askerleri Kore'yi tanımışlardı.

Kırk yıllık bir aradan sonra 11 Kasım 1986 sabahı Missouri yine Dolmabahçe önüne demirliyordu. Ama şimdi Missouri kendisini yenilemişti. 48 tane Cruise füzesi, ileri bilgisayar teknolojisi ile donatılmıştı. Missouri'de bu kez Richard Perle vardı. SEİA anlaşması için bir paket getirmişti. Yardım, Türkiye'nin ihtiyaçlarını gözönünde tutularak yüksek düzeyde gerçekleştirilecek, hibe bölümünün mümkün olduğunca arttırılmasına çalışılacak, askeri faizleri en düşük düzeyde tutulacaktı. SEİA anlaşması imzalanırsa bunlar gerçekleşecekti.

Missouri boğazdan ayrılırken, şapkaları ile ünlü Rogers Atatürk hava alanına iniyordu. Rogers'in gelişini gazetelerden izleyelim. "NATO Müttefik Kuvvetler Başkomutanı Orgeneral Bernard Rogers NATO 32'nci Genel Kurul toplantısı için gelmişti. Uçağın inişinden sonra kendisini karşılamak üzere protokol yerlerini alan 3'üncü Kolordu Komutanı Tümgeneral Turgut Toprak, Hava Harp Akademisi Komutanı Tümgeneral İlhan Kılıç, Hava Harp Okulu Komutanı Tümgeneral Mustafa Türker uçaktan Rogers ve eşinin inmesini beklerken önce bavullar, daha sonra elbise askıları inmeye başladı." (....) "Aradan 20 dakika geçmesine rağmen Rogers hâlâ uçağın kapısında görünmedi. Artık herkes 'Tamam kendisi çıkıyor' dedi, bu kez de Rogers'in katlanmış pardüsesi ve üzerine konmuş melon şapkası bir görilin elinde uçağın kapısında belirdi." (....) "30 dakika boyunca bekleyen generaller protokoldeki sıralarını bırakarak uçağın önünden ayrıldılar ve şeref salonuna dönerek Rogers'i protesto ettiler." (Günaydın, Engin Büyükavcı)

Ülkemize Missouri ve benzeri savaş gemilerinin, Rogers gibi dost kuvvetlerin Başkomutanlarının, dışişleri görevlilerinin, Paul Henze "gibilerinin" ziyaretleri Türkiye'nin dış politikasında hemen doğrudan değişimlerin göstergesi olmamakla birlikte, yeni dayatmacı istek ve uygulamaların ip uçlarını vermekte. Ortadoğu'da her geçen saniye hızlanan değişimler ve gelişmeler olurken, Ortadoğu'ya yönelik yeni müttefikler arayışları gündemdeyken. "ABD'nin İran'a silah sevkinde Türkiye'nin rolü ne olmuştur?" gibi soruların sorulduğu şu günlerde, bu ve benzeri ziyaretler sonrası artık hükümetimiz çekinmeden giderek zorlamacı olan isteklere, uygulamalara evet yanıtını verebilmektedir. Bütün bu arayışların ne derece barışı amaçladığı kuşkuluyken, barışın bölgemizde mutlak egemenliğini kuracağından kuşku duymuyoruz.

Taner Gürel

Pakistan'ın Hacı Fettah'ı

MUHAMMET ZİYA-ÜL HAK

İslamiyetin teslimiyet olduğuna inanılır. İnsanın bu teslimiyeti tanrıyadır. Yüzlerce yıl sonra uhrevi ve dünyevi işlere kafa yoran bir başka Muhammet teslimiyetin içeriğ ve kapsamını derinleştirmiştir. Muhammet Ziya-Ül Hak çağcıl gelişmelere göre teslimiyeti manevi olandan maddi olana dönüştürmüştür. Muhammet Ziya'nın özgün nitelikleri ve icraatı bize Hacı Fettah'ı anımsatır. Hacı Fettah, Halide Edip'in Vurun Kahpeye'sindeki, kuvvacılara karşı olanların tipiğidir. Keyfi ve çıkarı bozulmadıkça halkının başka bir ulusca ezilmesine, sömürülmesine aldırmaz.

Muhammet Ziya yakınlarda Kabe'yi tavaf etmiş,şeytanları taşlamıştır. Hacı Fettah'tan hiçbir eksiği yoktur ve teslimiyet konusunda dünyevi seçeneklerin tadına varmıştır. İlkin Hacı Ziya'yı dünyevi seçeneklerini olgunlaştırırken aramamız gerekmektedir. 1924 yılında Pencap'ta doğan Hacı Ziya, İngiliz egemenliğini tanıyacaktır. İngilizlerin, ülkesine egemen olduklarının ayrımında mıdır? Hacı Ziya belki ayrımda değildir ama ülkede Hintlilerden, müslümanlardan, sihlerden özlüce bir halklar, mozağının, bu ülke bizimdir kavgası vardır. Binlerce insan yaşamını bu uğurda yitirmiştir. Hacı'yı bu yıllarda İkinci Dünya Savaşında, İngiliz ordusu subayları arasında görürüz. İngilizlerin ulusları birbirine kırdırmaktaki ustalığı bilinir. Birinci Dünya savaşında, ta Avusturalya'dan insanlar getirip Çanakkale boğazını aşmaları da buna bir örnektir. Kitlesel katliamların bile Hint yarımadasındaki bağımsızlık ateşini söndüremiyeceğini anlayan İngiliz kurmayları bilindik yontemi kullanırlar. Böl ve yönet. Muhammet Ali Cinnah, İngilizlerin oltasına takılır, müslümanları dini temelli bir devlet oluşumuna götürerek; Pakistan'ı kurar. Biz dönüp İkinci Dünya savaşı sonunda ne yapar diye Hacı'yı arasak, 1955 yılında kurmay subay yetişiren bir askeri okulda görürüz onu. 1959 yılında Sam Amca bu yetenekli subaya kurmay kurslarını açar. Dilin kemiği yoktur denmiş, Hacı Ziya içinde bir söylenti yayılır. Ziya kursa katılmak için uçakla Amerika'ya gitmek zorundadır. İlk kez uçağa binmektedir. Rüya gibi bir hostes, yolcuların rahatı için ahu gibi dört bir yana sekmektedir. Her yolcuya jaletine sarılı iki ciklet vermektedir. Hostes Hacı'ya da iki ciklet verir. Hacı nedir bunlar diye sorar. Hostes, uçağımız çok hızlı gittiği için kulaklarımızda hafif bir uğultu yapıyor, onu önlemek için kullanıyoruz efem der. Hacı bir cikletlere, bir hostese bakar anladım der. Jelatinlerini yırtar ve cikletleri kulağına sokar. İnsanoğlu söylentiyi sever, ne ki Sam Amca aradığı askeri bulmanın mutluluğu içinde Hacı Ziya'yı bir kez daha kurmay kursuna çağırır. Asyanın güneyi mezhepsel, dinsel, ulusal ve sınıfsal çatışmalar içindedir. Barut fıçısının fitili bir türlü sönmemektedir. 1971 yılında fıçı bir kez daha patlar, Hindistan ile Pakistan arasındaki savaştan Bengaldeş devleti doğar.

Savaş sonrasının öfkeli dinginliğinde Hacı Ziya, askeri karıyerinde yavaş yavaş yükselmektedir. Pakistan'da arada bir yapılan seçimlerde iktidara sosyal demokrat Zülfikar Ali Butto gelir. Cadı kazanı da o anda kaynamaya başlar. İşleri güçleri bir kenara bırakıp herkes devletin kokine konan dinamiti aramaya başlar. Devlet ha yıkıldı hayırlacaktır, toplum kargaşadadır. Hacı'yı o zaman genelkurmay başkanı olarak görürüz.

1970'li yıllarda özellikle Latin Amerika'da başlayan Freidman baharı ile bir inanış yeşerir. Genelkurmay başkanları beklenen çağdaş mesihlerdir. Başlarının üzerinde haleler vardır. Devleti yıkılmaktan toplumu kargaşadan, ekonomik denetimi devletten kurtaracak mucizeler kumpanyasıdır generaller.

Peki Hacı Ziya'nın hangi genelkurmay başkanından yıldızı eksiktir? Hacı Ziya'da kürsüye çıkar. Devleti yıkılmaktan, toplumu kargaşadan, kâr getirmeyen kamu kuruluşlarını devletten kurtaracağını açıklar. Söylediklerini yapması için Zülfikar Ali Butto'yu asması gerekecektir. Butto darağacına giderken, Hacı Ziya'ya bir uyarıda bulunur: "Ben bu ülkeyi mezarımdan da idare ederim." Hacı aldırmaz, beyaz atlı şehzade gibi, kâh Afgan sınırına koşar, mazlum gerillalarla namaz kılar, kâh Hint sınırına koşar Sihlerle toplumsal kargaşa üzerine söyleşiler yapar. Hacı Ziya'nın bu koşuşturmada ülkesini unuttuğunu sananlar yanılır. Pakistan'ın temiz ülke demek olduğunu bilen Hacı Ziya, şeriatın kestiği parmak operasyonuna başlar. "Demokrasi düşüncesi Pakistan halkına yabancıdır" der. "Demokrasi İslam dininin değerleriyle uyuşmaz" der. Pakistan'ın toplumsal ilişkilerinde demokrasiyi tanımlayacak ne varsa tümünü kaldırdım der.

Sam Amca, şeriatın kestiği parmak operasyonunu pek sever. Pakistan ordusunu giydirir, doyurur, silahlarını yeniler. Güney Asya üzerinde harita çalışmaları yaptılır. Hacı Ziya'dan demokrasiye geçmesi rica edilir. Hacının yolu hemen bizim ülkemize düşer. Bizde demokrasi takvime bağlanmış, tren tarifesi gibi günlenmiştir. Hacı gelir, anayasamızı, Danışma Meclisimizi', seçim sistemimizi, Yök'ümüzü inceler. YÖK'ümüz, Hacı Muhammet Ziya-Ül Hak'a 'fahri felsefe doktoru' ünvanını verir. Hacı dünyevi ve uhrevi uğraşları sonunda Filozof olarak ödüllendirilmiştir. Hacı ülkemize gelmişken Eyüp Sultan Hazretlerini de ziyaret edip dualar eder.

Hemen demokrasi için çalışmaya başlar. "İslam bizim dinimiz, ekonomimiz, hükümet sistemimizdir"der. Devletimizin islami temellere oturmasını onayınıza sunuyorum. Bunu kabul ederek beni de Cumhurbaşkanlığına seçme rızası göstereceğinizi biliyorum der. Tüm Pakistan hep bir ağızdan evet diye bağırır. Hacının Pakistan halkına bir sürprizi daha vardır. Genel seçimleri yapacağını açıklar. Çağdaş dünyanın tellalları TV'ler yayına başlar. Dini bütün müslümanlar seçime katılabileceklerdir. Yalnız, sarhoşlar, zina yapanlar, kaçakçılar, at hırsızları ve bir de daha önce siyasal partilerde yer almış devlet muhalifleri seçime katılamayacaklardır. Hacı Ziya, seçimleri yapıp Meclis-i Şura'sını kurdurur. Meclis, salla başını, ver onayını biçimde Cumhurbaşkanı ile uyumla çalışır.

Hacının, gül yağı, tütsü, kafur kokan demokrasisi; ekinlerin bol olmasına, ülke dışında çalışan işçilerin döviz aktarımına, Sam Amcanın silah teknoloji, para yardımına, Hacı Fettahların iktidar olduğu müslüman ülkelerle kurduğu ilişkilerle ekonomiyi canlandırmasına karşın küflenmiştir. Onbir muhalefet partisinin ilmik ilmik Pakistan'dan ördüğü cephe, Benazir Butto aracılığı ile uyarılarını Hacıya yollamışlardır: "Eğer bir an önce seçim kararı alınmazsa barışçıl bir devrim hazırlayacağız, Ziya bunu bilsin." Hacı Ziya, Benazir Butto'nun kitlelerle bulusan bu uyarısına, "kadınlarla mücadele etmek centilmenliğe sığmaz" diye yanıt verir. Benazir Butto'yu hemen gözalına alır. Derken Lahor sokakları yıllar sonra öğrenci gösterilerine sahne olur. Hacı kırk yıl önce İngiliz subaylarının uyguladıkları yöntemlerle öğrencilere karşılık verir. Lahor sokaklarında öğrencilerin ölüleri, duvarlarda, "Ziya-Marcos kardeştir", "Kahrolsun ABD emperyalizmi", "Yaşasın Demokratik Pakistan" sloganları kalır.

80'Lİ YILLARDA "İNSAN MANZARALARI" SERGİSİ ÜZERİNE

Vahit Aras

"İNSAN MANZARALARI" SERGİSİ İÇİN GEREKÇELİ RAPOR

Geleneksel bir yapı kazandığı ümidi veren YARIN dergisi fotoğraf sergisinin ikincisinin konusu "İnsan Manzaraları". İnsan ve manzara kavramları kuşkusuz ülkemiz insanının her kesiminin kendi çevre ilişkileri içinde yorumlanması amaçlanarak seçilmiş. Bu amacı ortaya koyan güzel örneklere rastlanıyor.

Son bir yılda fotoğraf yarışmalarına duyulan ilgisizliğin yarışma olmadığı halde "İnsan Manzaraları"nda aşıldığı görülüyor. Amatör fotoğrafın kendi içinde bir gelişim sancısı çektiği ve kaliteli ürün koyma uğraşını sürdürdüğünü bu sergide gözlemleyebiliyoruz.

Ünlü ABD'li fotoğraf sanatçısı Edward Steichen'in 1955 yılında düzenlediği The Familiy of Man (İnsanlık ailesi) adlı fotoğraf sergisinin mini bir örneği olan bu sergi insanımızı yorumlamada benzer etkileri taşıyor.

Bireysel başarılar kuşkusuz on plana çıkıyor. Ancak "İnsan Manzaraları" tüm örnekleri ile değerlendirildiğinde kalıcı bir sergi olma işlevi yanında etkili bir bütünlük taşıyor. Sergide yer alan yapıtlar arasında anılarda izler bırakacak çalışma ortaya koyan İlker MAGA, Necmettin KÜLAHCI -Nevzat ÇAKIR ve Sedat TOSUNOĞLU'nun adlarını anmadan geçemeyeceğim.

Çerkes Karadağ

Dergi olarak, ikinci fotoğraf sergisi düzenlemeye karar verdikten sonra arkadaşlarla uzun uzun tartıştık. Konusu ne olacaktı? Böyle bir sergiyle neyi amaçlıyorduk? Veya amacımıza nasıl bir konu başlığı koyacaktık. Bu tartışmalar uzun sure devam etti. Fakat gördük ki bütün tartışmalar gelip 80'li yılların değişen Türkiye "İnsan Manzaraları"na dayanıyordu. Yani, "umut insanda". Öyle bir başlık bulmalıyız ki bu umudu anlatsın. Öyle bir başlık bulmalıyız ki 80'li yılların Türkiye insanını anlatsın.

80'li yıllarda, 12 Eylülle birlikte ülkemiz olağanüstülüklerin olağanlaştığı, olağanlıkların da olağanüstüleştiği bir döneme girdi ve bu dönemi halen yaşıyor. Bu olağanlaşan olağanüstülüklere bağlı olarak da ülkemiz "İnsan Manzaraları" değişti ve değişmeye devam ediyor. Tek tek portre olarak değişiyor, toplu olarak insan yüzleri değişiyor, yaşanılan mekanları değişiyor. Hapishanelerde yatanıyla Türkiye, hapisten çıkanlarıyla Türkiye, bunları bekleyen ana, baba, kardeş, dost ve sevgilileriyle Türkiye. Gözaltına alınanlar ve gözaltında kaybolanlarıyla Türkiye. Değişen gazeteleriyle, dergileriyle, kitaplarıyla Türkiye. Örgütsüz bırakılan işçisi, köylüsü, öğrencisi öğretmeni, memuruyla Türkiye. Yok edilmeye çalışılan "Baskı gruplarıyla Türkiye. Ve demokrasi mücadelesi veren, direnen insanlarıyla bir ülke.

Küçük umutlarıyla, açılarıyla, verilen mücadeleyle, bir dönem halen yaşanıyordu. Bu dönem mutlak anlatılmalıydı. Romanıyla, şiiriyle öyküsüyle, resimiyle ve fotoğrafıyla. Geçtiğimiz günlerde günlükler, anılar, belgeler, gazete/kitaplar ve mektuplar arka arkaya yayınlandı. Bunları, bu yangını işleyen diğer sanat ürünleri izlemeliydi. Bu dönem her yönüyle belgelenip, anlatılıp yarınlara aktarılmalıydı. Serginin başlığını bu amaçla "İnsan Manzaraları" koyduk. Burda şunu da belirtmem gerekiyor. Böyle çok özel bir konuyu örgütlü bir grupun çalışması ile birbirinden habersiz birçok insanın çalışması arasında mutlaka çok fark vardır. Elbette örgütlü bir grupçalışması daha da başarılı olacaktır. Serginin amaçlanan yerine getireceğine inanıyorum. Seçici Kuruldaki arkadaşlar gelen otoğraflar ve sergilenen fotoğraflar hakkındaki gerekçeli raporlarını yazdılar. (Ülkemizde yapılan sergi ve yarışmalarda ilk defa gerekçeli raporlar yazılıp yayınlanıyor.) Bu sergiye, yine ülkemizde ilk defa seçici kurulun üyelerinin birer yapıtlarını da alarak bir geleneği başlatmış oluyoruz.

"İşçi Portreleri" sergisi gibi "İnsan Manzaraları" sergisi de bir çok yerde açılacak. -Ki son yıllarda ülkemizde fotoğraf sergileri galerilere hapsedilerek işlevsizleştirilmeye çalışılmaktadır. -Belki bir çok yerde açılması engellenecek. Ama, bu serginin uzun süre tartışılacağı da bir gerçek.

Sergiyi izledikten sonra, yukarda söylemeye çalıştığımız şeyleri ne kadar başarabilmişiz ve ne kadar başaramamışız göreceksiniz. En azından sergiyi gezerken 80'li yılların "İnsan Manzaraları"nı arayacaksınız, tartışacaksınız. Bunun bile çok önemli olduğu bir dönem yaşıyoruz. Fotoğraflara bakıp kendimizi düşünmek, arkadaşları dostları, ailemizi düşünmek. Çevremizdeki insanları düşünerek yapılanmayanları bulmak. Ve romanıyla, şiirleriyle, öyküsüyle, anısı, belgesi, gazete/kitaplarıyla bu dönemin anlatılması gerektiğine olan inancımızı, beklentimizi tekrar yinelemek. İşte bu çok önemli. □

ROMAİN ROLLAND

Yüzyıllar boyu insanlığın kanayan yarası olan savaşlara karşı girişilen barış hareketinin yaygınlaşmasında aydınların, özellikle de edebiyatçıların önemli rolleri olmuştur. Fransa'daki belli başlı aydın barış savaşımcılarından biri de Romain Rolland'dı. Rolland'ın barış çabalarının kaynağı olan şu iki kuraldan sözedebiliriz: Doğruluk ve insan sevgisi. Dünyanın dört bir tarafından şiddet ve zulme karşı özgür ve barışçı bir dünya için savaşım veren insanlar ona dostça selamlar yolluyorlardı. Rolland'ın ünü ülkesi olan Fransa'yı aşmış, tüm dünyayı kaplamıştı. Bu konuda Pierre Abraham Europe dergisinin Romain Rolland özel sayısında şöyle bir olayı anlatıyor:

"Üç yıl önceydi. Kuzey Vietnam'a gitmiştim. (...) Kaldığım otelde bir iki tanıdığımla birlikte çay içiyorduk. Bu sırada kapı açıldı. İçeri biri girdi. Yaşı belli olmayan bu adamın, ellerinin nasırından, yüzünün yanıklığından bir köylü olduğu anlaşılıyordu. (...) Adını söylediler. Nguyen Hong. Bir köylü yazarmış. Romain Rolland'ın yalnız adını, Fransız olduğunu ve barış için giriştiği eylemi bilen Nguyen Hong, bir arkadaşıyla birlikte, bütün bir gece Rolland'ı anmış. Kitaplarını okuyacağına yemin etmiş. Jean-Christophe'u eline geçirmiş. Fransızca-Vietnamca bir sözlük satın almış. Fransızca bilmediği halde her sözcük için sözlüğe bakarak, başından sonuna kadar okumuş. Hong kitabın son sayfasını da okuduktan sonra, bu kadar güzel, insana umut veren başka bir yazı okumadım diye düşündüğünü söylüyordu."

Rolland, Fransa'nın küçük bir kasabasında doğdu. Ailesi Paris'e yerleştikten sonra o da, burada Arkeoloji ve Sanat Tarihi alanlarında öğrenim gördü. Yazın alanında, ilk ürünlerini dramlarla verdi. Rolland'ın tiyatro eserlerindeki kişilikler, doğruluk ve özgürlük tutkularıyla dolu olan yalnız insanlardı.

1898 ile 1902 arasında Fransız İhtilali üzerine bir dizi roman yazdı: Danton, Usun Ulkuşu, 14 Temmuz.

Rolland, 1900'larda kültürün eğitici ve devrimci değerine inananlarla birlikte bir "halk tiyatrosu" kurmayı düşlüyordu. Ancak, Jean-Christophe'u yazma girişimi tüm zamanını alacaktı.

On bölümlük Jean-Christophe 1904-1912 arasında yayınlandı. Rolland, bu kitaba kendinden çok şey katmıştır anılar, düşünceler. vb. Rolland, Jean-Christophe'la sanatsal yaratıcılık serüvenini ve aynı girişimlerin birleştirdiği insanların kardeşliğini yazdı. Romanın kahramanı Avrupa'daki o zamanki yanlış uygulamalara karşı çıkıyordu. Jean-Christophe'un giriştiğitüm savaşımlar, içindeki insan aşkının dışa vurumundan başka şeyden ileri gelmemekteydi. Bu roman sade bir sanat eseri olmanın ötesinde bir tanıklıktı ve tüm insanlara yöneltilmiş bir mesaj taşıyordu.

Rolland daha sonra Beethoven, Mikelanj gibi ünlülerin yaşam öykülerini yazdı. 1913 yılında Fransız Akademisi'nin büyük edebiyat ödülünü kazandı. Özellikle Jean-Christophe'tan sonra uluslararası bir üne kavuşmuştu.

Savaş ilan edildiğinde İsviçre'deydi ve bu tarafsız ülkede kalmaya karar vermişti. Bu ona diğer Avrupa ülkelerindeki dostlarıyla yoğun bir görüş alış-verişinde bulunmasını sağlıyordu. O sıcak günlerin ortasında Rolland, soğukkanlılığını ve yargılama gücünün netliğini koruyabilmişti. Ancak tarafsız kaldığı söylenemez. O doğruluk, adalet ve dostluğun savaşçısıydı. 1915'te "Boğuşmanın Üzerinden" başlığıyla bir kitap olarak yayınladı. Şimşekleri üzerine çekmekte gecikmeyen bu kitapta Rolland, doğruluğa ve adalete çağrı yapmış ve propagandanın yalanlarını reddetmişti.

1916 yılında Nobel Edebiyat ödülü alan Rolland, 1919 yılında da aydınların aralarındaki iletişimi kesmekle kalmayıp, kendilerini ayrı görüşlerin propagandalarına hizmet etmeye adamaları ve kinin yaygınlaşmasına katılmaları, özgür düşünceyi aşağılayıp gözardı etmelerine karşı "Düşüncenin Bağımsızlığı Bildirgesini" yayımladı:

"Kalkın! Düşünceyi tüm bu kara uzlaşmalardan, aşağılayıcı ittifaklardan kurtaralım. Düşünce, kimsenin hizmetkârı değildir. Asıl biz, düşüncenin hizmetkârıyız (...). Varlığımızın nedeni ona sahip olmak, onun etrafında toplanmaktır. Ödevimiz, gecenin bu tutkularla dolu keşmekeşinde sabit bir noktayı ele almak, insanlara kutup yıldızını göstermektir. Biz, gururun esiri olmakla, felaketler karşısında sessiz kalmak arasında bir seçim yapmıyoruz. Bunların hepsini reddediyoruz. Tek bir Doğru'yu kutsuyoruz, özgür, sınırsız, sınırlamasız, ırkların ve kastların tüm önyargılarından sıyrılmış olan Doğru'yu. İnsanlığı tabii ki gözardı edemeyiz: Biz, onun için çalışıyoruz, yalnızca ve yalnızca İnsanlık için. Halkları tanımıyoruz. Halkı tanıyoruz-evrensel, tek acı çeken Halkı, mücadele eden Halkı, düşen ama her zaman yeniden kalkan halkı ve kanla ıslanmış o zor yolda durmadan ilerleyen Halkı-tüm insanların oluşturduğu, hepsinin eşit bir biçimde kardeşimiz olduğu halkı. (...)

Bu metni imzalayanlar arasında: Einstein, Gorki, Hermann Hesse, Ellen Key Selma Lagerlöf, Bertrand Russel, Rabindranath Tagore, Stefan Zweig ve Alain, Chateaubriant, Duhamel, Jules Romains de vardı.

Rolland, 20'li yılların başlarında hindu düşüneesine kapıldı. O zamanlar Avrupa'nın siyasal durumu da (İtalya'da faşizmin, Almanya'da Nasyonal Sosyalizmin tırmanışı) rol oynamıştı. Komünist Parti'ye girmedi ama yaşamının son yıllarında onun en sadık savunucularından biriydi. 1933 yılında Uluslararası Anti-Faşist Komite'nin şeref başkanı oldu.

1935 yılında Gorki tarafından davet edildiği SSCB'ye gitti, orada çeşitli derneklerin etkinliklerine katıldı ve sol basında bir çok makalesi yayınlandı.

Son yıllarını gene çalışarak geçirdi, otobiyografisini yazdı. Noktayı Rolland'ın şu sözleriyle koyalım:

"Özlemim iyi niyetli tüm insanların birliğini sağlamak olmuştur. Böyle insanlar tüm uluslarda böylelerı vardır ve hepsin de de aynı şekilde ezilmekıedirler." □

ali yüce

Padişah Adayı

Milli Maşallah partisi
Padişah adayıyım ben
karnı biraz büyücek
Dişleri iriceyim
Bana oyunuzu verirseniz
Demokrasinin kabuğunu ben yeyip
İçini size vereceğim

Sayın kellerin başına
Gökten sırma saç yağacak
Sayın uyuzlara uyuz ilacı
Körlere göz sağırlara kulak
Sayın yaşlıları gençleştirip
Sayın ölüleri diriltecegim
Beni padişah seçerseniz
Özgürlüğün kemiğini ben yeyip
Etini size vereceğim

Sayın çıplaklara
Kumaş yağdıracağım gökten
Sayın açlara pasta börek
Kızarmış kuş etleri
Derelerden bal akıtacağım
Sayın bekârlara cennetten
Bakire kızlar getirteceğim
Beni padişah seçerseniz
Mutluluğun suyunu ben içip
Kaymağını size yedireceğim

Ölenlerle Vefat Edenle

Süttün hem zehirden acı
Hem baldan tatlı yurt ana
Kimimize güldür memelerin
Dikendir kimimizin ağzına
Dilim sılada gurbet
Şiirim acı kahkaha

Sen hem cimri hem cömertsin
Benim sevgili ülkem
Çok zenginsin hem de
Ama çalışanlar acıdan ölür
Oturanlar yatanlar
Tilkiye kuyruk satanlar
"Vefat eder" çok yemekten

Sen hem somurtkan
Hem güleç yüzlüsün
Benim güzel Türkiye'm
Çok şakacısın hem de
Karın derilerim ağrıyor
Kasıklarım çatlıyor gülmekten

Gülmeyip ne halt edeyim
Benim yorgun Türkiye'm
Tabutlar aynı tahtadan
Aynı renk bezden kefenler
Aynı toprağa gömülür
Yem olur aynı çıyana
Ölenlerle vefat edenler

Eline sağlık Tanrım
Oh oluyor ölenlere
Ama vefat edenlere yazık
Ayıbediyorsun hem de
Cennet mekânları olsun
İyi bir yer ayır bari
Şöyle ne çok sıcak
Ne de çok serin olsun

Bir ricam daha olacak
Lütfen unutma Tanrım
Seninkiler ışığı sevmez
Karanlığa bayılır kendileri
Üç kâğıtçılık yoksa eğer
Sömürülecek halk yoksa
Cennette sıkılır kendileri

WOLE SOYİNKA

13 Temmuz 1934'de Ibadan yakınlarında, Abeokuta'da doğdu (Batı Nijerya). 1954'de Ibadan'daki Devlet Kolejinden ön çalışmalar yaptıktan sonra Leeds Üniversitesi'ne girdi, 1973'de buradan doktor derecesi ile ayrıldı. İngiltere'de altı yıl kaldığı süre içinde, çeşitli kültürel çalışmalar yanında, Londra'daki Royal Court Theatre'da dramaturg'luk yaptı (1958-59). 1960'da Rockefeller bursu alarak Nijerya'ya döndü ve drama eğitimi gördü. Ibadan, Lagos ve Ile'-de öğretim görevlisi olarak görev aldı. 1960'da **"The 1960 Masks"** ve 1964'de **"Orisun Theatre Company"** adlı tiyatroları kurdu. Bu tiyatrolarda, sahne koyuculuğu ve oyunculuk yaptı.

Soyinka, Nijerya'daki Biafra içsavaşı sırasında ateşkes çağrısı yaptığı için tutuklandı (1967) ve Biafra içincasusluk yaptığı gerekçesiyle 22 ay hapis yattı.

Soyinka'nın tiyatro oyunları:

The Swamp Drifters ve **The Lion and the Jewel** (1963), **The Trial of Brother Jero** (1963), **Jero's Metamorphosis** (1973), **A Dance of The Forests** (1963), **Kongi's Harvest** (1967), **Madmen and the Specialists** (1971), **The Strong Breed** (1963), **The Road** (1965), **Death and the King's Horseman** (1975), **The Bacchae of Euripides** (1973), **Opera Wonyosi** (1981), **A Play of Giants** (1984) ve **Requiem for a Futurologist** (1985).

Roman ve diğer düzyazı kitapları:

The Interpreters (1965) ve **Season of Anomy** (1973) romanlarını oluşturur. **The Man Died: Parison Notes** (1972) ve **Ake** (1981) özyaşam anlatımlarıdır. **Mythe, Literature and the African World** (1975) en önemli denemeler toplamıdır.

Şiir kitapları:

Idanre and Other Poems (1967), **Poems from Prison** (1969), **A Shuttle in the Crypt** (1972) ve **Ogun Abibiman** (1976).

Soyinka üzerine çalışmalar:

Prof. Eldred Jones' **"The Writing of Wole Soyinka"** (Heinemann, 1973), James Gibbs, derleyen, **"Critical Perspectives on Wole Soyinka"** (Three Continents Press, Vaşington, 1980) ve Stephan Larsen: **"A Writer and his Gods"** (Stockholm, 1983).

Telefon Konuşması

Kira uygun görünüyordu, yeri ise farketmez.
Ev sahibi kadın yemin ediyor
kıtkanaat geçindiğine. Hiçbir şey kalmıyor
kendini açıklamaktan öte. 'Madam,' diye uyardım,
'gereksiz yolculuktan nefret ederim. Ben Afrikalıyım.'
Sessizlik. Endişeli soluk almanın
sessiz iletişimi. Ses yeniden geldiğinde
rujlara sarınmış, altın suyuna batırılmış
uzun bir sigara ağızlığı. Yakalanmıştım aptalcasına.
'NE DENLİ KARA?' ... Yanlış duymuyordum...
'AÇIK MI YOKSA ÇOK MU KARA?' B düğmesi. A düğmesi.
Halka açık saklambaçın mide bulandıran
soluk kokusu. Kırmızı kabin. Kırmızı hap kutusu.
Kırmızı, çift tabanlı, haykıran katran.
Gerçekti! Kötü amaç gizleyen sessizlikten utanıp,
zorla üstlenilen budalalığa teslim olarak
bir açıklama istemek.
Çok da düşünceliydi önemini belirtirken:
'KARA MISIN? YOKSA AÇIK RENKLİ Mİ?'
Açıklama geldi.
'Yani sade kahve mi, yoksa sütlü mü?'
Onun katılımı meslekiydi, kişisel olmadan vururken.
Çabucak ve dalga ayarını iyi seçerek dedim:
'Batı Afrika cinsinden,' ve biraz düşündükten sonra,
'Pasaportuma dek.' Gözünün önünde canlandırıyor olmanın
kliniksel sesizliğinden, gerçekciliğe kaçış
aksanına yansıyordu. Telefonun öbür ucundan sertçe,
'O DA NE?' dedi, 'NE OLDUĞUNU BİLMİYORUM?'
'Esmer gibi.'
'KARA YANI, DEĞİL Mİ?' 'Pek o denli değil!
Yüz olarak esmerim madam, ama
kalan kısmımı bir görseniz.
Avuçlarımın içi, tabanlarım,
tıpkı oksijenli sarışın!
Aşınarak oldu -budalalık ama, madam-
yani oturmaktan ötürü
kıçım kapkara - Bir dakika madam!'
Anlayarak kadının kapatmak üzere olduğunu,
'Madam,' diye yalvardım, 'lütfen gelip,
kendi gözlerinizle
görmek istemez misiniz?'

Sanıyorum Yağmur Başladı

Sanıyorum yağmur başladı
Öyle ki kopabilir diller köklerinden
ve ağzın çatılarını sökerek, asılabilir
bu bilginin ağırlığıyla.

Yükseldiğini gördüm
o ani bulutun küllerden. Yerleşerek
kül rengi bir halka yaptılar: içinde
dönüp duran ruhun.

Ohh, yağmalı yağmur
Bellekteki bu kapanışlar, bağlarken bizi
garip çıkmazlara, öğreterek
hüznün saflığını.

Ve nasıl çarpıyor
tutkularımızın
ışık geçiren kanatları,
kurutarak karanlık özlemlerimizi
acımasız vaftizlerde.

Yağmur kamışları
Teslim olmanın onurunu -ama boyun bükmeden-
Uzaklardan, bu, benim toprağımla senin birleşmen
Soyar eğilen kayaları.

Türkçesi: GÜRHAN UÇKAN

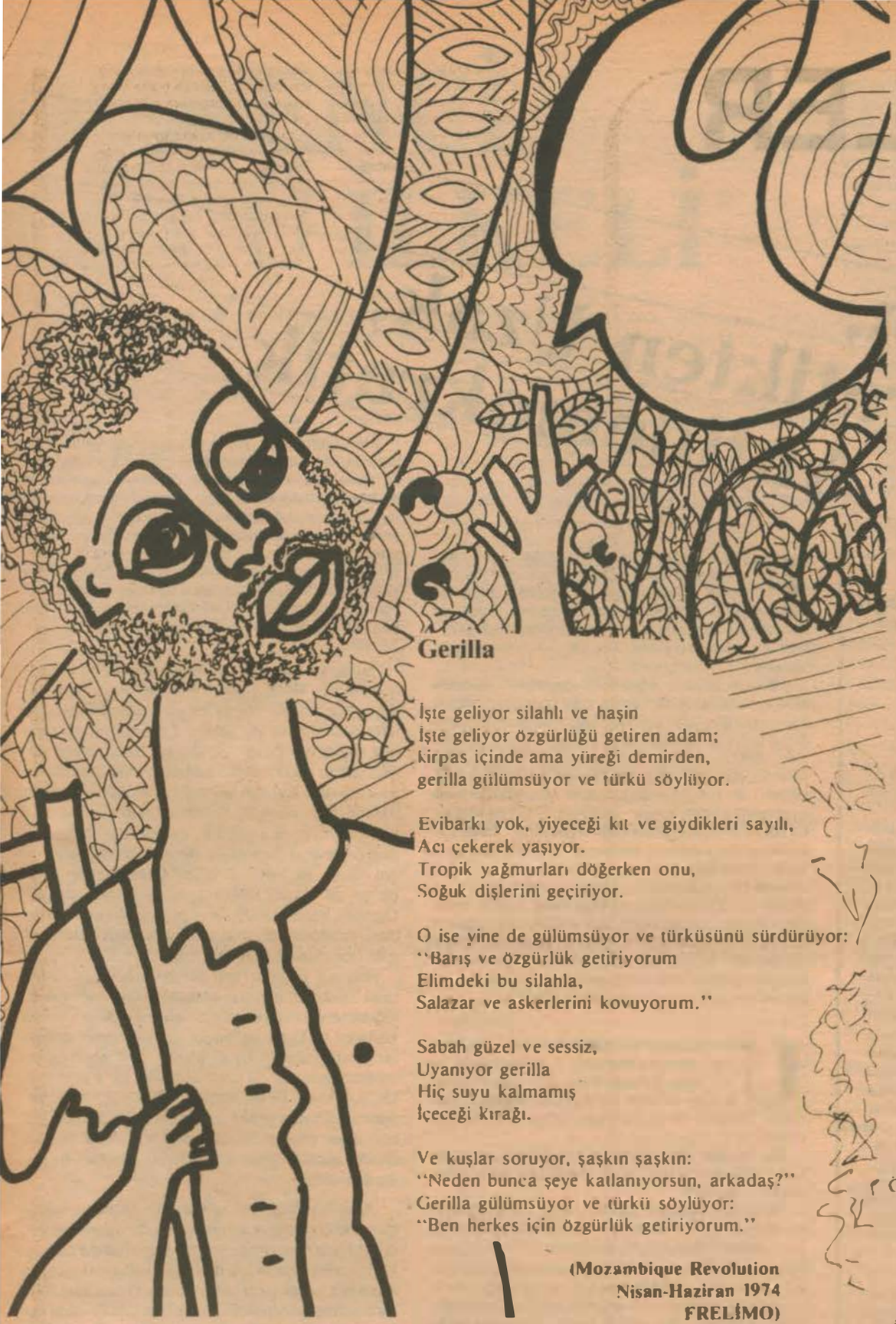

BİR DEVRİMCİNİN ANISINA İKİ ŞİİR

Çağımızın kurtuluş hareketleri içinde Mozambik'ın verdiği savaş, günümüz gerçeklerine ışık tutuyor ve gelecek için ipuçları veriyor. Tarihinden bugüne sömürünün akla gelen, çıkar çevrelerince yaratılabilir her çeşidini yaşamış ve yaşamakta olan Afrika'nın durumu, güney ucuna kenetlenmiş ırkçıların giderek tüm yeryüzünü tehdit eder hale gelmesinden ötürü artık kimsenin görmemezlikten gelemeyeceği bir konumdadır.

Mozambik Kurtuluş Hareketinin önderi ***SAMORA MACHEL****, kuşku verici bir 'kaza' sonucu öldü. FRELİMO yönetimi, onun başkanlığı altında Mozambik'te birlik düzeni kurmuş Güney Afrikalı ırkçılar ve onların satılmış maşalarının tüm saldırılarına karşın, ülke geleceğini kurma yolunda önemli adımlar atmıştı. Samora Machel'in yokluğundan yararlanmayı umanlar için bu 'kaza' çok elverişli bir 'rastlantı' gibi gözüküyor. Ne ki bir bütün halinde ülke yönetimini elinde tutan* ***FRELİMO'nun, bu umudu*** *taşıyanları düş kırıklığına uğratacağına inanıyoruz.*

Aşağıdaki iki şiir, Samora Machel önderliğindeki kurtuluş hareketi, başarıyla sonuçlanmadan az önce iki ayrı militan tarafından yazılmıştır. Her iki ozanın da adı, şiirlerin yayınlandığı dergide yer almıyor. Biz bu iki şiiri, Samora Machel'i saygıyla anarak yayınlıyoruz.

Türkçesi:
GÜRHAN UÇKAN

Gerilla

İşte geliyor silahlı ve haşin
İşte geliyor özgürlüğü getiren adam;
kirpas içinde ama yüreği demirden,
gerilla gülümsüyor ve türkü söylüyor.

Evibarkı yok, yiyeceği kıt ve giydikleri sayılı,
Acı çekerek yaşıyor.
Tropik yağmurları döğerken onu,
Soğuk dişlerini geçiriyor.

O ise yine de gülümsüyor ve türküsünü sürdürüyor:
"Barış ve özgürlük getiriyorum
Elimdeki bu silahla,
Salazar ve askerlerini kovuyorum."

Sabah güzel ve sessiz,
Uyanıyor gerilla
Hiç suyu kalmamış
İçeceği kırağı.

Ve kuşlar soruyor, şaşkın şaşkın:
"Neden bunca şeye katlanıyorsun, arkadaş?"
Gerilla gülümsüyor ve türkü söylüyor:
"Ben herkes için özgürlük getiriyorum."

(Mozambique Revolution
Nisan-Haziran 1974
FRELİMO)

Denizin Kenarında Şiir

Bu deniz değil
hafif hafif sıpırdayan
ak kumlar üzerinde
Bu dolunay değil
halinden hoşnut parıldayan
çamların gümüş iğnelerinde

Esas olan,
yeni bilinç
bilgi
cehalet, yanlış, inanç, gerilik
kumdan kaleler gibi sallanıyor
bilimin ve materyalizmin rüzgârında

Önemli olan,
usun el ile birliği
toprağı işlerken kardeşçe ve özgür
öyle ki apansız büyüyecek
mısır tarlalarının dalgalı yeşili...

Önemli olan,
her bireyin
usu, davranışı ve duyguları
öyle ki toplumda
damla damla birikimle
okyanus olarak
tüm yeryüzünü kaplayacak

Deniz kenarında
yeni bir şiir
yeni insanlar için.

(Mozambique Revolution
Nisan-Haziran, 1973
FRELİMO)

LİSELER

Çağdışı, Pratikten Uzak, Antidemokratik

Nesrin Hocaoğlu

Sayın Yarın Yetkilileri,

Yazacaklarım belki çok küçük bir soruna değinecek, ama ben yine de size yazma gereği duydum.

Ben, lise son sınıfı bu yıl bitirdim. Bütünleme derslerim olduğu için sınava girmem gerekiyor. Sınav tarihlerini, okul kapısında asılı bulunan açıklamadan öğrendim. Ayrıca yan tarafta da, sınava gelirken kılık kıyafet bakımından kurallara uyulmasını belirten bir yazı vardı. Beni de, buna uyarak saçımı kestirip, uygun bir kıyafet giydim sınava giderken. Sınav günü, yani 26.8.1986 tarihinde okula gittim. Okul müdürü, saçları uzun olanlara, "biz size daha önce söylemedik mi.." diye bağırdı. Bu arada öğrencinin birini de "it oğlum konuşma" diyerek uyardı. Az sonra müdür yardımcısı elinde büyük bir makasla gelerek saçları uzun olanların saçlarının ön kısmını kaba bir biçimde kesmeye başladı. Kestirmek istemeyenleri ise içeri almıyordu. Sıra bana geldiğinde "hocam traş oldum" dedim, o da, "iyi oğlum, olduysan git" diyerek istekledi. Ben de mecburen kestirmek zorunda kaldım. Kestirmeseydim, sınava girememeyecektim çünkü. Sınava gireceğimiz salona girdiğimizde, bu kez de müdür elinde aynı büyük makasla çıkageldi. Saçlarımızı bir kez de müdür kırptı.

Milli Eğitim'de onca sorun varken, böyle küçük ve saçma işlerle uğraşmaları insana komik geliyor doğrusu. Sanmam ki, eğitimdeki başarı saçla ya da giyimle ölçülsün. Bugün, okulumuz olan Sivas Atatürk Lisesi'nin ÖSYS'deki başarı oranı ancak % 15'tir. Acaba tüm suç öğrencilerde mi?

Yukarıda belirttiğim gibi, yazdıklarım küçük bir sorunu belirtiyor yalnızca, ama gençliğin gururuyla ve geleceğiyle bu kadar insafsızca oynamak, beni bir gençlik dergisi olan Yarın'a yazmaya mecbur etti. Amacım, ne kendi reklamımı yapmak ne de okul görevlilerini kötülemektir. Yalnızca, öğrencilere karşı biraz daha dikkatli davranılmasını istiyoruz.

Osman Gür
SİVAS

Eylül ayında liseler açıldı. Aradan üç ay gibi uzunca bir zaman geçmesine karşın, Eylül'le birlikte gündeme gelen ortaöğretim sorunu gitgide daha sık ve daha kapsamlı olarak yer almaya başladı yayın organlarında: Öğretmen eksiklikleriyle, binaların yetersiz ve sağlıksız oluşuyla, kitapların bulunmamasıyla...

1986 yılı bütçesi incelendiğinde, eğitim alanında olumlu haberе rastlamanınneden olanaksız olduğu açıkça görülür. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bütçe içinden aldığı pay sadece yüzde 8,7'dir. Yani 1980 yılı bütçesinden yüzde 2.9 daha az. Oysa ülkemiz, nüfus artış hızı oldukça yüksek bir ülke. Yetkililerin "zırt pırt çocuk doğurmayın" yolundaki anlamlı uyarılarına karşın, çocuk doğuyor. Daha da kötüsü, bu çocuklar büyüyüp lise çağına geliyorlar. Fakat yetkililer bu dayatmacı tutuma boyun eğerek, artan nüfusla birlikte eğitime ayrılan ödeneği arttırmak yerine, anlamlı bir uygulamayla, gittikçe azaltmak yolunu tutmuştardır. Bu uygulamayla ufak tefek bazı sorunlar çıkmıştır tabi. Bu sorunların bir kısmından aşağıda söz edilmiştir. Bu yazıda adı geçen, ya da hiç değinilmeyen (bir punduna getirip ortaöğretimi paralı yapma çalışmaları gibi) sorunların ileride ayrı ayrı yazılara konu olacaklarını söylemekle yetinelim şimdilik.

Ülkemizdeher yılortaokullardan binlerce öğrenci mezun olmaktadır Bu öğrencilerin büyük bir çoğunluğu öğrenime devam kararı alırken, bir kısmı bırakıyor.Bırakanların, ekonomik durumu kötü ailelerden olmasıysa rastlantı olmalı

Bu "tembel" öğrencilerin ne olduğu sorununu başka bir yazıya bırakarak, öğrenime devam etme kararı alanlara dönelim

Bu kararın uygulanmasının kolay olmayacağı açıktır. Hele de iyi öğretim veren bir liseye kayıt yaptırmak istemişseniz. Bunun için iyi öğretim veren bir ortaokulu bitirmiş olmak gerekir. Böyle bir ortaokuldan mezunsanız ya da müdür beyin kıramayacağı birinin selamıyla gelmişseniz ilk engeli aşmışsınız demektir. Gerçi, eğitimde fırsat eşitliği vardır, ama gene de iyi bir ilkokulu bitiren iyi bir ortaokula, iyi bir liseye, ordan da iyi bir fakülteye gitme hakkına sahiptir. Kötü bir ilkokulu bitiren ise, kötü bir ortaokula, kötü bir liseye gitmek, sonra da üniversite sınavlarında başarısız olma hakkına sahiptir. Kayıt yaptırabilecek kurumu bulduktan sonra, sıra kayıt işlemlerine geldi. Nüfus cüzdanı örneği, ikâmetgâh kâğıdı, bir-iki bilemediniz yirmi-otuz fotoğraf, zarflar, pullar vb. birkaç belgeyi alıp, onbeş-yirmi bin lira gibi bir miktar parayı hazırlamalısınız. Ondan sonrası kolay. Ama siz okul aile birliği ya da benzeri bir ad altında yapacağınız bağışı yapmamakta direnir, eğitim-öğretimin parasız olduğu yolunda iddialarda bulunursanız işiniz zorlaşır tabi. Çünkü hiç bir görevli okullara ayrılan ödeneklerin yetersizliğinden ya da öğretmen maaşlarının miktarı konusunda bilgi vermez. "Kibarca" ikna edilirsiniz. Ya da göze alacağınız bir kavgadan galip çıkarak bağış yapmadan kayıt yaptırabilirsiniz.

Kayıt yaptırdınız. Şimdi sıra formaydı, defterdi, kitaptı derken yapacağınız elli-altmış bin lira tutarındaki "ufak-tefek" harcamalarda. Diyelim paranız var ya da borç harç denkleştirdiniz. Kitapları bulmak kolay mı? Kitapçıların önünde uzun kuyruklar oluşturacaksınız. Gene de bulamadığınız kitaplar olacak. Civardaki tüm kitapçılar taranacak, olmazsa yakın şehirlerdeki eşe dosta haber salınacak. Tüm bunlara karşın bulamadığınız kitaplar, uzun süre kitapsız yaptığınız dersler olacaktır. Fakat sinirlenmemelisiniz. Henüz yolun başındasınız: Önünüzde uzanan üç uzun yıl var.

Bu üç yıl boyunca öğreneceklerniz biraz çağdışı olabilir. Hâlâ, Darwin'in Evrim Kuramı bir iddia olarak anlatılır. Ya da felsefe kitabı sayfalarında kimi düşünürlere yer yoktur. Öğrendikleriniz çağdışı şeyler olduğu gibi, çoğunun hiçbir pratik değeri yoktur. Bu nedenle kurbağanın iç organlarını ya da Avustralya'nın tavşan sayısını öğrenmenin yararını nasıl göreceğiniz konusunda düşünmeniz boşunadır. Bunca çağdışı, bunca pratikten uzak olan öğrenimin demokratik olması olanaklı değil doğal olarak. Bu nedenle Divan Edebiyatı'nın üstüne bir de Nazım Hikmet'i ya da "hasta adam" Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılmasının ardındaki nedenleri, emperyalizm gibi kavramları öğrenmek zorunda kalmayacaksınız.

Bilgileri, çağdışı, anti demokratik ve pratikten uzak niteliklerine uygun koşullarda öğreneceksiniz. Öğretmenleriniz yetersiz bir eğitim aldıkları yetkili kişilerce de kabul edilen, büyük ekonomik zorluklar içinde yaşayan kişiler olacak. (Derslerin öğretmensiz geçmesi de uzak olmayan bir ihtimaldir). Okulun yeterli bir laboratuvarının, kütüphanesinin, spor salonunun olmaması, binanın sağlık koşullarına aykırı oluşunu fazlaca dert etmemek gerekir. Çünkü verilen eğitimin niteliği, bu unsurları gereksiz kılmaktadır.

Ama dayağı gerekli kılmaktadır. Mutlaka, kurbağanın iç organlarını öğrenmemekte ayak direyen, öğretmene olur olmaz sorular soran ya da beş dakikalık ders arasını altı dakikaya çıkarmak isteyen **olumsuz tipler** çıkacaktır. Bunlara karşı zamanında önlemler alınmalıdır. Bu durum göz önünde bulundurularak dayak olayları büyütülmemelidir. Zaten bunlar "olağandışı" olaylardır, basına yansıyan çok çok yirmi-otuz olaydır.

Eğitim düzenimiz böyle iken düzeni kuranların, koruyanların "bana dokunmayan yılan bin yaşasın diyen, büyüklerine karşı hep itaatli olması gerektiğini bilen, hayrın da şerrin de Allah'tan geldiğine inanan, sömürüden, baskıdan, ırkçılıktan, emperyalizmden habersiz" ideal gençler beklemeleri haklarıdır.

Ama herkesin hakkını alması herzaman mümkün olamayabiliyor tabi. Herşeye karşın öğretmen ve öğrenciler yaşadıkları koşulları, giderek tüm eğitim sistemini eleştirip, bununla da yetinmeyip alternatifler üretmişlerdir. Görünen o ki bundan sonra da böyleleri çıkacaktır.

Sözde ''Köstebek'' İtirafları ve FKÖ'nün Türkiye'deki geleceği...

Filistin Kurtuluş Örgütü ve Türkiye temsilcisi Ebu Firaz hakkında birdenbire alevlenen iddialar ortalığı karıştırdı. Ürdünlü diplomat Ziyad Sati'nin öldürülmesi olayının üzerinden bir yıl geçtikten sonra yakalanan terör sanıklarının ifadeleri, büyük suçlamalar da içeriyordu. Ebu Firaz ise, Ürdünlü diplomatın katil sanığı olarak yakalanan dört Filistinlinin düzmece bir senaryoya kurban gittiğini söyleyerek olaya yeni boyut eklemişti. Bu noktada, kimin haklı, kimin haksız olduğunun anlaşılamadığı bir karmaşa başgösterdi: Ürdün büyükelçiliğinde çevirmen olarak çalışan Adnan Musa Amerin, hem Suriye gizli servisi, hem de Ebu Nidal örgütü adına casusluk yaptığını itiraf ediyor. öldürülen Ürdünlü diplomatla ilgili emrin Suriye gizli servisince verildiği; Suriye'nin de Ebu Nidal ve Ebu Firaz ile işbirliği içinde olduğu öne sürülüyordu. Bu işbirliğinin amacı ise, Başbakan Özal'a suikast düzenlemekten, barajları bombalamaya dek uzanan bir dizi eylemle bütünleşerek, bir iç kargaşa ortamı yaratılacaktı.

Haklılık ya da haksızlık konusunda hiç bir önyargıda bulunmadan ancak bir süre önce Esenboğa'da bombalı çanta ile eylem öncesi yakalandığı belirtilen üç Iranlının yargılama sonucu aklandığını da anımsayarak-olayların ortaya çıkış zamanlamasına dikkat etmek gerekiyor: ABD'nin Suriye'ye saldırı hazırlığı yaptığı söylentilerinin, İngiltere'nin Şam ile diplomatik bağlarını kesmesinin gerginlik yarattığı bir ortamda, Türkiye bazı senaryolara kurban edilmek istenmesin? Türkiye ile diplomatik ilişkisi bulunan bir ülkenin -ister Suriye, ister FKÖ, isterse Iran olsun -terör ya da istenmeyen olaylara karıştığı belirlenirse, bir devletin saygınlığı bunu güvenlik güçleriyle, haber alma birimleriyle önlemek, engellemek; gerekirse suçluları sınırdışı bile etmekten geçer. Ancak, ne denli sağlıklı olduğu kuşku götüren, sonradan yadsınmayacağına ilişkin hiç bir güvence içermeyen bir takım ''köstebek'' itirafları ile Washington'un beklentisini karşılayan bir konuma itilmek, herhalde ciddiyetle bağdaşmaz

YARIN "İNSAN MANZARALARI" FOTOGRAF SERGİSİ

4 - 13 Aralık

Yer: Bilim Sanat Kitabevi-Kadıköy İstanbul

GÜN ARALIK (22) SAYISI ÇIKTI

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

İşkence uygulamalarında gözden ırak tutulan bir cezaevi: NEDEN DİYARBAKIR?
Türk-İş Genel Kurulu yapılıyor
Türk-İş'de Amerikan uzmanı:
AAFLI'dan sonra Pathfinder ve FPIA..
Türkiye'de ABD ve NATO üsleri
Antiemperyalist bayrağı yükseltmenin zamanıdır
Öğrenci gençliğin önündeki görev:
Kitlesellik için tutarlı eylem çizgisi
Gün "Sendikal Haklar ve Demokrasi" paneli yapıldı

GÜN işçiler'in, emekçilerin dergisi.
Ülkemizin özgür ve aydınlık günleri, kalıcı ve gelişkin bir demokrasi için GÜN'ü okuyalım, okutalım.
Bir ayın iç ve dış politika yorumlarını, sendikal hareketteki gelişmeler üstüne değerlendirmeleri fabrikalardan, işyerlerinden haberleri GÜN'de izleyebilirsiniz.
İşçi sınıfımızın ve emekçi halk yığınlarının gözü, kulağı, sesi, soluğu olan GÜN'ü çevremizde yaygınlaştıralım.

[illegible]

"Yarın Gençlik Gecesi"

16 Kasım 1986 günü Yarın İzmir Bürosu'nun düzenlediği "Yarın Gençlik Gecesi" büyük bir coşkuyla gerçekleşti. Jülide Güllzar'ın sunuculuğunu yaptığı gece, Yarın İzmir Temsilcisi Sevil Çağıran'ın konuşmasıyla açıldı. Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası'nın anlamı ve Türkiye gençliğinin sorunlarına kısa bir bakışı içeren konuşmasının bir bölümünde Sevil Çağıran şunları söyledi:

"Yarın'ın 1981'de yayın yaşamına başladığı koşullardan bu yana çok zaman geçti. Ve Yarın, bu zorlu süreci yaşayarak 6. yılına ulaştı. Bu gelişmenin en önemli dayanaklarından biri de okuyucularının aktif ve ödünsüz desteğiydi elbette. Bu destek ve dayanışmayla sorunları göğüsledik. Yarın'ın altı yılı, aynı zamanda demokrasi çabalarının da somut göstergelerinden biri oldu. Yarın'ı geleceğe ulaştıran da budur."

Geceye anlamını veren Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası'na ve Dünya Demokratik Gençlik Federasyonuna ilişkin bilgilerle süren konuşma, DDGF'nin andının okunmasıyla sona erdi.

Bu konuşmadan sonra gecenin ilk konukları sahneye davet edildiler. İstanbul'da Kartal ilçesinde kurulmuş bir işçi tiyatrosu olan Kartal Sanat İşliğinin gösterisi beğeniyle izlendi. Oyuncularının büyük bölümünü işçilerin oluşturduğu topluluk, yönetmenleri İsmail Işılsoy'un yazdığı, 'Vur Bir Mastika' adlı oyunu sahnelediler.

Oyunun ardından sahneye gelen M. İlhan Erdost ile kısa bir söyleşi yapıldı. Ardından 'İzmir Öğrenci Dernekleri Karma Korosu', ilk olarak Erdost ile birlikte hazırdıkları bir ağıtı seslendirdiler:

"Güle gel
Yaprağa gel güle gel
Bin yıl oldu gelmedin
Söyleye gel güle gel"

7 Kasım 1980'de yitirdiğimiz İlhan Erdost için M. İlhan Erdost'un yazdığı "İlkyaz Manisi"nin ardından Erdoat'tan, yine İlhan Erdost için yazılmış "Yokluğun Şiiri"'ni dinledi izleyiciler.

İzmir Öğrenci Derneklerinin kültür-sanat alanındaki ortak çalışmalarının somut bir örneği olan Karma Koro, programın devamında çok sesli halk türkülerine yer verdi. Bu arada videolarıyla geceye katılan 'konukların' yarattıkları arıza nedeniyle koro türkülerini bir ara mikrofonsuz söylemek zorunda kaldı.

Ardından Jülide Gülizar, bölüm aralarına serpiştirdiği, gece ile ilgili kutlama mesajlarını okumayı sürdürdü. Çok sayıda derginin gönderdiği kutlama mesajlarının ardından öğrenci derneklerinden ve Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkanı Ahmet Abakay, Yarın Yazılşleri Yönetmeni Mustafa Okan, Erbil Tuşalp ve Yılmaz Onay'dan gelen mesajlar okundu.

Geceye Ankara'dan çağrılı gelen İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Avukat Nevzat Helvacı'nın insan hakları-gençlik-demokrasi üzerine yaptığı konuşmayı Mahzun Doğan'ın kendi.şiirlerinden oluşan dinletisi izledi. Mahzun Doğan'ı Gurup Selenler izledi. Kısa bir süre önce İstanbul'da kurulan Selenler, 11 kişilik kadrosuyla Ruhi Su türküleri ve kendi özgün çalışmalarından oluşan programlarını sundular. Gecenin bir başka konuğu da Şükrü Erbaş'tı.

...
Unutmak kolaydır suçlamak kolaydır
Aslolan beslenıp bır gül fidanı gibi
Yaşamın yapraklarıyla geçmişin toprağından
Bir gün bile yitirmeden bulutlar içinde
Güneşin yoluna
Geleceğe güller sunmaktır
Geleceğe güller sunmaktır
...

Gece, Vecihi Timuroğlu'nun kendi şiirlerinden sunduğu örneklerle sona erdi. Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası'nda gerçekleştirilen "Yarın Gençlik Gecesi"nin bir geleneğe dönüşerek sürmesi dileğiyle...

• Yarın İzmir Bürosu

okuma notları...

Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Savaşımı
EL SALVADOR'DA DEVRİM
Wolfram Brönner/ Horst-Eckart Gross.
Hg.
Türkçesi: Coşkun Kartal
Yarın Yayınları, Ekim 1986
126 sf.

Yüzölçümü: 21.393 kilometrekare.
Nüfus: Yaklaşık 4.9 milyon.
Yönetim Biçimi: Başkanlık biçimiyle yönetilen Cumhuriyet.
Ekonomik ve sosyal durumu: Orta gelişmişlik düzeyinde bir kapitalist tarım ve sanayi ülkesi.
Gelir düzeyi: Gelir düzeyi Orta Amerika'nın en düşük ülkesi. Çalışabilir nüfusun üçte biri işsiz. Beş kişiden ikisi okuma yazma bilmiyor. Ve ABD büyükelçiliği'nin odalarından yönetilen baskıcı, otoriter rejime karşı, onbinlerce yurtseverin yaşamını yitirdiği amansız bir savaş. El Salvador Orta Amerika devriminin ikinci halkası olarak ortaya çıktı. Yaşananlar tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ilgiyle izleniyor. Ama yeni gelişmeleri yorumlayabilmek, bütün içinde bir yerlere oturtabilmek kolay değil. Ne diğer kaynaklar ne de basın böyle bütüncül birbakışı sağlayabilmek için yeterli değil. Bu nedenle de Yarın Yayınlarından çıkan El Salvador'da Devrim büyük önem taşıyor.

El Salvador büyük bir oluşumun içinde. Bünyesinde istisnasız ülkenin bütün devrimci güçlerini, sosyal demokratları ve sol Hıristiyan demokratları toplamış olan FMLN/FDR'nin toprak kontrolü ülkenin yaklaşık yüzde 18'ini kapsıyor. FMLN genel komuta heyetinin beş üyesi ülkedeki son durumu değerlendiriyorlar kitapta. Beş komutanın ağzından ekonomik durumuyla, devrimci güçlerin konumuyla, yapılan askeri operasyonlar, seçimlerden sonra oluşan tablo ve halk kitlelerinin değerlendirmeleriyle ülkenin genel bir görünümü çiziliyor.

El Salvador'da yaşanan süreçte iktidar sorunu, devrimin biçimiyolu, solun birliği konuları yoğun olarak tartışılmış ve bunlara getirilen çözümler, yaklaşımlar öneriler sergilenmiş. Marksizmin dogmatik uygulanması, Latin Amerika'da komünist partiler, teori pratik ilişkisi tartışmalarına katkıda bulunacak kitap en önemli işlevini yerine getirmiş oluyor: Özgün bir devrim deneyimini bize tanıtıyor.

Şükrüye Balkuzu

GÖZALTINDA KAYBOLANLAR
Kürşat İstanbullu
Yalçın Yayınları
Ekim 1986, 2. Basım
150 sf.

"Birçok devrimcinin sorgu odalarında kayıp olmasına, öldürülüp hastane önlerine atılıp gidilmesine 12 Eylül'le birlikte ilk kez tanık olduk" diye giriliyor kitaba önsözünde. Gerçekten 12 Eylül'le birlikte birçok ilkler yaşadık, bunlardan biri'si de kayıplarını sayısının 800'lere ulaşması değil mi? Kitapta bu kayıpların bir kısmının yaşadıkları kanıtlarıyla anlatılıyor.

"Gözaltında kaybolanlar" kitabının amacı şöyle özellenmiş: Amacım asla yüzlerce kayıp ve işkence olayını sıralayarak 'İşte bize bunları yaptılar' diye karamsar bir tablo çizmek değil. Bu tablo zaten 12 Eylül'le yeterince çizildi. Amacım "kardeş kavgasını önlemek", "istikrarı sağlamak" gibi lafların ardında, önlenen "kardeş kavgası" ve sağlanan "istikrar"ı göstermek.

İşkence altındakilerden ne isteniyordu? İşlemedikleri suçları kabul etmeleri isteniyordu. Herşeyden önce de "İhanet etmeleri" isteniyordu. Oysa onlar "Direndiler, onurlarını korumak, onurumuzu korumak için direndiler. Ama asla ihanet etmediler ve onursuz, aşağılanmış bir hayatı ve ihaneti seçmediler."

Ama yapılanların, mezarına bir karanfil koyabilmek için oğlunu arayan babaların, kimliği bilindiği halde "hüviyeti meçhul" diye morga gönderilenlerin, ölümünden sonra iladesi alınanların, heryerde oğlunun gözbebeklerini görenlerin, oğlunun katili bulunduğu zaman gözyaşlarını silecek olanların, "bir gün şu fabrikada kemiliniz için çalışıp, yaşayabilsek" dediği için komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle gözaltına alınanların hesabının sorulmayacağını kim söyleyebilir ki?

İşkencenin acımasızlığı, işkence odaları, katliamlar, haskılar neyin kanıtı sizce? Aydınlık bir gelecekten korkunun, ve aydınlık bir geleceğin müjdelerinin değil mi? Mutlaka ve mutlaka o "düş" gerçekleşecek deniyor ve "Venceremos" diye biliyor kitap.

Okuduğunuzda 12 Eylül deneyini biraz daha iyi anlayacaksınız.

Birol Ertan

Bu aykı sayımızın, "Okuma Notları" köşesinde önerilen kitapların konusu gençlik. Derneklerin kurulmasıyla birlikte öğrenci gençlik hareketi büyük bir ivme kazandı. Bu süreç içerisinde Türkiye tarihinde gençlik hareketleri konusunda araştırma yapmak isteyen okuyucularımızın sayısı giderek artıyor. Hemen belirtmek isteriz ki, gençlik gibi önemli bir konuda, ülkemizde yayınlanan kitaplar istenilen düzeyde değildir. Öznel yorumları barındıran kitapları da içeren bu listenin gerek Türkiye'de gerekse dünyada gençlik konusunda yapacağınız araştırmalarda yararlı olacağını umuyoruz.

1. Olaylı Yıllar ve Gençlik
Harun Karadeniz
May Yayınları-1975

2. Yaşamımdan Acı Dilimler
Harun Karadeniz
May Yayınları-1979

3. Dünyada ve Türkiye'de Gençlik
Hasan Basri Gürses-Fulya Gürses
Der Yayınları-1979

4. Öğrenci Kıyımı
Selim Demirci
Yarın Yayınları-Kasım 1985

5. Öğrenci Dernekleri
Serdar Can
Yarın Yayınları-Ocak 1986

6. Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları
Özcan Köknel
Cem Yayınevi-1981

7. Cumhuriyet Döneminde Gençlik
Tevfik Çavdar
Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, cilt: 3, S. 801

8. Gençlik Üzerine Notlar
G. Dimitrov
Maya Yayınları-1974

EVRENSEL KİTABEVİ

SSCB'nin Dünyaca ünlü "MIR ve PROGRESS" yayınları orijinal ve ingilizce baskılı
- RUS KLASİKLERİ
  Sholokov, Gorky, Tolstoy vb.
- ÇOCUK KİTAPLARI
- DERGİLER
  —SOVIET FILM
  —SOVIET SPOR
  —SCIENCE in the USSR
  —ÇOCUK Dergileri
- TIP, MATEMATİK, FİZİK, KİMYA, MAKİNA vb. mühendislik kitapları
- PLAK ve KASET

Seçkin "FOLK, CAZ ve KLASİK" müzik plak ve kaset çeşitleri
- Joan Baez, Leonard Cohen, Pete Seeger, Victor Jara, Theodorakis, Paco de Iuaz, Intı Illımanı, vb.
  Ayrıca seçkin "CAZ ve KLASİK" kaset çeşitleri
- Pek yakında SSCB'den ithal edilen Melodiya ve Klasik Plaklar satışa sunulacaktır.

Not: İsteyenlere ücretsiz kitap ve plak listesi ücretsiz olarak gönderilir.

EVRENSEL KİTABEVİ
Atatürk Bul. Engürü Pasajı 1. Kat. 107/42
Kızılay-ANKARA Tel: 17 29 89

Yarın Dergisi abonelerine kasetlerde %10 kitaplarda %15 indirim yapılır.

YARIN YAYINLARI

Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Savaşımı
EL SALVADOR'DA DEVRİM

Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (FMLN) El Salvador'un üçte birini denetiminde tutuyor, ülkenin beşte birini ise, oluşturduğu halk iktidarı organlarıyla, kendisi yönetiyor. Bu kitapta, El Salvador halkının, FMLN bayrağı altında, ABD'nin silah depoladığı bir ülkede, acımasız diktetörlüklere karşı verdiği onurlu kurtuluş savaşını tüm boyutlarıyla tanıyacaksınız.

Fiyatı: 800 lira (KDV dahil)
Tek istekler için 800 liralık posta pulu gönderiniz. 4000 lirayı aşan istekler yüzde 20 indirimli ve ödemeli gönderilir. Cumhuriyet Kitap Kulübü ve Yarın Abone Kulübü üyeleri kulüplerden edinebilirler. Yazışma adresi: Asmalıçeşme sokak, Nazif İşhanı, 14/2, Sultanahmet-İstanbul.

YARIN 6. YIL ABONE KAMPANYASI

80'li yılların gençliğine yönelik incelemelerde YARIN başvurulan ilk kaynak olacak bundan böyle. Kitaplığınızda YARIN'larınız tam mı? Tam değilse, eksik sayılarınızı bildirin bize. Önceki sayılarımız hızla tükeniyor. (1, 3, 25 ve 48. sayılarımız tükendi.) Abone kampanyası boyunca abonelerimiz basılı fiyatlarından % 40, okuyucularımız % 25 indirimli olarak önceki sayıları edinebilirler.

Ayrıca önceki sayılarımızı, tümünü almak isteyen okuyucularımız için ciltlerine göre ayırarak hazırladık. Bu paketler içinde tükenen bazı sayılarımız ne yazık ki bulunmuyor. Tutarları ise şöyle:

1. cilt dergileri: 200 lira
2. cilt dergileri: 500 lira
3. cilt dergileri: 800 lira
4. cilt dergileri: 1000 lira
5. cilt dergileri: 1200 lira

CİLT VE CİLT KAPAKLARI
1. cilt, TÜKENDİ (İçindeki sayıların bir kısmı tükendiği için yeniden hazırlayamıyoruz)
2. cilt: 3.500 lira
3. cilt: TÜKENDİ (İçindeki sayıların bir kısmı tükendiği için yeniden hazırlayamıyoruz)
4. cilt: 3.500 lira
5. cilt: 3.500 lira
5. cilt kapağı: 1.500 lira

ALTINCI YIL AFİŞ VE KARTLARI
Afişler: 300 lira
Abonelerimize: 200 lira
Kartlar 100 lira
Abonelerimize: 70 lira

YARIN KASETLERİ
Okuyucularımıza: 1200 lira
Abonelerimize: 1000 lira
Takım isteklerinde ayrıca % 10 indirim yapılacaktır

Kasetler:
1. Victor Jara (Şili)
2. Quilapayun (Şili)
3. Atahualpa Yupanqui (Arjantin)
4. İnti-Illimani (Şili)
5. Poul Robeson (Amerika)
6. Pete Seeger (Amerika)
7. Isabel Parra (Şili)
8. Woody Guthrie (ABD)
9. Victor Jara (2)
10. Daniel Viglietti (Uruguay)
11. Amerikan İşçi Baladları

YARIN ANAHTARLIKLARI
Tutarı, 400 lira
Abonelerimize: 300 lira

KİTAP KULÜBÜ
Abonelerimiz aşağıda isimleri bulunan yayınevlerinin kitaplarını indirimli olarak edinebilirler. Ayrıntılı bilgi isteyen abonelerimiz bize bildirdiklerinde kitap kataloğu adreslerine postalanacaktır.

1. Yarın Yayınları (% 25 indirim)
2. Bilim ve Sanat Kitapları (% 20 indirim)
3. Sol Yayınları (% 20 indirim)
4. Onur Yayınları (% 20 indirim)
5. Sosyal Yayınlar (% 10 indirim)
6. Kuzey Yayınları (% 20 indirim)
7. De Yayınevi (% 20 indirim)
8. Hil Yayınları (% 20 indirim)
9. Kalem Yayınları (% 20 indirim)
10. Dayanışma Yayınları (% 20 indirim)
11. Soylem Yayınları (% 20 indirim)
12. Yurt Yayınları (% 20 indirim)
13. Teori Yayınları (% 20 indirim)
14. Maya Yayınları (% 20 indirim)
15. Ayko Yayınları (% 20 indirim)
16. Yazko (% 20 indirim)
17. Havass Yayınları (% 20 indirim)
18. Birey ve Toplum Yayınları (% 20 indirim)
19. Gündem Yayınları (% 20 indirim)
20. Değişim Yayınları (% 20 indirim)
21. 4 Eylül Yayınları (% 20 indirim)
22. Kerem Yayınları (% 20 indirim)
23. Hacan Yayınları (% 20 indirim)
24. Mayıs Yayınları (% 20 indirim)

— Yurt içi isteklerde posta giderleri Yarın Abon kulübü tarafından karşılanıyor. Posta ücretlerinin çok yüksek olması nedeniyle, yurtiçi ödemeli ve tüm yurtdışı isteklerde, bu giderleri karşılama olanağımız bulunmuyor. Bu tür isteklerde posta giderleri istek tutarına eklenmektedir.

— Tüm isteklerinizi YARIN Abone Kulübü, PK. 723 Kızılay/Ankara adresine bildirmenizi; tutarlarını "164860" nolu posta çeki hesabımıza yatırmanızı ya da posta pulu olarak göndermenizi bekliyoruz.

YARIN 6. Yıl Abone Kampanyası 1 Ekim - 1 Ocak Tarihleri arasında gerçekleştiriliyor!

HEDEF ABONE SAYISINI İKİ KATINA ÇIKARMAK

YARIN yayın yaşamının 6. yılında. Eylül 1981'de gençlerin dergisi olma savıyla yola çıkılmıştı. Adım adım ilerlendi bu yolda. Gündeme getirilen konularla, üretilen politikalarla. Artan okuyucu sayısıyla, giderek de abone sayısıyla. 5 yıl sonra ulaşılan nokta YARIN okuyucuları için hakedilmiş bir başarıdır. Binlerce mektup geldi YARIN'a, binlerce konuk. Bir yazıdan izlenen genel politikaya dek eleştiriler ileten, arkadaşına abonelik armağan etmek isteyen, semtindeki gazete bayiinin YARIN satabileceğini bildiren. İşte YARIN bugünkü noktaya bu sevgiyle, bu dostlukla geldi.

Kuşkusuz ulaşılan noktayla yetinilmesi sözkonusu olamaz. YARIN bugünkünden kat kat geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmalı. Basın ve yayın tekellerinin dışında kalmayı seçmiş bir dergi için bunun yolu, öncelikle abone sayısından geçiyor. Başka bir deyişle, YARIN için abonelerinin sayısı yaşamsal bir değer taşımakta.

Haydi, bir dostunuzu abone yapın, ABONE SAYIMIZI İKİ KATINA ÇIKARALIM! YARIN'ı ulaşmayan yeni yerlere, yeni okurlara ulaştırmak için bir kez daha GÖREV BAŞINA!

YENİ BİR ETKİNLİK DAHA

Ülkemiz 1980'den bu yana giderek artan, geniş halk yığınlarını etkileyen, yaşamın tüm alanlarına yayılmış bir ekonomik bunalım yaşamaktadır. YARIN, Bütçelerimizi küçük de olsa bir katkı ve bugünün ağır koşullarını hep birlikte dayanışma içinde göğüslemek için yeni bir etkinliğe başlıyor. Abonelerimiz, aşağıda isimleri bulunan kuruluşların hizmetlerinden indirimli olarak yararlanabilecekler. Bunun için YARIN Abone Kartı'nın gösterilmesi ya da fotokopisinin ilgili kuruluşa gönderilmesi yeterli olacaktır. (Bir fotoğrafını gönderen abonelerimizin kartlarını adreslerine gönderemeye başlıyoruz.

Bu liste her ay genişleyecek. Etkinliği üç büyük ilin dışına yaymak için tüm okurlarımızı dayanışmaya çağırıyoruz.

KONAK KİTABEVİ (% 15 indirim)
Belediye Pasajı D-16 Konak / İZMİR
ERDEM KİTABEVİ (% 10 indirim)
Bornova / İZMİR
GÜN DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim)
856. Sk. 3/502 konak / İZMİR
DOĞUŞ KİTABEVİ (% 10 indirim)
Konak / İZMİR
SERGİ KİTABEVİ (% 10 - % 20 indirim)
Konak / İZMİR
GENÇLİK KİTABEVİ (% 10 indirim)
İSTANBUL
BİLİM SANAT KİTABEVİ (% 15 indirim)
İSTANBUL
ORTAKÖY SANAT MERKEZİ (% 10 indirim)
İSTANBUL
EKİN SANAT KİTABEVİ (% 20 indirim)
İSTANBUL
DOSTLAR TİYATROSU
İSTANBUL
BİLİM VE SANAT DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim)
Sümer Sk. 36/1 - A Kızılay ANKARA
FOTOĞRAF DERGİSİ Aboneliği (% 20 indirim)
AFSAD, PK. 830 Kızılay ANKARA
AFSAD Fotoğraf Kursu (% 20 indirim)
EVRENSEL KİTABEVİ (% 10 indirim)
Enguru Pasajı, 2. kat Bakanlıklar ANKARA
İLHAN İLHAN KİTABEVİ (% 10 indirim)
Bayındır Sok. 23/6 Kızılay ANKARA
FOLKTÜR (Üyelik, aidat, gece vb etkinliklerde % 20 indirim)
Necatibey Cad. Deniz İşhanı No:58/11 ANKARA
YÖNTEM Spor Giyim (% 25 indirim)
Sıhhiye Sağlık Sk. 26/A ANKARA
PENEZ Antika - Gümüş (% 10 indirim)
Tunalı Hilmi Cad. Kervan Pasajı (alt kat) No: 18/49 ANKARA
GÜRÜN KİTABEVİ (% 20 indirim)
Nalbantoğlu Mh. Ken İşhanı 2. Kat Heykel / BURSA
KÜLTÜR ÜRÜNLERİ MERKEZİ (% 15 indirim)
Alsancak / İZMİR
AKMAN KİTABEVİ - KIRTASİYE (% 20 indirim)
Atadan Cd. No: 19 Buca / İZMİR
ELİF KAFETERYA (% 20 indirim)
Buca / İZMİR
BİZİM TİYATRO (% 20 indirim)
Halk Cad. no: 37 Üsküdar İSTANBUL
DÜŞEN KİTABEVİ (% 10 indirim)
Konur Sok. Yenişehir ANKARA
DÜNYA KİTABEVİ (% 10 indirim)
Atatürk Cad. ADANA
HAZİRAN KİTABEVİ (% 10 indirim)
Turan Cemal Beriker Bulvarı, Kaloğlu İşhanı, Bodrum kat No: 13 ADANA
BİLİM KİTAP - KIRTASİYE (% 20 indirim)
2. Anf. Mh. Cumhuriyet Cad. No: 75 MANİSA

Yarın çağrı

Yarın, yayın yaşamının altıncı yılında...

Yarın, 1 Eylül 1981'de yayınlanmaya başladı. Yeni bir dönem olduğu kuşkusuz olan '80'li yıllarda gençliğin, sesi, soluğu, söz hakkı olmaya çalıştı. Adım adım ilerlenilen bu yolda, gündeme getirilen konular, üretilen politikalar, ***Yarın'***ın üzerine düşen bir görev, gerçekleştirilmesi gereken bir sorumluluktu.

Kazanımlarımız şüphesiz ***Yarın***'ı üreten, dağıtan, okuyanların haklı gururudur. ***Yarın'***ı bugünkü saygın yerine ulaştıran, üretilen politikaların yanında dergisine sahip çıkan okuyucu desteği, sevgisi, dostluğu olmuştur kuşkusuz.

Ulaşılan noktayla yetinilmesi sözkonusu olamaz. Kazanımlarımıza, başarılarımıza yenilerini eklemek, gelişkin hür demokrasiyi yaratabilecek derinliğe ulaşmak öncelikli görevimiz olmalı.

Ve artık ülkemizin son altı yılı konuşulduğunda, ***Yarın'***sız konuşulamayacak. ***Yarın*** kendisine güveniyor, çünkü gençliğe güveniyor. Her sayısını hazırlarken biliyorki, gençlik gelecektir.

Yarın, tüm okuyucularını bir kez daha görev başına, dayanışmaya çağırıyor. Yarın'a abone olalım, abone bulalım. Sevgilerimizi, dostluklarımızı Yarın aboneliklerivle güçlendirelim. Yarın'ı çevremizde yaygınlaştıralım, ulaşılamayan yerlere ulaştıralım...

Artan maliyeti karşılayabilmek, biran olsun hafifletebilmek için ***tüm okurlarımızı etkinliklerimizden yararlanmaya, dayanışmaya çağırıyoruz.*** Çağrımıza katılan kitapevlerinden sanat merkezlerine, yayınevlerinden dergilere kadar pekçok kuruluş ***Yarın*** Abonelerine yüzde yirmiye varan indirim uyguluyor.

Abone kartlarımız* birlikteliğimizin, dayanışmamızın simgesi olsun. Unutmayalım, her yeni abone, her yeni kart, gücümüz, dayanışmamız, sesimiz olacaktır.

*Ayrıntılı bilgi arka sayfada...